

Samen gezond groeien

Zonder sterke lokale besturen
geen goed binnenlands bestuur

Ethische hackers maken
gemeenten cyberveilig

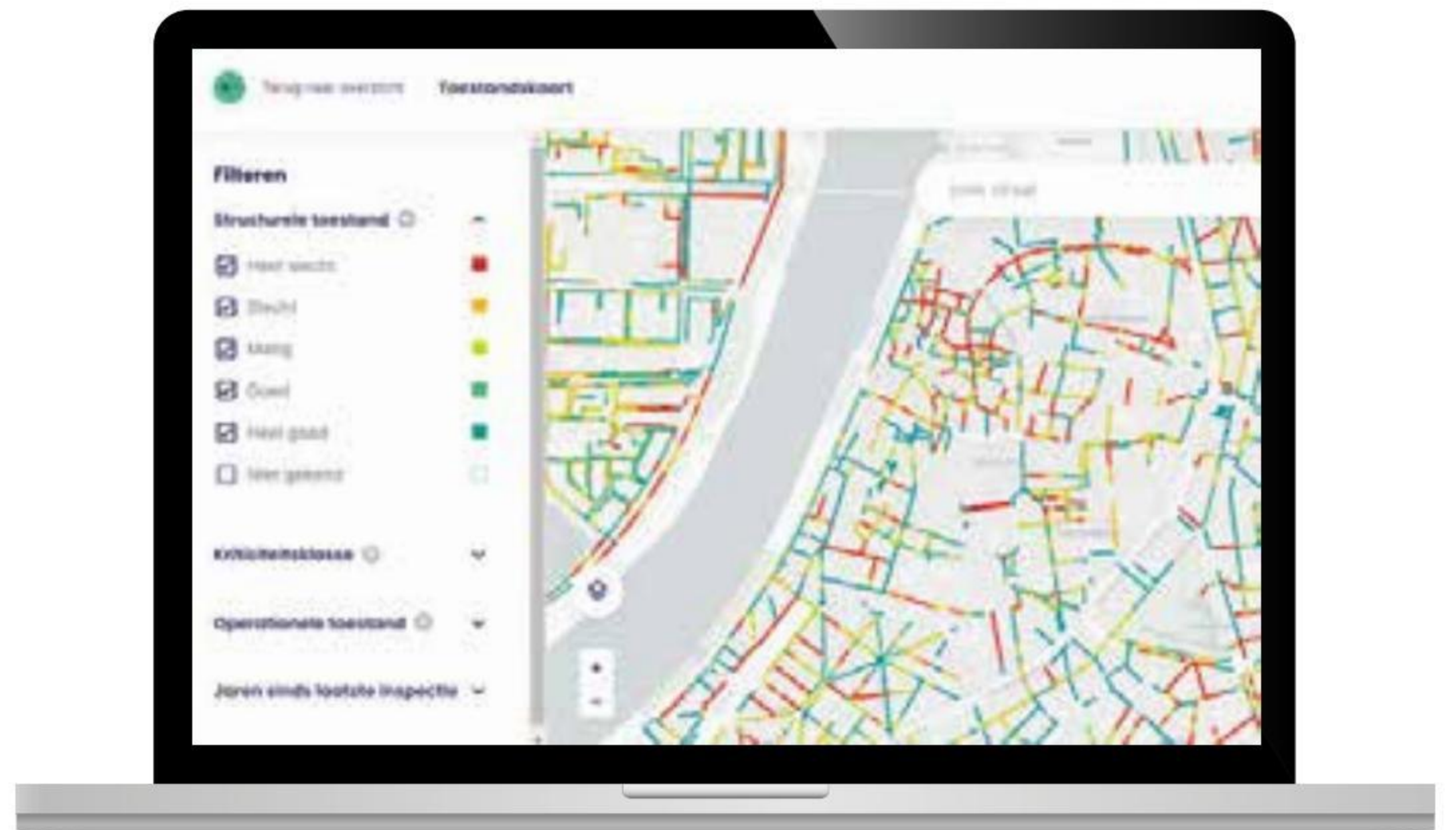
Twintig jaar jong: waar staan
we met de RMI-wet?

Rosi

powered by Aquafin

Ken je Rosi al?

Niet minder dan 69 Vlaamse steden en gemeenten hebben dankzij dit nieuwe digitale platform 24/7 vandaag een transparante kijk op de toestand van hun rioolstelsel en weten in detail waar en wanneer er inspecties gepland staan. Rosi is hét antwoord op de visualisatie van een preventief rioolbeheer met een helder financieel plan.

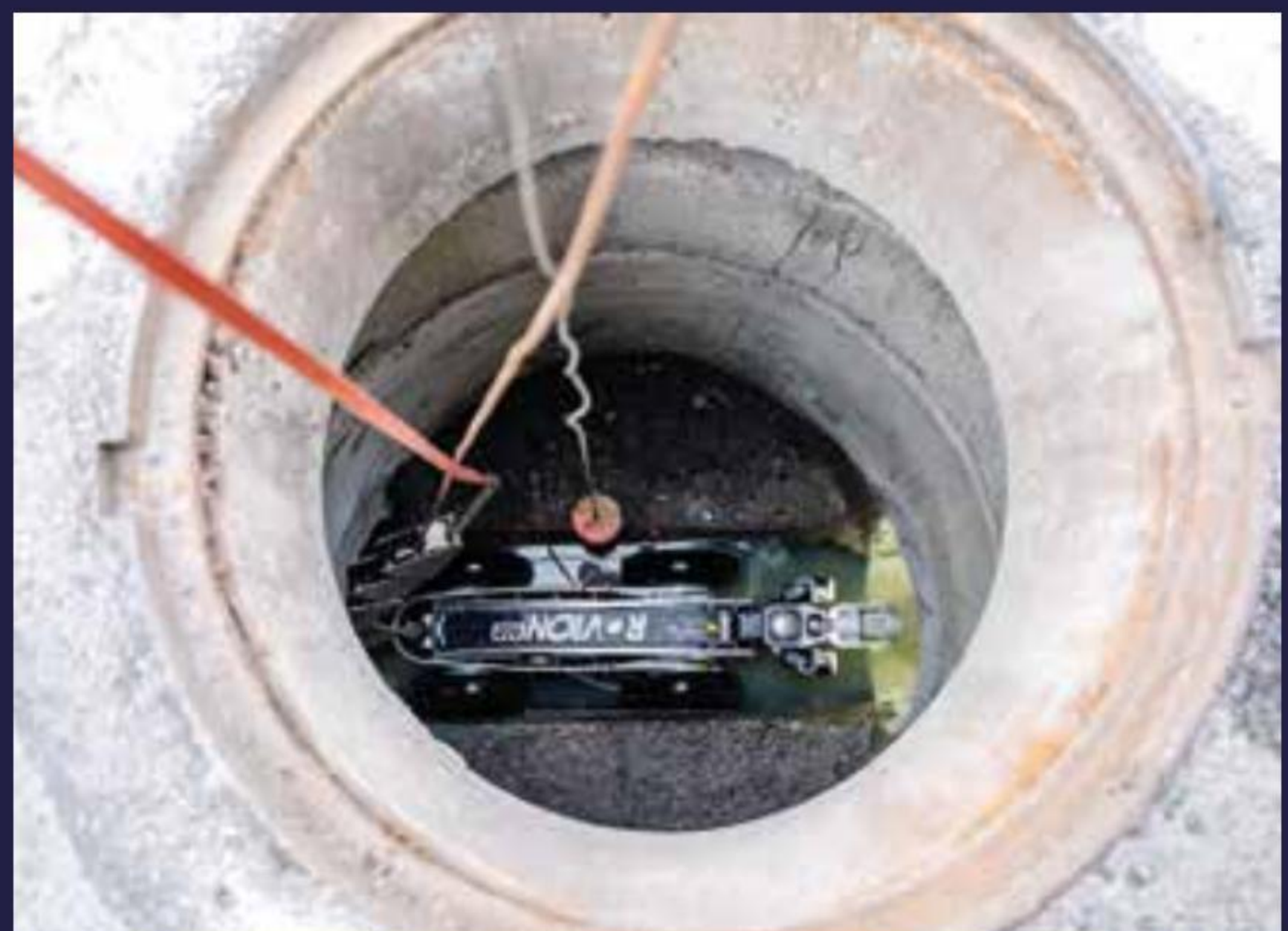

Rosi is ...

- een garantie dat uw gemeente in regel is met de Vlaamse minimumvoorwaarden
- volledige ontzorging, met een inspectieprogramma op maat
- gekoppeld aan AWIS en het GRB

**Bekijk ons webinar
(scan QR-code)
of contacteer ons via
www.rosi.be.**

STEFAN DEWICKERE

STEFAN DEWICKERE

STEFAN DEWICKERE

STEFAN DEWICKERE

- 5 **Opinie**
- 6 **Kort**
- 12 **Estafette Gauthier Defreyne**
- 14 **Interview met Lieven Janssens: 'Zonder sterke lokale besturen geen goed binnenlands bestuur'**
Helderheid scheppen in het begrip 'bestuurskracht' is tegelijk helderheid scheppen in de lopende debatten over fusies, capaciteit, regiovorming en lokale en regionale samenwerking, zo stelt Lokaal samen met Lieven Janssens vast.
- 22 **Al zeven fusietrajecten richting 2025**
- 26 **Gevonden of verloren?**
- 28 **Ethische hackers geven 104 steden en gemeenten inzage in zwakke plekken**
Hackers proberen de IT-omgeving van steden en gemeenten binnen te dringen om waardevolle data buit te maken of de dienstverlening stil te leggen in ruil voor losgeld. Ruiselede en 103 andere lokale besturen lieten zich preventief testen.
- 32 **Duurzame ontwikkeling voor en met iedereen**
- 36 **De toekomst van Liesbeth De Donder: 'Ouderen dragen nog bij aan de maatschappij.'**
- 40 **Nieuwe infrastructuur _ Van stationsbuurt naar parkweg**
- 44 **Interview met David Sim: 'De zachte stad'**
In zijn boek *Soft City* pleit stedenbouwkundige David Sim voor connectie met andere mensen, voor nabijheid, densiteit, beleving, traagheid, rust, vertrouwen, delen, comfort en gemak. Lokaal sprak met de auteur.
- 50 **Lokale besturen zoeken sociaal werkers**
- 52 **20 jaar RMI-wet: ergens onderweg**
De RMI-wet van 26 mei 2002 wou de maatschappelijke integratie versterken, leefloonbedragen verhogen, gepaste categorieën van leefloongerechtigden opmaken, en de OCMW's financieel beter ondersteunen. Waar staan we vandaag?
- 54 **Een betere start voor moeder en kind**
- 58 **Waregem: programma voor kinderen met overgewicht**
- 62 **Hervestiging, wat is dat?**
- 64 **Zwerfviulskosten doorrekenen binnenkort verplicht**
- 66 **In contact met Simon Gruwez**
- 68 **Agenda**
- 69 **Op zoek naar nieuwe collega's?**
- 70 **Filip fileert**
- 71 **Burgemeester Triljoen**

Op de cover Het buurtplein van Debbautshoek in Zelzate werd heringericht om ontmoeting, beweging, mentaal en fysiek welzijn in de wijk te stimuleren. Deze en andere projecten helpen de sociale 'ongelijkheid in gezondheid' weg te werken. Foto Bart Lasuy

COLOFON

KERNREDACTIE Marlies van Bouwel, Bart Van Moerkerke, Marleen Capelle HOOFDREDACTEUR Pieter Plas VORM Ties Bekaert
DRUK Graphius VERANTWOORDELIJK UITGEVER Kris Snijkers, directeur Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw, Bisschopsheimlaan 1-8, 1000 Brussel

ADVERTENTIES Peter De Vester, peter@moizo.be, T 03-326 18 92

VACATURES Monika Van den Brande, vacatures@vvsbg.be, T 02-211 55 43

ABONNEMENT 2022 voor alle informatie over de verschillende abonnementenformules www.vvsbg.be/lokaal-abonnement

Ondertekende artikels verbinden alleen de auteurs. Reacties zijn welkom. De redactie zal deze naar eigen inzicht al dan niet opnemen, inkorten of er melding van maken. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, elektronische drager of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Praat mee over Lokaal met #VVSglokaal

Deel al waarop u fier bent op #lokaalDNA

Volg ons op

VVSG

MATEXI 2022 AWARD

Trots op een groen of verbindend buurtinitiatief in je stad of gemeente?

Schrijf je in voor de 7e editie van de Matexi Award!

Prijzenpot van 20.000 euro!

matexi-award.be

Buurtontwikkelaar Matexi organiseert de 7e editie van de Matexi Award. **Daarmee bekroont het de vele Belgen die zich met hart en ziel inzetten voor hun buurt.**

Matexi roept lokale overheden én particulieren op om een **project** in te dienen **dat de verbondenheid tussen burens versterkt** en de **leefbaarheid van buurten vergroot**.

Inschrijven mogelijk van **1 juni t.e.m. 19 september 2022**.
Doe mee via www.matexi-award.be

Welkom
in de
buurt.

KRIS SNIJKERS
Algemeen directeur
van de VVSG

Schaal het debat over bestuurskracht op

Bestuurskracht is een woord waarover de afgelopen jaren al heel wat inkt gevloeid is. Bestuurskracht wordt daarbij vaak in één adem genoemd met het woord fusie. De bestuurlijke realiteit zit echter iets ingewikkelder in elkaar. De kern van de vraag is hoe we onze bestuurlijke organisatie het best vorm geven om een reeks van uitdagingen waarmee we geconfronteerd worden in hun onderlinge samenhang succesvol aan te pakken. Denk maar aan de bouwshift, de energietransitie en het mobiliteitsbeleid. Het zijn stuk voor stuk uitdagingen die het best op een lokale en geïntegreerde manier worden aangepakt. Zo is ook het succes van de vaccinatiecampagne in de covidpandemie het resultaat van het samengaan van een ondersteunend kader vanuit de Vlaamse overheid en de inschakeling van het lokale netwerk om zowel de logistieke organisatie op te zetten als de communicatie naar de burger op te nemen.

Lieven Janssens, in het dagelijkse leven zowel burgemeester van Vorselaar als onderzoeker aan de Universiteit Antwerpen, gaat in deze editie van Lokaal dieper in op het begrip bestuurskracht. In het interview komen twee lijnen krachtig naar voren. Ten eerste formuleert hij een appel aan de lokale besturen om zelf proactief over bestuurskracht na te denken. Hij pleit ervoor om vanuit een visie van sterke lokale overheden proactief toekomstscenario's te ontwikkelen. Die toekomstscenario's hoeven in zijn visie niet verengd te worden tot fusies, maar tegelijkertijd meent hij dat een uitbreiding van de capaciteit op het lokale niveau noodzakelijk is. Net zoals professor Filip De Rynck in de vorige editie van Lokaal, ziet ook Lieven Janssens niet noodzakelijk een tegenstelling tussen opschaling en nabijheid. Integendeel: nieuwe instrumenten zijn nodig om democratische aansturing te versterken.

Een tweede en minstens zo belangrijke lijn is dat bestuurskracht niet enkel gaat over de lokale besturen zelf, maar een debat vereist over onze volledige

bestuurlijke organisatie waarbij interbestuurlijke samenwerking voorop moet staan. Bestuurskracht staat of valt dus niet met een aanpak op het niveau van individuele gemeenten, maar vergt een interbestuurlijk samenwerkingsmodel. Dit laatste is een gegeven dat al eens wordt vergeten. We verzeilen in de discussie over bestuurskracht al te vaak in debatten over structuren en schaalniveaus. Wanneer we echt stappen vooruit willen zetten, moeten

Bestuurskracht staat of valt niet met een aanpak op het niveau van individuele gemeenten, maar vergt een interbestuurlijk samenwerkingsmodel. Dit laatste is een gegeven dat al eens wordt vergeten.

we over de bestuursniveaus heen ook kijken naar de bevoegdheden, rollen en verantwoordelijkheden, naar samenwerkingsmodellen en ook naar de financieringsmechanismen die we hieraan willen koppelen. Dit vergt geen debat over enkel de lokale besturen, maar een debat dat ook de andere bestuursniveaus in ogenschouw neemt. Een versterking van het lokale niveau vergt een andere rolinvulling op het Vlaamse en federale niveau, waarbij de kaders worden gecreëerd waarbinnen lokale besturen op het juiste schaalniveau effectief en efficiënt kunnen werken. —

kort

Meer crisiscommunicatie en participatie in gemeentelijke communicatie

Het werkkterrein van de gemeentelijke communicatie breidde de voorbije vijf jaar aanzienlijk uit met crisiscommunicatie, interne communicatie en participatie, maar de personeelsinzet groeit niet mee. Dat blijkt uit het groot gemeentelijk communicatieonderzoek van de Thomas More-hogeschool. Onder leiding van onderzoekers Eric Goubin en Michelle Lenaerts presenteert dit onderzoek sinds 1997 om de vijf jaar waardevolle inzichten.

Dit jaar nam 72% van de steden en gemeenten deel aan de online enquête. Een duidelijke vaststelling is dat het communicatiewerk gevoelig toeneemt. Onder invloed van de pandemie nam interne en crisiscommunicatie flink toe. Bijna alle gemeenten organiseren ook vormen van bewonersparticipatie. Meer dan de helft duidde daarvoor een coördinator inspraak en participatie aan. Dat is drie keer zoveel als bij de meting van 2017.

Ook het aantal communicatiekanalen nam toe, vooral voor digitale en mondelinge communicatie. Nieuwkomers zijn bijvoorbeeld BE-Alert, een eigen app of

een Hoplr-platform en Instagram. Voor het eerst bleek dat ongeveer één op de vier gemeenten intermediairs inzet om de brug naar specifieke doelgroepen te slaan. Toch ontwikkelden gemeenten minder doelgroepgerichte communicatie.

De personeelsinzet volgt de sterke uitbreiding van het werkkterrein niet. Het aantal VTE-communicatiemedewerkers is nauwelijks toegenomen. In gemeenten met minder dan 10.000 inwoners daalt het zelfs van 1,02 VTE (2017) naar 0,84 VTE (2022). Daar gaat ook de communicatie zelf vaak achteruit, met bijvoor-

beeld gevoelig minder aandacht voor openbaarheid van bestuursdocumenten.

Gemiddeld genomen neemt de professionalisering toe. Zo is er meer aandacht voor richtlijnen en afspraken over de omgang met sociale media en pers, het min of meer politiek neutraal houden van de lokale overheidscommunicatie, het volgen van de GDPR-regels, de werkwijze voor openbaarheid van bestuursdocumenten. – Katrien Gordts

Lees alle resultaten van het groot gemeentelijk communicatieonderzoek op <https://www.kortom.be/grootgemeentelijkonderzoek>

VVSG tekent engagementsverklaring Vlaanderen Circulair

Op 25 april 2022 ondertekende de VVSG tijdens de Circular State of the Union de engagementsverklaring van Vlaanderen Circulair. Op deze manier bevestigt ze haar ambassadeurschap voor circulaire economie. Lokale besturen zijn een onmisbare schakel in de transitie naar een circulaire economie en nemen dat ook

als een volwaardig luik mee in hun klimaatengagements van het burgemeestersconvenant en in het lokale energie- en klimaatpact.

De VVSG maakt deel uit van de stuurgroep van Vlaanderen Circulair en heeft een actieve inbreng in verschillende werkgenda's. – Piet Coopman

oproepen

Tot 17 juli _ Open Monumentendag 11 september

Het grootste onroerendergoedfeest in Vlaanderen staat dit jaar in het teken van duurzaamheid. Dit ruime onderwerp biedt de kans om erfgoed vanuit verschillende invalshoeken te belichten. Niet alleen de instandhouding en verduurzaming van beschermde monumenten komen aan bod, maar evenzeer die van landschappen, mobiel erfgoed, gerenoveerde panden die een nieuwe bestemming kregen... Duurzaamheid staat ook voor gemeenschapsvorming en samenleven. Denk bijvoorbeeld aan de inzet van vrijwilligers bij het

beheren van erfgoed of de rol die een plek speelt in het leven van de buurtbewoners. Herita organiseert de Open Monumentendag samen met lokale organisatoren. Dit kunnen uiteraard ook lokale besturen zijn. – Lieselot Decalf

Meer informatie en tips staan op de website van Open Monumentendag. Inschrijven kan tot 17 juli.

Contact: beau.vandooren@herita.be

Tot 28 juni: geen kosten voor vertaal- en tolkopdrachten voor vluchtelingen uit Oekraïne

De Vlaamse regering maakte een budget vrij om de onvoorziene kosten voor vertalingen en tolkopdrachten (tolken ter plaatse, videotolken en telefoontolken) te vergoeden voor de periode van 28 maart tot 28 juni 2022, zolang de middelen dit toelaten. Lokale besturen, instellingen of organisaties die door de Vlaamse overheid erkend, gefinancierd of gesubsidieerd worden, hoeven in deze periode niet betalen voor de tolk- en vertaalondersteuning voor vluchtelingen uit Oekraïne. Voorwaarde is dat ze steeds een goede afweging maken of alternatieve taalondersteuning mogelijk is... Sabine Van Cauwenberge

Al wat lokale besturen moeten weten over de manier van werken in verband met Oekraïne staat gebundeld op vvsg.be/kennisitem/vvsg/vluchtelingen-uit-oekraïne

BART LASUY

Inventaris van bovenlokale samenwerkingsverbanden

Op 17 mei presenteerde Labo Regiovorming de inventaris van bovenlokale samenwerkingsverbanden. Deze inventaris geeft een overzicht van de bovenlokale samenwerkingsinitiatieven per lokaal bestuur en per regio en vergelijkt deze met de referentieregio. Hoe stemmen we bovenlokale samenwerking beter op elkaar af? Wat wil-

len lokale besturen? Wat wordt door Vlaanderen verplicht of gestimuleerd? Raadpleeg en download het overzicht voor jouw lokale bestuur en regio op vvsg.be/bovenlokale-samenwerking.

Wens je een toelichting ter plaatse voor jouw lokaal bestuur of jouw regio? Neem dan contact op via regiovorming@vvsg.be - Eliene Rijcke

Beleef Weer Meer: promoot cultuurparticipatie!

Cultuur- en vrijetijdsorganisatoren gooien hun deuren opnieuw open. Maar volgt het publiek? Cultuurparticipatie komt maar met mondjesmaat op gang. De campagne 'Beleef Weer Meer' wil occasionele cultuurparticipanten activeren door hen te herinneren aan de troeven van live cultuurbeleving. Als lokaal bestuur kun je deze campagne versterken door dezelfde oproep te verspreiden. - Lieselot Decalf

Meer info over deze campagne van de Vlaamse overheid via vlaanderen.be/cjm, zoek 'beleef weer meer'. Daar kun je ook het campagnemateriaal en de toolkit downloaden.

bt

Sterk burgerschap

Mensen beschikken over tal van kwaliteiten die ze kunnen ontdekken, versterken en ten dienste stellen van de gemeenschap: zin voor rechtvaardigheid, redelijkheid, solidariteit, creativiteit en nog vele andere. Die kwaliteiten dienen als voedingsbodem voor een bloeiende democratie. Omgekeerd is een gezonde democratie erop gericht die burgerschapskwaliteiten te ontwikkelen, om zo te komen tot een sterk burgerschap. Moderne vormen van burgerparticipatie maken dit mogelijk. Burgerschap stelt ons in staat om samen maatschappelijke uitdagingen aan te gaan. Dit boek biedt een veelzijdige benadering van burgerschap en democratie, met praktische voorbeelden uit Nederland en België. De auteur promoveerde over burgerparticipatie op het lokale bestuursniveau. Zijn onderzoek spitst zich daarop toe, evenals op vernieuwingen in de rechtspraak, toegepaste ethiek, en onderhandelen en bemiddelen.

- E. Lancksweerd
- *Sterk burgerschap: burgerschapskwaliteiten als voedingsbodem voor een bloeiende democratie.*
- Uitgeverij Gompel & Svacina, Antwerpen
- 29,90 euro

Aan de slag met zorgzame buurten

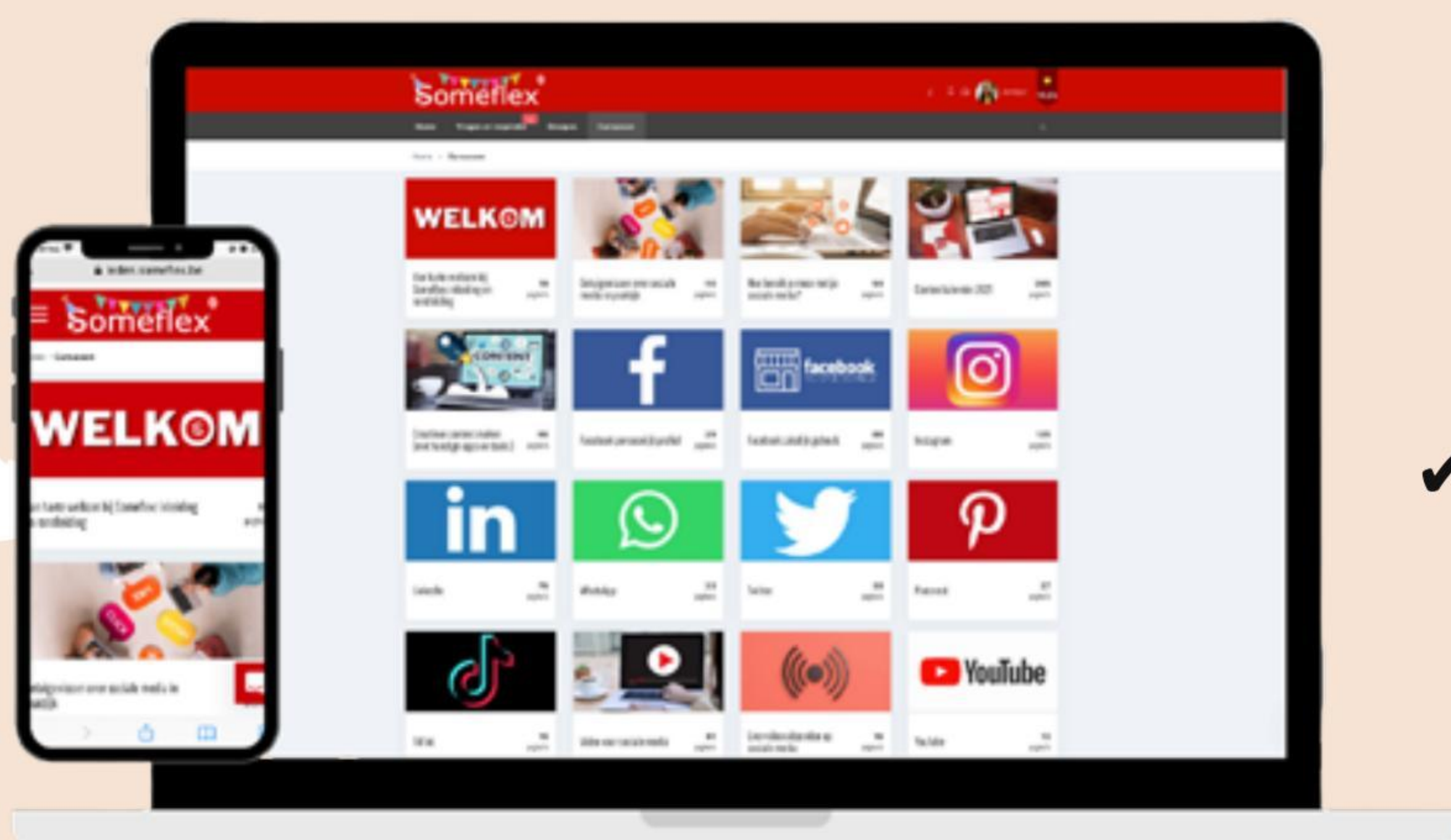
Zorgzame buurten bieden een aanpak om verbinding in buurten te versterken en de kloof met de hulp- en dienstverlening te overbruggen. Gebald kunnen we dit samenvatten als 'minder mazen en meer net'. SAAMO experimenteerde in een tijdspanne van drie jaar in vier landelijke gemeenten: Pelt, Hamont-Achel, Deerlijk en Moorslede. Vertrekpunt van het project was het VVSG-model met de acht bouwstenen voor buurtgerichte zorg. De projecten konden tijdens dit traject rekenen op wetenschappelijke inbreng van de Hogescholen Thomas More en UCLL. De opgebouwde praktijkervaring, die vertrekt vanuit de schoot van een lokaal bestuur, geeft handvatten voor een vernieuwend welzijnsbeleid.

Download de e-publicatie via www.saamo.be/model/zorgzame-buurten.

ONLINE SOCIALE MEDIA LEREN

Someflex

**JOUW HOUVAST IN DE VOORTDUREND
VERANDERENDE WERELD VAN SOCIALE MEDIA.**

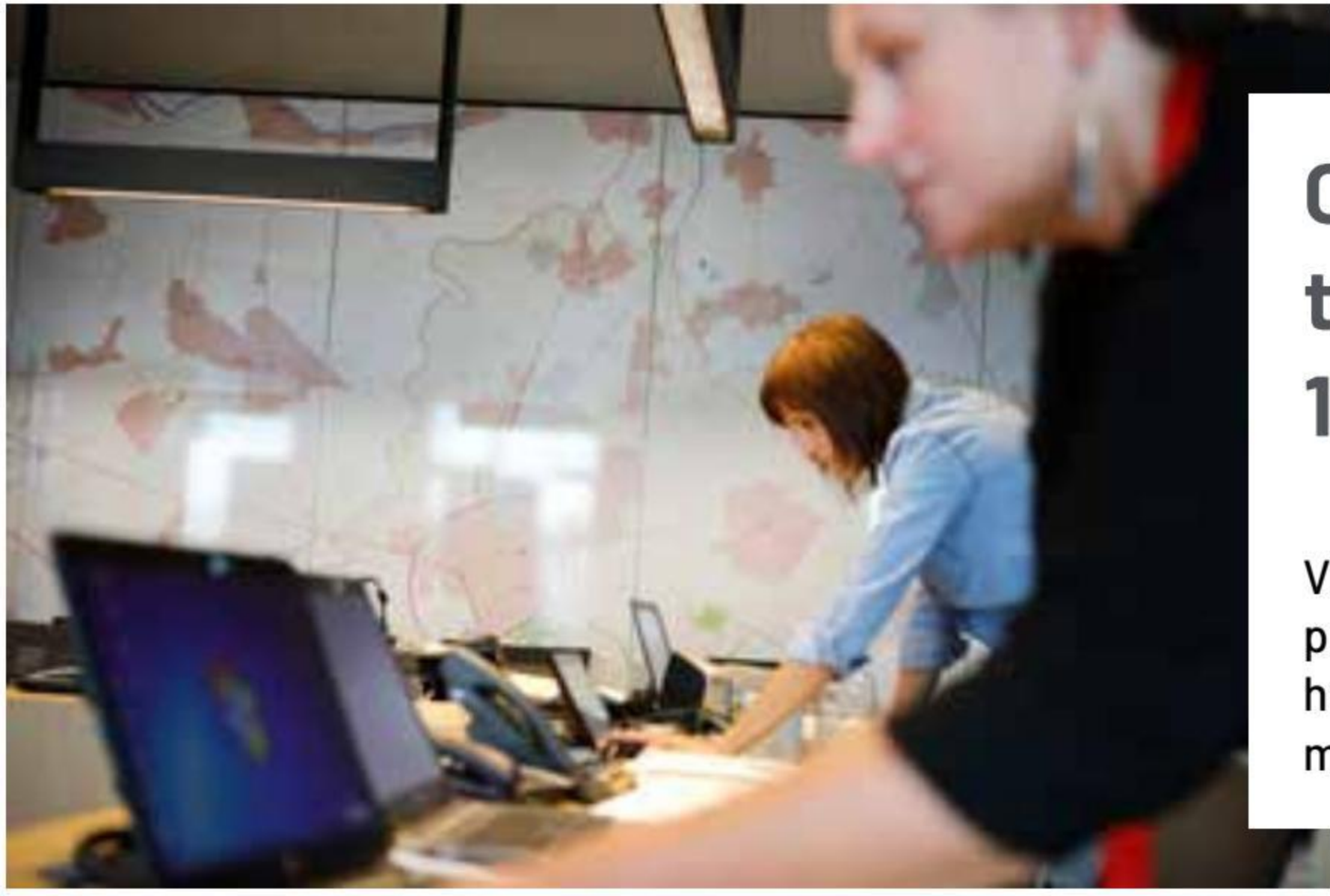
- ✓ +1400 KORTE VIDEOLESSEN
- ✓ ONLINE EXPERTSESSIES
- ✓ Q&A-SESSIES
- ✓ INSPIRATIE
- ✓ WEKELIJKS NIEUWSOVERZICHT
- ✓ DAGELIJKSE LEERPRIKKELS
- ✓ ONLINE COMMUNITY
- ✓ ERVARINGSUITWISSELING

1 MAAND BONUS VVSG-LEDENVOORDEEL

MEER INFO: WWW.SOMEFLEX.BE/VVSG

GELDIG T.E.M. 15/06/22

AL MÉÉR DAN 60 VVSG-LEDEN LEREN BIJ IN SOMEFLEX

LAVLAERTS

Criminaliteitsplatform ter beschikking van 10 proefregio's

Vlaams minister van Justitie en Handhaving Zuhail Demir stelt tien proefregio's (steden, gemeenten en politiezones) een jaar lang het criminaliteitsplatform van Graydon ter beschikking waarmee malafide ondernemingen eenvoudiger kunnen worden opgespoord.

In normale omstandigheden vergt het van de politie of het lokale bestuur veel onderzoekswerk om na te gaan of een lokale handelszaak die een vergunning aanvraagt, betrouwbaar is. Door middel van de tool worden er op basis van open bronnen over bedrijfsinformatie (zoals de gegevensbanken van KBO, Nationale Bank, Belgisch Staatsblad en uitspraken van de handelsrechtbank) data-analyses gemaakt omtrent de economische en financiële positie van de vergunning vragende onderneming. De tool licht alle beschikbare financiële en economische

openbare gegevens van bedrijven door, hierdoor komen fraudegevoelige ondernemingen sneller aan het licht. Zo kunnen lokale besturen een vergunning snel op een gemotiveerde manier toestaan of weigeren.

Voortbouwend op eerdere experimenten van steden zoals Antwerpen en Genk met geautomatiseerde vroegdetectie, wil minister Zuhail Demir het criminaliteitsplatform nu verfijnen, uittesten en aanpassen aan de lokale behoeften, zowel in een grootstedelijke context als in kleinere gemeentes. Bovendien moe-

ten de testregio's ook aandacht hebben voor verplaatsingsgedrag van malafide ondernemingen. Als die in één gemeente bot vangen, proberen ze zich dikwijls in een andere gemeente te vestigen, met een andere economische activiteit (bijvoorbeeld van nachtwinkel naar carwash). – Bjorn Cools

Een lijst van de proefregio's en ruimere informatie staat op de VVSG-website. Vlaanderen stelt criminaliteitsplatform ter beschikking aan 10 pilootregio's (vvsq.be)

Organiseer een energiefitsessie in jouw gemeente

Steden en gemeenten kunnen hun inwoners energie helpen besparen door samen met Fluvius gratis Energiefitsessies te organiseren. En het helpt ook nog om de doelstellingen van het burgemeestersconvenant en het lokaal energie- en klimaatpact te bereiken.

STEFAN DEWICKERE

Tijdens Energiefitsessies leren de inwoners hoe ze snel energie kunnen besparen, ook zonder zware investeringen. Daarnaast krijgen ze ook tips om grondiger en gericht te renoveren en zich duurzamer te verplaatsen. De sessies zijn gratis voor iedereen.

Fluvius biedt vier types sessies aan met telkens een verschillende invalshoek. Zo zijn er de Bouwfit-dagen voor inwoners met bouw- of verbouwplannen. Er is een specifiek programma over snelle energiebesparing. Een derde optie is speciaal gericht op eigenaars die hun woning energiezuiniger of comfortabeler willen maken, met interessante

sessies gaande van isolatie tot zonnepanelen en ventilatie. Tot slot is er de sessie duurzame mobiliteit.

Gemeenten moeten een geschikte en vlot bereikbare locatie met audiovisuele ondersteuning ter beschikking stellen en de Energiefit-sessie bij hun inwoners bekendmaken met communicatiemateriaal dat Fluvius bezorgt. Fluvius verzorgt de inhoud van de sessie (lesgever en lesmateriaal) en de inschrijvingsmodule. – Marleen Capelle

Raadpleeg de energiefitsessies-website van Fluvius. Zit je daarna nog met vragen, stuur dan een mailtje naar benoveren@fluvius.be

Energiefitsessies leren inwoners onder meer hoe ze snel energie kunnen besparen, moet ook tips om grondiger en gericht te renoveren.

Zorgawards 2022: publieke voorzieningen in de prijzen

Het hele jaar lang mocht Zorgbedrijf Meetjesland zich zorgwerkgever van het jaar noemen. Maar op donderdag 28 april kreeg het een opvolger: UZ Gent.

Tijdens de uitreiking 'Zorgwerkgever van het jaar' in Gent veroverden de publieke zorgdiensten heel wat bekroningen en ereplaatsen.

Zorgband Leie en Schelde kreeg de prijs voor 'woonzorgcentrum van het jaar' en stond nog eens op het podium met een ereplaats als 'thuiszorgorganisatie van het jaar'. Zorgband Leie en Schelde biedt sinds 1 januari 2020 thuis- en ouderenzorg aan in Laarne, Nazareth, Destelbergen en Merelbeke.

Woonzorgcentrum Zuiderlicht van Gent werd bekroond in de categorie '(andere) zorgorganisatie van het jaar'. Het richt zich op diverse doelgroepen, zoals ex-geïnterneerden en personen met een beperking. Welzijnskoepel West-Brabant veroverde een ereplaats in dezelfde categorie. Deze

welzijnsvereniging bestaat uit 26 OCMW's en is opgericht om een gezamenlijk antwoord te kunnen

bieden aan hedendaagse zorgbehoeften. OCMW's en gemeenten kiezen zelf van welke diensten van de Welzijnskoepel ze gebruikmaken.

Tot slot kreeg Motena uit Roeselare ook een ereplaats voor 'zorginnovatie van het jaar' met hun Kidz-Proof-project, een project van de kinderopvang waarvan de hoofdpdracht erin bestaat met de kinderen naar buiten te trekken en daar een atelier uit te bouwen voor uren buitenspeelplezier.

De VVSG feliciteert alle deelnemers! _
Joke Vandewalle

ZORGMAGAZINE - SOFIE CASTELEIN

Zorgband Leie en Schelde kreeg de prijs voor 'woonzorgcentrum van het jaar' en stond nog eens op het podium met een ereplaats als 'thuiszorgorganisatie van het jaar'.

BF

Mag het iets meer 'wel'-zijn?

Vier wensen voor de nieuwe zorgambassadeur

Begin mei bracht de nieuwe Vlaamse zorgambassadeur, Candice De Windt, een kennismakingsbezoek aan de VVSG. We maakten haar onze wensen over, gebundeld in de nota 'Mag het iets meer "wel"-zijn?'

Creëer een gelijk speelveld voor de publieke zorgsector - Geef vertrouwen aan lokale publieke zorgondernemers, creëer een gelijk speelveld voor de publieke sector, werk financiële discriminaties weg.

Activeer de niet-actieve arbeidsreserve, zoals deeltijds werknemers die meer willen werken. Werkbaar werk, bijvoorbeeld door de arbeidsorganisatie aan te passen maar ook door combinatie- en flexi-jobs, moet meer mensen aan de slag houden. Neem de publieke werkgevers mee op bij acties zoals die ter verhoging van instroom en preventie van vroegtijdige uitstroom.

Geef aandacht aan goed onderwijs Het onderwijs moet competenties ontwikkelen die aansluiten bij de arbeidsmarkt. Stages bij onze publieke werkgevers, werkplekleren en levenslang leren kunnen dit ondersteunen. De kwaliteit van de zogenaamde zij-instroomopleidingen is een aandachtspunt. Meer diverse leervormen om een kwalificatie te behalen moeten het aantal geschikte werkwilligen vergroten. Bijzondere aan-

dacht verdienen ook de opgeleiden uit het beroepssecundair onderwijs, zie ook ons voorstel naar aanleiding van de crisis in de kinderopvang.

Maak de sector aantrekkelijk - Creëer ruimte voor wat er echt toe doet: het werk voor en met mensen. Bespaar medewerkers zoveel mogelijk administratieve taken. Een aantrekkelijk statuut voor iedereen in de sector met een goede verloning is de opdracht. Minder detaillistische regels en meer flexibele inzet, meer vertrouwen en speelruimte, zodat voorzieningen soepel kunnen inspelen op de snel wijzigende en complexe zorgnoden. De stijgende outsourcing van personeel leidt op termijn tot onbetaalbaarheid van de zorg. We vragen ook meer aandacht voor wat positief is in de sector, de mooie verhalen dus, met waardering voor de medewerkers in zorg en kinderopvang. _ Joke Vandewalle

Lees meer via vvsg.be/nota-wel-zijn.
Lees ook het interview met Candice De Windt in het aprilnummer van Lokaal.

Prijs Publieke Ruimte voor Gent

Het Kapitein Zeppospark is een van de trekpleisters van de heringerichte Oude Dokken in Gent.

Tijdens het Congres Publieke Ruimte op 26 maart werd voor de vijftiende keer de Prijs Publieke Ruimte uitgereikt. Gent werd met de herinrichting van het openbaar domein rond de Oude Dokken laureaat in de categorie 'stedelijke projecten'. De Oude Dokken strekken zich uit van Dampoort tot de Muidpoort. Het voormalige havengebied ontwikkelt zich tot een levendige nieuwe stadswijk. 'De transformatie gebeurde met respect voor het verleden van de plek. Havenerfgoed zoals kranen, kademuuren en treinsporen vormt het decor voor een brede boulevard waar nieuw

groen en recreatieve functies op een harmonieuze manier zijn geïntegreerd. Bovendien verdient de integratie van toegankelijkheid en ontharding veel lof,' motiveert juryvoorzitter Jan Vilain de keuze.

De Vlaamse Milieumaatschappij en het Agentschap Natuur en Bos van de Vlaamse overheid werden met de herinrichting van het Speerpuntgebied Kalkense Meersen uitgeroepen tot winnaar in de categorie 'landelijke projecten'. De prijs van het publiek ging naar de Oude Dokken in Gent. – Bart Van Moerkerke

Zonnepanelen op sociale woningen in Zottegem

Socialehuisvestingsmaatschappij Denderstreek investeerde bij 65 gezinnen in de Zottegemse wijk Bijloke in hernieuwbare energie. 'Energiekosten zijn een enorme hap uit het budget van elk gezin en zeker ook van onze huurders. Lagere energiekosten voor de huurder betekenen iets meer ruimte voor andere levensbehoeften en zo kunnen we ook het risico op (meer) armoede verlagen,' zegt Steven Hutse van SHM Denderstreek. 'De firma's Zero Emission Solution en installateur Izen stonden en staan in voor de volledige uitvoering. De zonnestroom wordt aan de bewoner geleverd tegen halve prijs in vergelijking met het sociaal tarief. Alle 65 huizen werden op één week tijd voorzien van de PV-installaties, een snelle realisatie dus.'

Ook de volgende jaren wil SHM Denderstreek blijven investeren in zonnepanelen voor haar patrimonium. – Maarten Tavernier

mieke.dobbenie@shmdenderstreek.be

Er is een heel grote kloof aan het komen tussen de Wetstraat en de Dorpsstraat. Wij moeten hier lokaal het nationale verhaal vertellen, maar het zouden eigenlijk de nationale politici moeten zijn die hun verhaal lokaal komen vertellen.

Francis Benoit, burgemeester van Kuurne, Nieuwsblad 10/05

Het is onze beleidsvisie om gokkantoren zo veel mogelijk te ontmoedigen, maar als gemeente konden we tot voor kort niet meer doen dan een advies verstrekken. De uiteindelijke beslissingen over een vergunning worden genomen door de Kansspelcommissie. Hoewel de gemeente bijna altijd een negatief advies gaf, werden er toch vergunningen uitgereikt. Het is alsof ze onze adviezen negeert.

Greet Geypen, schepen van Ruimtelijke Ordening Mechelen, De Standaard 11/05

Het is absurd dat de aanleg van lokale fietspaden op de lange baan wordt geschoven nu er meer dan ooit budget voor is en bij gemeenten en provincies de wil bestaat om ze aan te leggen.

Stijn Bex, Vlaams Parlementslid over het Vlaams Fietsfonds, Nieuwsblad 13/05

Er zijn vaak conflicten met mensen die vinden dat de bermen hoog genoeg staan. Als een gemeente het maaien van een berm correct uitstelt tot na 15 juni, vinden sommige bewoners of landbouwers dat te laat, waarna ze zelf maaien of platspuiten. Een berm vol zogenaamd onkruid is voor hen een teken van luiheid en verwaarlozing. Dat is een achterhaalde visie.

Nathalie Debast, directeur communicatie en belangenbehartiging VVSG, Knack 11/05

Dit kan een keiharde sector zijn, waar je dag in dag uit wordt geconfronteerd met moeilijke en uitzichtloze situaties.

Koen Hermans, professor Sociaal Werk KULeuven, over het tekort aan maatschappelijk werkers. De Standaard 14/05

De personeelskosten van de stad Oostende gaan dit jaar omhoog met vijf miljoen euro. Ik heb het dan enkel over het stadspersoneel en nog niet over de politiediensten of de autonome stadsbedrijven. Ik pleit niet voor een indexsprong, maar het zal voor niemand een gemakkelijke oefening worden om dat geld te vinden.

Bart Tommelein, burgemeester Oostende, Knack 04/05

Gauthier Defreyne

Burgemeester Gistel

Gauthier Defreyne, burgemeester in Gistel, kreeg het estafettestokje van burgemeester Boudewijn Herbots uit Zoutleeuw, om een vragenlijstje à la Proust te beantwoorden. Aan het eind geeft hij het door aan een andere lokale politica/politicus, van een andere partij en ver van Gistel.

Wat betekent je politieke functie voor jou?

Me dagelijks inzetten voor onze inwoners en steeds zoeken naar een gedragen oplossing.

Wat was je eerste politieke daad (in de ruimste betekenis)?

Onze partij na twaalf jaar oppositie opnieuw aan het roer van onze stad brengen. Een verwezenlijking waaraan veel bestuursleden hebben meegewerkt, en meteen ook een kennismaking met hoe het politieke spel lokaal gespeeld wordt.

Kom je uit een politiek nest?

Zeker, ik ben opgegroeid met politiek. Mijn vader was sinds zes dagen eerste schepen op de dag van mijn geboorte, daarna nog twaalf jaar burgemeester en vier jaar volksvertegenwoordiger. Op zondag gaan we altijd allemaal bij mijn ouders eten, en tot ergernis van de partners gaat het nog al te vaak over politiek.

Wat zie je als je grootste prestatie?

In mijn eerste legislatuur als jongste burgemeester van West-Vlaanderen (33) hebben we als kleine stad grote verantwoordelijkheden op ons genomen in verband met covid. Samen met het personeel hebben we een goed draaiend vaccinatiecentrum opgericht.

Neem je dit ambt mee naar huis?

Ja, de functie van burgemeester levert veel vrijheid maar je gaat ermee slapen en staat ermee op. Ook in de vakantie ben ik er dagelijks mee bezig.

Heb je vrienden in de politiek?

De dag dat ik geen vrienden meer heb in de politiek, stop ik. Het cliché dat je geen vrienden kunt maken in de politiek vind ik onzin. Zowel in mijn eigen partij als bij andere partijen heb ik vertrouwde contacten.

Met wie overleg je het eerst als je een belangrijke politieke beslissing moet nemen?

De eerste jaren had ik wekelijks contact met mijn vader om mij met raad en daad bij te staan. Het zou onverstandig zijn zoveel ervaring te negeren. Nu liggen de beslissingen volledig in mijn handen, maar steeds in overleg met de collega-schepenen.

Wat vind je zelf je meest uitgesproken positieve eigenschap?

Bereikbaarheid en snelheid van handelen. Je mag van mij steeds een antwoord verwachten en kunt mij ook via alle kanalen bereiken (telefonisch, sociale media, mail en op straat).

Welke eigenschap bij jezelf betreur je het meest?

Ik kan erg direct uit de hoek komen. Ik merk dat zeggen waarop het staat een project vooruit helpt, alleen moet ik oppassen dat ik niemand schoffeer.

Welke eigenschap waardeer je het meest bij een oppositiedid?

Positieve ingesteldheid om constructief tot oplossingen te komen waar onze inwoners beter van worden. Uiteindelijk is dat de reden waarom we verkozen zijn.

Met welke historische figuur identificeer je je het meest?

Joker. Ik kijk vooral naar het heden en de toekomst. Het interesseert me dan ook niet met wie of wat ik me in het verleden kan identificeren.

Wie zijn je huidige helden?

De vele vrijwilligers in onze stad. Weinig mensen staan er nog bij stil dat onze maatschappij zonder hen wellicht vierkant zou draaien. De verantwoordelijkheden die zij op zich nemen, zijn vaak groot.

Waar zou je nu het liefst zijn?

Op jaarlijkse vakantie in Spanje met het gezin. Ondertussen is dit wegens de drukte zo'n twee jaar geleden en ook dit jaar zal het er niet van komen. Deze zomer start mijn vrouw met een nieuwe zaak en al mijn vrije tijd zal ik gebruiken om haar te ondersteunen.

Welk woord of welke zin gebruik je te vaak?

Gewoon doen.

Wat koester je het meest?

Mijn zoontje van bijna twee, mijn vrouw en mijn familie. In mijn functie is het goed om te weten dat er altijd iemand is die je onvoorwaardelijk steunt, welke beslissing je ook neemt.

Wat is volgens jou de diepste ellende?

Een dierbare onverwacht verliezen op jonge leeftijd.

Wat is je favoriete bezigheid?

Mijn kleine Arthur leren voetballen en zien dat hij daar even veel van geniet als ik.

Ga je nog af en toe op café in de gemeente?

Ja, maar te weinig. Ik ben een huismus en werk met veel plezier 's avonds en 's nachts door, omdat ik dan niet gestoord word. Toch zou het in mijn functie beter zijn wat meer onder de mensen te zijn.

Wat is je motto?

Stilstaan is achteruitgaan, uiteindelijk moet je een beslissing nemen, en indien nodig kan die en cours de route bijgestuurd worden.

Aan wie geef je de estafettestok door?

Aan Thieu Schurgers, schepen in Dilsen-Stokkem.

BART LASUY

Voor academicus en burgemeester **Lieven Janssens** is praten over lokale bestuurskracht automatisch ook praten over de toekomst van ons Vlaams binnenlands bestuur. Sterke lokale besturen zullen een essentiële rol spelen in de organisatie van een goede interbestuurlijke samenwerking, al lijkt een zekere vorm van opschaling daartoe wel de sleutel te zijn. Waar staan we vandaag?

Zonder sterke lokale besturen geen goed binnenlands bestuur

‘Willen we de uitdagingen van de toekomst behoorlijk kunnen afhandelen, dan moeten we ten eerste een volledig ander interbestuurlijk samenwerkingsmodel opbouwen, en ten tweede zo eerlijk zijn te erkennen dat we een ander, versterkt lokaal bestuur nodig hebben.’

STEFAN DE WICKERE

‘De burger en de samenleving verwachten dat we de lessen uit crisissen aangrijpen voor de organisatie van een grote bestuurlijke verandering. Als we daarvoor nu geen strategie ontwikkelen, wanneer dan wel?’

Wanneer we voorstellen om het gesprek te laten gaan over de invulling van het begrip bestuurskracht naar aanleiding van zijn recente overzichtspresentatie op een personeelsforum bij de VVSG, wacht Lieven Janssens de eerste vraag niet af. ‘Helderheid scheppen in het begrip “bestuurskracht” is tegelijk helderheid scheppen in de lopende debatten over fusies, capaciteit, regiovorming en lokale en regionale samenwerking,’ klinkt het meteen. ‘Ik blijf daarbij altijd op hetzelfde punt hameren, want die debatten zijn vaak meer emotioneel dan rationeel, ze lijken op een stellingenoorlog met veel vooringenomenheden. Fusies zijn een *case in point*. Waar het dan stevast te weinig over gaat en waarover het dus zou moeten gaan, is inderdaad bestuurskracht, maar tegelijk ook: interbestuurlijk samen aan de slag gaan om een efficiënt binnenlands bestuur te organiseren. Dat klinkt misschien nog wat wolliger dan bestuurskracht, maar eigenlijk is dat de essentie van het verhaal. Je kunt het ene niet doen zonder het andere. Het komt er in die zin op aan nuance in de discussie te krijgen.’

Hoe beginnen we daaraan?

‘Wat we eigenlijk nodig hebben is een brede visie op de organisatie van ons binnenlands bestuur in de toekomst. Hoe zien we de overheid van morgen? We moeten aan veel zaken werken, de kloof met de burger herstellen, de overheid efficiënter maken. Dat moeten we samen met de andere bestuursniveaus doen. Kunnen we dat met het model van vandaag, met de huidige federale, Vlaamse, provinciale en intergemeentelijke structuren? De vraag stellen is ze beantwoorden. Heel wat van de politieke of bestuurlijke problemen die we hebben, zitten vast omdat het huidige instrumentarium interbestuurlijke patstellingen creëert. We hebben een nieuw model en een frisse blik nodig. En we mogen dat vanuit een sterk lokaal oogpunt bekijken, omdat dat voor de toekomst van de overheid het grootste potentieel heeft. Tegelijk denk ik dat we hoe dan ook naar een opschaling, een uitbreiding van de capaciteit op lokaal niveau zullen gaan, en dat dat ook noodzakelijk is om te kunnen spreken van sterk lokaal bestuur in zijn algemeenheid.’

‘Hier is opnieuw nuance nodig: kleine besturen mogen nu niet meteen denken dat ze slecht bezig zijn! Het draait vooral om de koppeling met een visie op het functioneren van de overheid in de toekomst. Ik hoef je niet te vertellen welke belangrijke thema’s en uitdagingen zich voor de komende jaren en decennia aandienen: klimaat, energie, activering en tewerkstelling, vergrijzing, integratie, eerstelijnszorg en gezondheidszorg, mobiliteit, open ruimte en de bouwshift, noem maar op. Willen we die behoorlijk kunnen afhandelen, dan moeten we ten eerste – zoals ik al aangaf – een volledig ander interbestuurlijk samenwerkingsmodel opbouwen, en ten tweede zo eerlijk zijn te erkennen dat we een ander, versterkt lokaal bestuur nodig hebben. Het is de combinatie van die twee die de bestaande wederzijdse frustraties tussen de Vlaamse overheid en de lokale besturen kan ombuigen tot een positieve dynamiek, gebaseerd op partnerschap. De VVSG schreef dat al in de jaren negentig, en toen kwam op een gegeven moment het Lokaal Pact. Allemaal heel goed bedoeld, maar niet alle gemeenten hebben op dit moment de uitvoerings-, denk- en beleidscapaciteit om de uitdagingen in dat kader aan te kunnen. Alles begint met een analyse, en dat is ook een kritische analyse van onszelf: voor de spiegel gaan staan en durven toegeven dat ook wij daar nog heel wat werk op de plank hebben liggen. Die twee debatten moet je volgens mij samen kunnen voeren.’

Je kijkt naar de problematiek vanuit zowel academisch als bestuurdersperspectief. Versterken die twee perspectieven en functies elkaar, of zitten ze elkaar soms in de weg?

‘Ik probeer ze niet te scheiden, het is ook naïef te denken dat dat kan. Dat dubbele perspectief zit in mij, en ik zeg dat ook altijd bij het begin van een discussie. Als academicus heb ik via doorlichtingen, visitaties en evaluaties bij 91 Vlaamse gemeenten de lokale bestuurskracht gedetailleerd in beeld gebracht, daar zijn een boek en veel artikelen over verschenen. Aan de andere kant zit ik in een actorrol als burgemeester van Vorselaar, waar we proactief zelf een visie op bestuurskracht hebben ontwikkeld. Met mijn collega-bestuurders van de buurgemeenten in de subregio Neteland ben ik een opschalings- en

samenwerkingsmodel aan het exploreren waarin ook dat interbestuurlijke element meetelt.’

Zijn de geesten van lokale bestuurders nu rijp voor die tweetrapsstrategie, van opschalen en sterker worden voor een beter interbestuurlijk partnerschap?

‘Volgens mij zit er een heel belangrijk momentum aan te komen. We zien dat er nu toch al zonder veel scrupules wordt nagedacht over fusies, het lijkt bespreekbaar geworden, in tegenstelling tot pakweg tien jaar geleden. Het inzicht bij de lokale besturen groeit. Daarnaast wordt 2024 een heel belangrijk jaar waarin verkiezingen op federaal, Vlaams, provinciaal, lokaal en Europees niveau samenvallen. In de politieke mainstream houden de partijen rekening met elkaar, en we hoeven onszelf niet wijs te maken dat bestuursniveaus daarbij losgekoppeld worden van elkaar: wat in Antwerpen en Gent gebeurt, zal samenhangen met wat federaal en Vlaams gebeurt. Ondertussen maken crisissen zoals corona, de klimaatverandering en Oekraïne de bestuurlijke kwetsbaarheden almaar duidelijker. De burger en de samenleving verwachten dat we de lessen uit die crisissen aangrijpen voor de organisatie van een grote bestuurlijke verandering. Als we daarvoor nu geen strategie ontwikkelen, wanneer dan wel? Mensen die het goed voorhebben met de overheid en dus een sterke lokale overheid belangrijk vinden, kunnen eigenlijk niet anders dan dit moment vrijwillig omarmen en proactief aan toekomstscenario’s werken. Dat is precies waar we met Neteland al een tijd mee bezig zijn, met positief resultaat.’

Als we die redenering en strategie doortrekken en veralgemenen, waar komen we dan uit?

‘We mogen de discussie niet verengen tot alleen maar fusies. Maar uiteindelijk moet je wel over een ideale situatie van uitvoerings- en beleids capaciteit durven nadenken. Hoe moet Vlaanderen georganiseerd zijn om met de gemeenten tot een heel andere interbestuurlijke relatie te komen? Nu is daar nog geen timing op te plakken, maar het is mijn vaste overtuiging dat we vroeg of laat tot een beperkter aantal dan de huidige 300 besturen – virtueel zijn het er nu al 285 – zullen

komen, waarbinnen die opschaling wel op een of andere manier moet gebeuren. Zo zou je kunnen denken aan 60 à 100 gemeenten of entiteiten, met een capaciteit van telkens 70.000 tot 150.000 inwoners, of meer in geval van grootsteden. Die schaal is overigens niet lukraak gekozen maar valt samen met die van de eerstelijnszones en politiezones, ik wroet al een aantal jaren op een model waarbij die entiteiten samenvallen.’

‘Let wel, ik zie het als een plicht om opschaling en efficiëntie altijd hand in hand te laten gaan met nabijheid, inclusief democratische parameters die geverifieerd moeten worden. Daartoe moeten we nieuwe instrumenten ontwikkelen. Er zijn mijns inziens perfect oplossingen te bedenken om de bestaande dorpen, gemeenten en deelgemeenten een eigen plaats te laten in die opschaling. De gevoeligheid van deelgemeenten speelt overigens veel minder in een groter geheel dan in een kleinere fusie. Gaan twee gemeenten samen, dan dreigt een van de twee nieuwe deelgemeenten zich altijd benadeeld te voelen, terwijl we op het niveau van een eerstelijns- of politiezone spreken over een groepering van vijf, zes, zeven dorpen of gemeenten die elk hun eigenheid en karakter kunnen bewaren, en waarvan de verschillende schakeringen veel beter tot

‘Ik zie het als een plicht om opschaling en efficiëntie altijd hand in hand te laten gaan met nabijheid, inclusief democratische parameters die geverifieerd moeten worden. Daartoe moeten we nieuwe instrumenten ontwikkelen.’

STEFAN DEWICKERE

STEFAN DE WICKERE

Van elke verantwoordelijke politicus of algemeen directeur mag wel worden verwacht dat ze een proactieve houding hebben tegenover de bestuurskracht van hun gemeente, dat ze zichzelf uitdagen om daarover ook vooruit te kijken en niet enkel bezig te zijn met het hier en nu van de huidige legislatuur.

hun recht komen in dat grotere geheel, zonder dat iemand het gevoel krijgt te verliezen.'

Heeft die opschaling dan toch vooral tot doel om de interbestuurlijke samenwerking te verbeteren? Of om het lokale bestuur op zich, in zijn nieuwe schaal of entiteit, sterker te maken?

'Beide. Het toekomstbeeld heb ik daarnet geschetst. Wat is de weg ernaartoe? Aan bestuurskracht werken begint nog altijd in de eerste plaats met een eigen veranderingstraject. Dat benadruk ik graag. Het heeft geen zin om andere overheden met de vinger te wijzen. Na alle evaluaties, visitaties en doorlichtingen is het inzicht duidelijk: gemeenten moeten zelf eerst in de spiegel kijken en kunnen zélf ook bestuurskracht creëren. Studenten krijgen van mij standaard te horen dat bestuurskracht een verhouding is tussen capaciteit en opdracht. Die verhouding staat per definitie wat onder druk bij kleinere plattelandsgemeenten. Wie kan dat veranderen? De Vlaamse overheid? Jazeker, want ook de Vlaamse overheid kan de bestuurskracht van de lokale besturen enorm faciliteren. Maar het lokaal bestuur heeft ook de opdracht zichzelf kritisch te bevragen. Kunnen we deze en gene taak aan? Hebben we de mensen en de expertise in huis? Zijn we niet kwetsbaar qua dienstverlening, bereikbaarheid, denkcapaciteit, beleids-capaciteit, uitvoeringscapaciteit? "Kwetsbaar" is een sleutelterm die hier veel te weinig wordt gebruikt. Heel wat kleinere lokale besturen ervaren op dit moment kwetsbaarheid in hun personeelsbeleid. Ze hebben bijvoorbeeld één supermedewerker die enorm veel kan en doet,

maar er is geen kant-en-klare oplossing beschikbaar voor als die plots zou wegvallen of vertrekken. Maar bestuurskracht draait in essentie wel om voldoende middelen en competente mensen om de nodige plaatsen in te vullen.'

'Eerst voor eigen deur veggen, dan gaan kijken wat andere overheden of samenwerking met andere gemeenten voor jou kunnen oplossen, dat is de boodschap. Je kunt zelf proactief een strategie en een dynamiek ontwikkelen. Die vertrekken bijvoorbeeld van het besef dat het niet verstandig is om elke expertise in elke kleine entiteit te gaan realiseren, daar zijn niet genoeg middelen voor en dan nog heb je backsystemen nodig. Handhaving en noodplanning zijn dan weer domeinen die qua organisatie op een hoger echelon of een grotere schaal zitten. Vanuit die vaststellingen kun je keuzes maken, bijvoorbeeld om voor een aantal domeinen verregaand en geïntegreerd met vaste partners samen te werken. In onze subregio Neteland (*intergemeentelijk samenwerkingsverband van Grobbendonk, Herentals, Herenthout, Olen en Vorselaar, red.*) merken we dat je op die manier heel veel bestuurskrachtproblemen en uitdagingen aankunt. Je zou daarom ook meer algemeen kunnen zeggen: laten we investeren in de versterking van bestuurskracht op dat subregionale niveau. Het is in het ideale geval ook een heel herkenbaar niveau, dat bij ons samenvalt met de politiezone. Vanuit veiligheid heb je verbindingen met het ruimtelijk beleid via milieuhandhaving, met vrije tijd via fuifbeleid en politieregelgeving voor feesten, met welzijn via de ketenaanpak met hulpverlening enzovoort. Als je doorredeneert, is een ideale

situatie denkbaar waarbij je de subregio's, politiezones en eerstelijnszones in Vlaanderen op elkaar afstemt. Dan kom je automatisch tot 60 à 70 entiteiten, waar ik daarstraks al op alludeerde. Die kunnen de gesprekspartner worden van de Vlaamse overheid, wat ons een aardige stap dichterbij de ideale wereld brengt.'

En die entiteiten kunnen dan ook nieuwe gemeenten worden?

'Dat is een mogelijke uitkomst. Belangrijker echter, en dat vind ik meer en meer de essentie van het debat: breng de partners bij elkaar die bij elkaar horen. Dat zijn gemeenten die samen een bestuurlijke traditie hebben opgebouwd, en daarnaast ruimtelijke en sociologische logische gehelen vormen. In de ideale setting krijg je op subregionaal niveau een volledige overlapping van die drie logica's - bestuurlijk, ruimtelijk en sociologisch. Probeer die puzzel eens te leggen, en laat partnerbesturen een geïntegreerde, transversale samenwerkingsoefening maken. Ik geloof sterk in die subregio's, ik denk dat ze automatisch voor juistere opschalingen zullen zorgen. Maar maatwerk moet daarbij mogelijk blijven. Wordt de nieuwe entiteit op de ene plek een opgeschaalde fusie van een aantal gemeenten, op de andere een samenwerkingsverband

of een stadsregio: de dynamiek zal in elk geval van onderuit komen, met logische partners op een logische schaal. En komt de grotere entiteit er beleidsmatig via een fusie, dan zal dat in deze optiek een logische fusie zijn, die organisch en natuurlijk vorm heeft gekregen, in plaats van de nu soms ideologisch of opportunistisch getinte fusies. Het is sowieso niet verstandig om entiteiten te gaan bijeenknutselen met partners die geen bestuurlijke traditie delen, met inwoners zonder gezamenlijke oriënteringen op zorg, werk, openbaar vervoer enzovoort.'

'Dat subregionale landschap kunnen lokale besturen zelf proactief mee uittekenen. We hoeven niet te wachten tot de Vlaamse overheid het vastlegt. De oefening zou kunnen gebeuren binnen de referentieregio's. Als je goed leest, vind je de visie op subregio's trouwens terug in de nota over die referentieregio's. Kijk bijvoorbeeld eens naar de kaart van de woonactoren, of die van de intergemeentelijke onroerende goeddiensten, de erfgoedcellen, de regionale landschappen, noem maar op: dezelfde subregionale basistentiteiten komen er vaak terug. Dat landschap in kaart brengen zou veel rust en duidelijkheid kunnen creëren, en een basis vormen om de juiste partners met elkaar te laten overleggen over logische opschalingen. In de Kempen zijn

'Aan bestuurskracht werken begint nog altijd in de eerste plaats met een eigen veranderingstraject. Na alle evaluaties, visitaties en doorlichtingen is het inzicht duidelijk: gemeenten moeten zelf eerst in de spiegel kijken en kunnen zélf ook bestuurskracht creëren.'

Level up your team

 publicstaffing

Outsourcing binnen de publieke sector

Heeft u een functie die tijdelijk ingevuld moet worden? Heeft u extra ondersteuning nodig of nood aan specifieke kennis? Denk eens aan outsourcing. Bij Public Staffing plaatsen we de opgeleide en ervaren expert die u nodig heeft, wanneer u hem of haar nodig heeft.

Ready to level up your team?

Plan een afspraak en versterk uw team met één van onze professionals.

Kokerstraat 2a - 9750 Kruisem • +32 9 389 69 59 • contact@publicstaffing.vlaanderen • www.publicstaffing.vlaanderen

we daar nu mee bezig. We definieerden er een vijftal gebieden waarvan de sociologische, ruimtelijke en bestuurlijke logica's overeenstemmen en waarmee ook de politie- en eerstelijnszones kunnen samenvallen. Die oefening kun je in alle streken maken: Rivierenland, Meetjesland, Haspengouw, Noord-Limburg, Pajottenland, Westhoek, enzovoort. En nadien kun je dan een nieuw debat voeren over decentralisatie van bevoegdheden naar het lokale niveau, over een heel andere financiering van het Gemeentefonds ook. Dan passeren alle elementen waarover we het al hadden, een voor een de revue.'

In hoeverre moet er nog gewerkt worden aan het politieke draagvlak voor dit bestuurskrachtscenario? Of kan lokale politiek hier nog stokken in de wielen steken?

'Ik denk aan een paar zaken. Om te beginnen mag van elke verantwoordelijke politicus maar ook elke verantwoordelijke algemeen directeur wel verwacht worden dat ze een proactieve houding hebben tegenover de bestuurskracht van hun gemeente, dat ze zichzelf uitdagen om in verband daarmee ook vooruit te kijken en niet enkel bezig te zijn met het hier en nu van de huidige legislatuur. De organisatiecultuur, het samenspel tussen het politieke en ambtelijke niveau speelt overigens een even belangrijke rol in een bestuurskrachtige dynamiek als de schaal van de gemeente. Ten tweede: bezig zijn met de toekomst, dat doe je normaal gezien met de meest logische partners, vaak binnen de logische contouren van zones die al bestaan, en volgens bestaande logica's – sociologisch, ruimtelijk, bestuurlijk – waar je niet zomaar aan kunt voorbijgaan. Alleen is er nu nog vrijwilligheid en daardoor krijg je bij sommige besturen opportunistisch shopgedrag: met een samenwer-

kingsverband hier, een projectje daar en een subsidie ginder, zonder bestuurlijke strategie. Wat natuurlijk niet goed is, want zo ontstaat een inefficiënte mengelmoe van constructies, met telkens overhead en personeel. Die gemeenten moeten we een helpende hand bieden, op weg naar meer logisch afgebakende zones en samenwerkingen.'

Wat raad je de ledenvereniging van lokale besturen aan? Waar kan zo'n organisatie het best op inzetten als het over bestuurskracht gaat?

'Goede vraag. Ik denk dat onze lokale besturen continu mogen worden uitgedaagd om niet enkel met het sectorbeleid en de eigen gemeente bezig te zijn, maar ook generiek en bestuurlijk na te denken over de toekomst en over bestuurskracht. Dat gebeurt nog veel te weinig. Al te vaak blijft het bij een nota in een lade. De toekomst zal lokaal zijn, zal nóg meer lokaal zijn, en sterke lokale besturen zullen zelfs de kern zijn van de grote bestuurlijke hervorming die we gaan doorvoeren! Daar geloof ik heel sterk in. Maar dat gaan we niet kunnen doen met de 300 gemeenten die we nu hebben. Het is – volgens mij – de taak van de VVSG om gemeenten aan te porren om daarover bewust een eigen strategie te ontwikkelen, met hun logische partners. Dan kom je uit bij dat proactieve veranderingstraject. Als lokale besturen die oefening zelf maken en niet wachten tot anderen in hun plaats beslissen, hebben we daar ontzettend veel toekomst en bestuurskracht in te winnen.' —

Meer weten over hoe de VVSG lokale besturen ondersteunt op het vlak van regiovorming en bovenlokale samenwerking? Surf naar [vvsg.be/regiovorming](https://www.vvsg.be/regiovorming).

'Onze lokale besturen mogen continu worden uitgedaagd om niet enkel met het sectorbeleid en de eigen gemeente bezig te zijn, maar ook generiek en bestuurlijk na te denken over de toekomst en over bestuurskracht. Dat gebeurt nog veel te weinig.'

MEER +
WETEN

Een partner dichtbij

die je ver brengt

Eén aanspreekpunt: jouw Relationship Manager

Onze missie? Je dagelijks begeleiden bij de realisatie van je projecten. Dankzij je vertrouwde contactpersoon met kennis van je specifieke situatie, geniet je bij ING van een dienstverlening op maat. En dit ondersteund door het advies van een team van experts.

Neem contact op met je RSM op ing.be/publicsector

do your thing

Al zeven fusietrajecten richting 2025

Veertien Vlaamse gemeenten hebben tot nu toe officieel de intentie geuit om vanaf 2025 samen te gaan in zeven nieuwe gemeenten. Daarmee staat de voorlopige teller van het aantal fusies even hoog als tijdens de vorige legislatuur. Lokaal brengt een eerste analyse van de lopende fusietrajecten, al is die wellicht nog niet definitief.

Het jaar 2019 begon in Vlaanderen met zeven nieuwe gemeenten. Het waren de eerste fusies sinds 1983 (Antwerpen) en 1977 (honderden andere gemeenten). In zes van de zeven gevallen ging het om een fusie van twee gemeenten: Aalter (Aalter en Knesselare), Deinze (Deinze en Nevele), Kruisem (Kruishoutem en Zingem), Oudsbergen (Meeuwen-Gruitrode en Opglabbeek), Pelt (Neerpelt en Overpelt) en Puurs-Sint-Amands (Puurs en Sint-Amands). Daarnaast vormen het vroegere Lovendegem, Waarschoot en Zomergem nu Lievegem.

Bij de zeven trajecten voor 2025 gaat het telkens om een mogelijke fusie van twee gemeenten: Antwerpen en Borsbeek, Bilzen en Hoeselt, Borgloon

en Tongeren, Ham en Tessenderlo, Lochristi en Wachtebeke, Lokeren en Moerbeke, en Ruiselede en Wingene. De fusieplannen van Boortmeerbeek en Mechelen houden we uit deze analyse, omdat beide gemeenteraden op 25 april niet stemden over het voorstel van principiële fusiebeslissing na de aankondiging door de respectieve burgemeesters een week eerder. Hetzelfde doen we met de plannen voor een fusie Beveren-Kruibeke, wegens de afwijzende beslissing van de gemeenteraad van Kruibeke op 6 mei 2022.

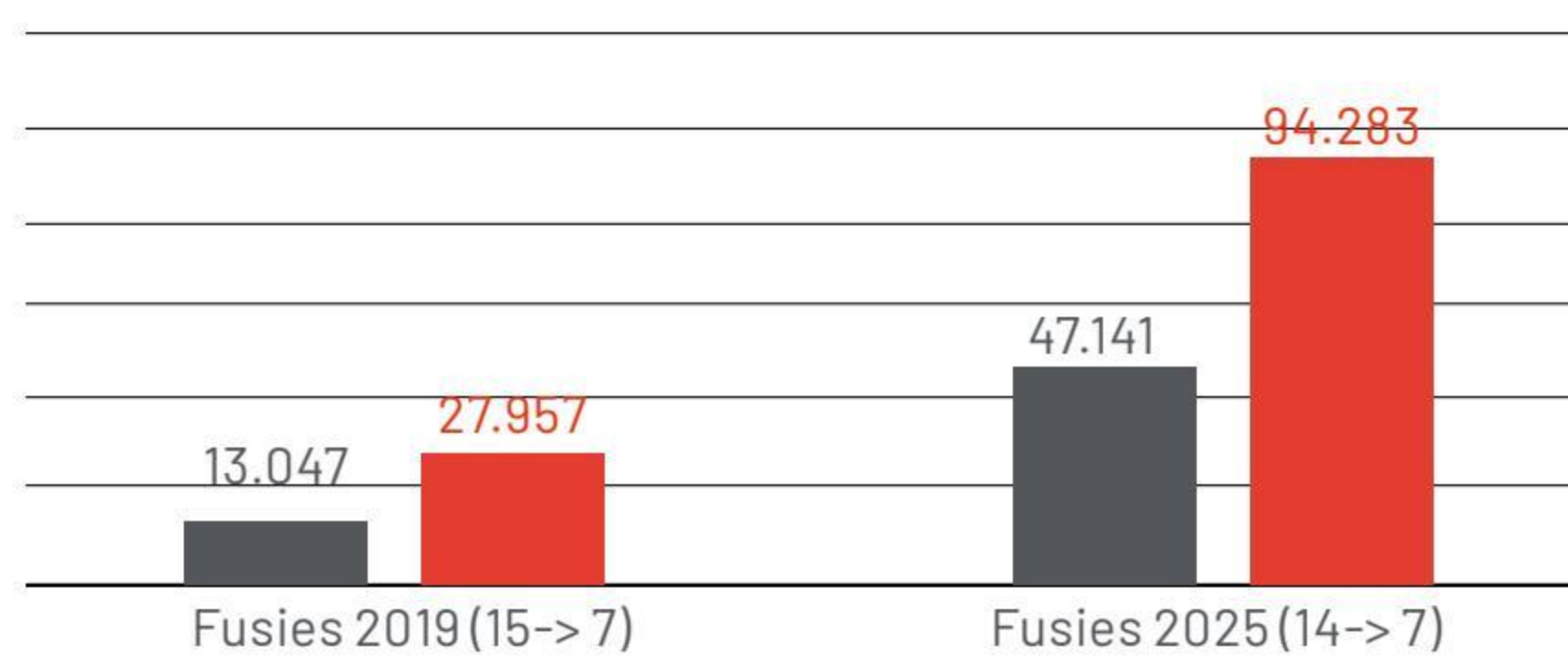
Geografisch waren er eerst grote gelijkenissen tussen de fusies van 2019 en de potentiële van 2025, met vooral samenvoegingen in de provincies Limburg en Oost-Vlaanderen. Na de aan-

kondiging van de fusie tussen Ruiselede en Wingene, start nu ook een eerste traject in West-Vlaanderen, en verder was (Puurs-Sint-Amands) en is (Antwerpen-Borsbeek) er één fusie in de provincie Antwerpen. Het is natuurlijk gevaarlijk om op basis van nog relatief kleine aantallen zware conclusies te trekken over de interprovinciale verschillen qua populariteit van fusies. Wat wel lijkt te kloppen, is dat een geplande fusie in een bepaalde regio de directe of indirecte aanleiding kan zijn voor andere samenvoegingen in dezelfde streek.

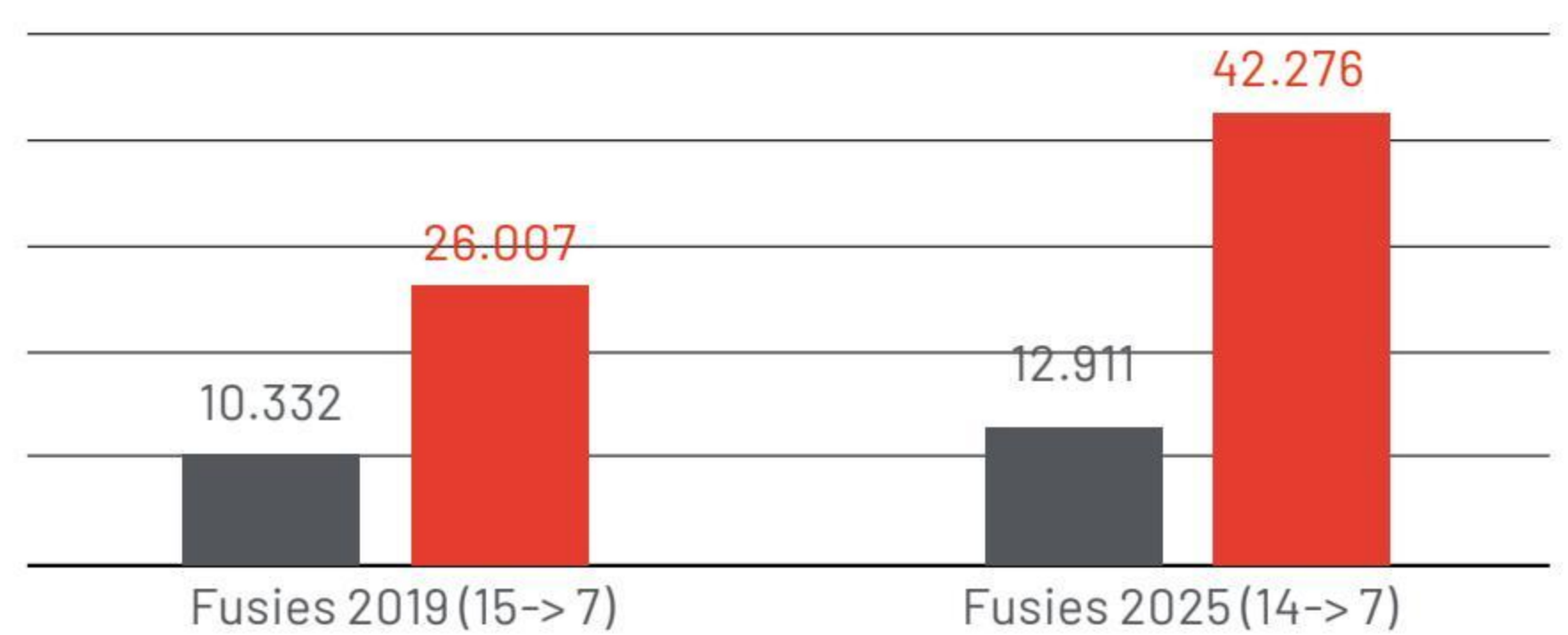
Voor vijf van de zeven trajecten die nu zijn gestart, is er intussen een principiële beslissing van de respectieve gemeenteraden. Dat is nog niet

VOOR & NA FUSIE

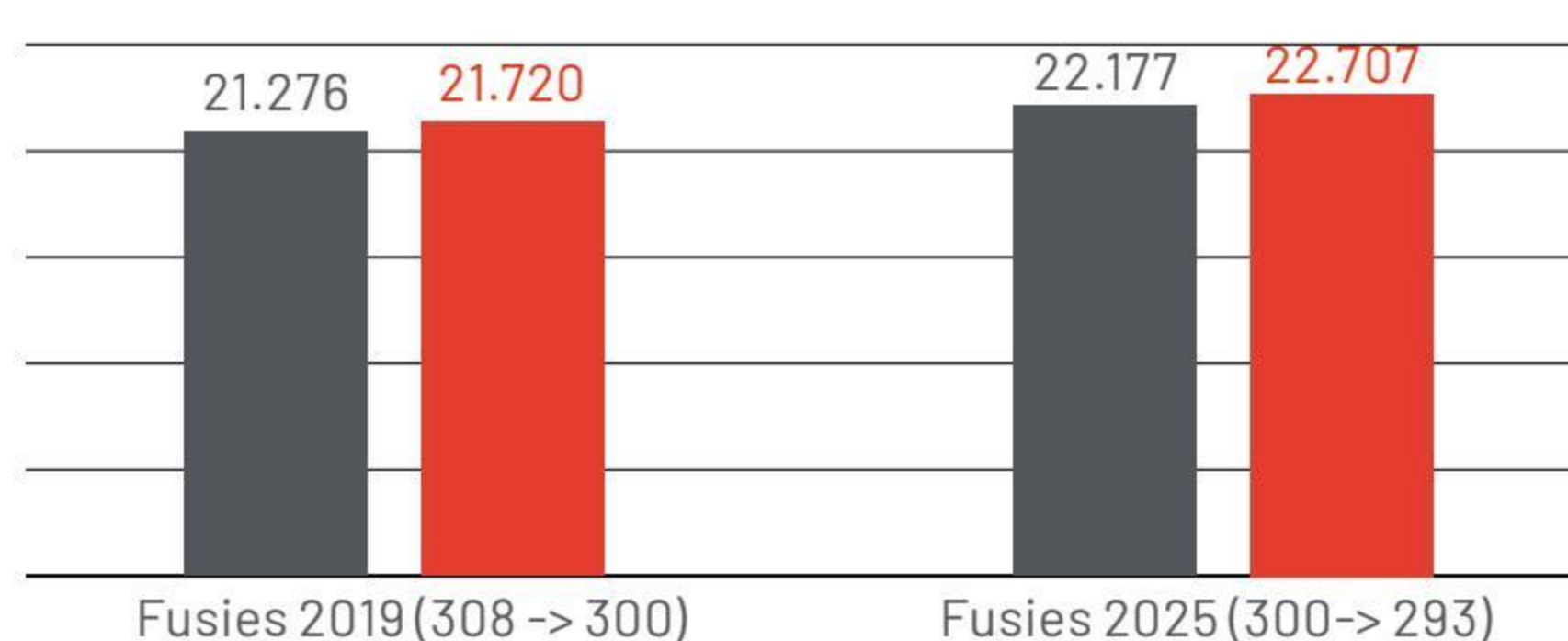
1 Gemiddeld aantal inwoners fusiegemeenten

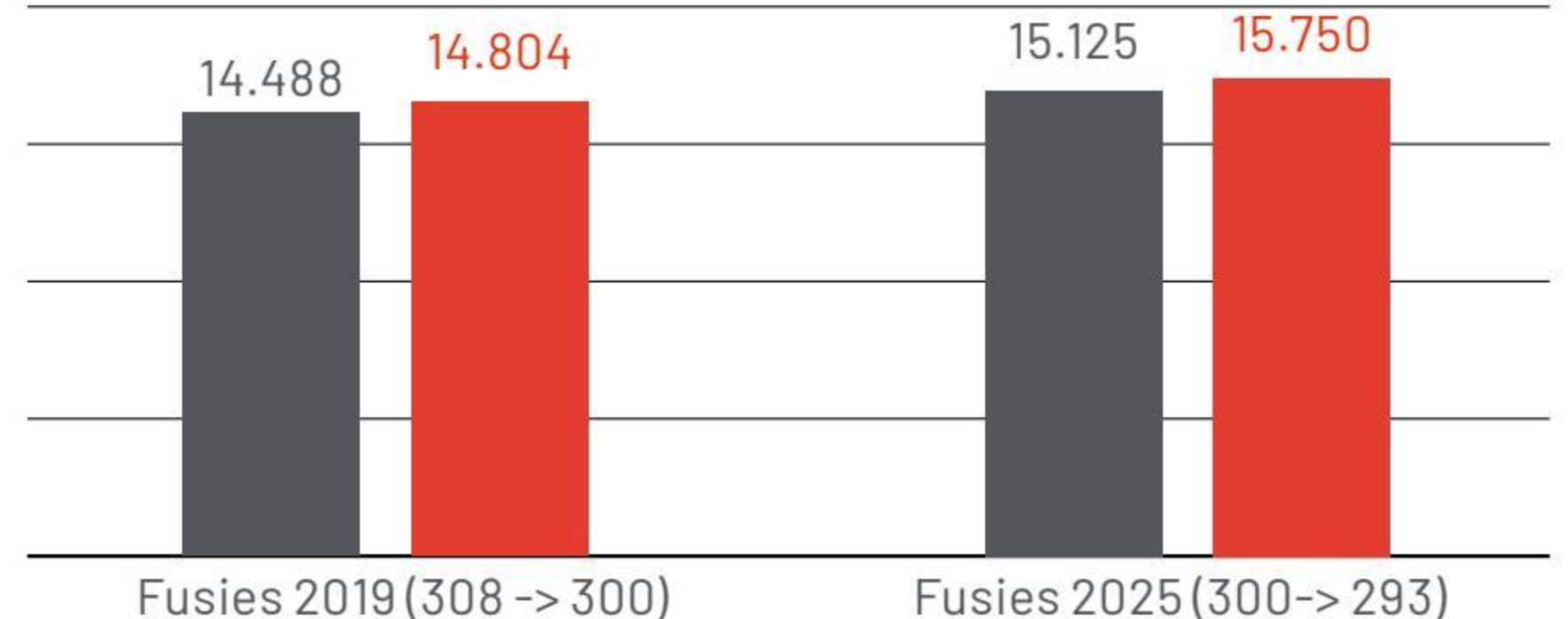
2 Mediaan aantal inwoners fusiegemeenten

3 Gemiddeld aantal inwoners Vlaamse gemeenten

4 Mediaan aantal inwoners Vlaamse gemeenten

Krijgen fusiegemeenten zomaar meer uit het Gemeentefonds?

Of is er helemaal geen effect? Omdat daar ook in de media vaak foute dingen over te lezen zijn, zetten we even de verschillende elementen op een rijtje. Daarbij gaan we uit van de huidige verdelingswijze van het Gemeentefonds. De Vlaamse regering heeft immers beslist om tijdens deze legislatuur de spelregels niet te veranderen. Ze bestelde wel een studie die ideeën moet opleveren voor het volgende Vlaamse regeerakkoord, dus na de verkiezingen van voorjaar 2024.

Voor alle fusiegemeenten geldt de garantie dat ze samen in het eerste jaar van de fusie (2025 dus) niet minder krijgen dan wat de aparte gemeenten het jaar voordien (2024) ontvingen, jaarlijks verhoogd met een index. Die index is de gemiddelde stijging van het Gemeentefonds-aandeel van elk van de fuserende gemeenten tussen het voorlaatste (2023) en laatste jaar (2024) van de prefusieperiode. Als gemeente A in 2024 5.000.000 euro kreeg uit het Gemeentefonds (en een stijging van 4% tegenover 2023) en gemeente B 7.500.000 euro met een stijging van 1%, heeft fusiegemeente AB in 2025 ten minste recht op 12.500.000 euro (de som van beide aandelen) verhoogd met 2,5% (de gemiddelde stijging tussen 2023 en 2024), of in totaal 12.812.500 euro. In 2026 wordt dat ten minste 13.132.813 euro enzovoort. Vanaf het eerste jaar van de daaropvolgende legislatuur (2031 in dit voorbeeld) mag de minimale indexering niet hoger zijn dan de algemene groei van het Gemeentefonds (momenteel 3,5%).

Deze garantieregeling geldt ook voor de fusies van 2019, en leidde er bijvoorbeeld toe dat Kruisem, Lievegem en Puurs-Sint-Amunds bij de verdeling van het Gemeentefonds in 2019, 2020 en 2021 een bijpassing kregen. Dat was in 2019 en 2020 ook het geval voor Pelt en in 2019 voor Oudsbergen. De totale bijpassing bedroeg ca. 517.000 euro in 2019, ca. 470.000 euro in 2020 en ca. 500.000 euro in 2021. Ze wordt gefinancierd door een kleine inkorting op het bedrag van alle andere gemeenten.

Naast de garantieregeling is er een specifiek fusie-effect voor gemeenten die een voorafname genieten: Antwerpen en Gent, de centrumsteden, de kustgemeenten en de zogenaamde regionale steden. Elke voorafname wordt gefinancierd uit een specifieke 'pot'. Die wordt verdeeld onder de betrokken gemeenten op basis van hun respectieve inwoneraantal. Als een voorafnamegemeente fuseert met een gemeente buiten de groep, stijgt haar gewicht in de pot: de fusiegemeente krijgt meer, maar de andere gemeenten in dezelfde categorie krijgen automatisch minder. Bij de fusies van 2019 speelde dit effect alleen voor de samenvoeging van Deinze (regionale stad) met Nevele. De geplande fusies voor 2025 leiden tot een positief effect voor Antwerpen (ten nadele van Gent), Tongeren en Lokeren (telkens ten nadele van de andere regionale steden). Voor de volledigheid: omdat Brugge en Leuven elk in een aparte voorafnamecategorie zitten, zonder andere gemeenten, speelt er bij die twee steden geen fusie-effect.

Het effect van fusies op de andere criteria voor de verdeling van het Gemeentefonds is beperkt tot zelfs onbestaande, omdat (op de fiscale draagkracht na) het gewicht van de fusiegemeente gewoon de optelsom is van het gewicht van de vroegere aparte gemeenten.

Tot slot nog dit: het is met het huidige verdelingsmechanisme vandaag niet zo dat een gemeente automatisch meer middelen krijgt uit het Gemeentefonds als ze een bepaalde inwonersdrempel (bv. 50.000 of 100.000 inwoners) overschrijdt.

We geven nog mee dat er een aparte garantieregeling bij fusies bestaat voor de middelen uit het zogenaamde openruimtefonds en voor de gemeenten die subsidies krijgen voor plattelandsinvesteringen. JL

Het vermoeden lijkt te kloppen dat een geplande fusie in een bepaalde regio de directe of indirecte aanleiding kan zijn voor andere samenvoegingen in dezelfde streek.

het geval voor Lochristi-Wachtebeke en Ruiselede-Wingene, met tot nu toe alleen een gezamenlijke verklaring van de beide burgemeesters.

Klein en groot

De vijftien gemeenten die in 2019 fuseerden, telden op 1 januari 2018 gemiddeld 13.047 inwoners. Door de samenvoeging steeg dit naar 27.957 inwoners. Er waren zeven gemeenten bij met minder dan 10.000 inwoners (Knesselare, Kruishoutem, Lovendegem, Sint-Amunds, Waarschoot, Zingem en Zomergem) en maar twee (Aalter en Deinze) met meer dan 20.000 inwoners. Door de fusie gingen ze op Kruisem na allemaal boven de 20.000 inwoners. (zie grafiek 1)

Bij de zeven lopende fusietrajecten is de situatie grondig verschillend. Ten eerste ligt het gemiddelde aantal inwoners van de fuserende gemeenten (47.141) veel hoger dan de vorige keer. De nieuwe fusiegemeenten zullen gemiddeld 94.283 inwoners tellen. Dit keer hebben van de gemeenten met fusieplannen (voorlopig) alleen Hoeselt, Moerbeke, Ruiselede

en Wachtebeke minder dan 10.000 inwoners, terwijl vijf gemeenten vandaag al boven de 20.000 inwoners zitten: Antwerpen, Bilzen, Lochristi, Lokeren en Tongeren. Toch telt de kleinste fuserende gemeente in 2025 (Ruiselede met 5379 inwoners) minder inwoners dan de kleinste van 2019 (Zingem, met 7552 inwoners). En ook opmerkelijk: voorlopig komt de kleinste 'nieuwe' gemeente (de fusie van Ruiselede en Wingene) aan iets meer dan 20.000 inwoners, terwijl de kleinste in 2019 (Kruisem) zelfs onder de 16.000 inwoners bleef. Dat de fusiebonus in de vorm van een schuldovername alleen geldt voor besturen met ten minste 20.000 inwoners, is hier wellicht niet vreemd aan.

De gemiddelde waarden (zie grafiek 2) worden natuurlijk sterk beïnvloed door de aanwezigheid van Antwerpen, met vandaag al ruim 529.000 inwoners en na de fusie met Borsbeek zelfs meer dan 540.000. Daarom bekeken we ook de mediaan, de waarde van de middelste gemeente in de rangschikking van klein naar groot. Maar ook op die basis zijn de ver-

Impact geplande fusies 2025 op bovenlokale structuren

Gemeente	Politiezone	Hulpverleningszone	Referentieregio	Vervoerregio	Eerstelijnszone	Woonmaatschappij
Antwerpen	Antwerpen	Zone Antwerpen	Regio Antwerpen	Antwerpen	Diverse *	Antwerpen-stad
Borsbeek	MINOS	Zone Rand			Zora	Antwerpen-Zuidrand
Bilzen	Bilzen/Hoeselt/Riemst	Oost-Limburg	Limburg	Limburg	ZOLim	Limburg
Hoeselt						
Borgloon	Kanton Borgloon	Zuid-West Limburg	Limburg	Limburg	Haspengouw	Limburg
Tongeren	Tongeren/Herstappe				ZOLim	
Ham	Beringen/Ham/Tessenderlo	Noord-Limburg	Limburg	Limburg	West-Limburg	Limburg
Tessenderlo		Zuid-West Limburg				
Lochristi	Puyenbroeck	Centrum	Regio Gent	Gent	Scheldekracht	Gent-Oost
Wachtebeke						
Lokeren	Lokeren	Oost	Waasland	Waasland	Zuid-West-Waasland	Waasland-West
Moerbeke	Puyenbroeck	Centrum				
Ruiselede	Regio Tielt	Midwest	Midwest	Midwest	RITS	Midwest-Oost
Wingene						

* De stad Antwerpen is verdeeld over de eerstelijnszones Noord-Antwerpen, Antwerpen-Centrum, Antwerpen-Oost en Antwerpen-Zuid

Drie geplande samenvoegingen gebeuren tussen gemeenten die vandaag tot een verschillende politiezone behoren. Hetzelfde geldt voor de hulpverleningszones.

schillen tussen de fusies van 2019 en 2025 duidelijk.

Het effect van de vandaag bekende fusies op het gemiddelde en mediaan aantal inwoners van alle Vlaamse gemeenten samen, blijft tot nu toe beperkt. Dat was trouwens met de fusies van 2019 ook het geval. Uiteraard kan dat veranderen naarmate er de komende periode nog bijkomende fusietrajecten van start zouden gaan. (zie grafiek 3 en 4)

Bestuurlijke homogeniteit

We gingen ook na wat de aangekondigde fusies betekenen voor enkele bestaande bovengemeentelijke structuren en samenwerkingsverbanden (zie tabel).

Daaruit blijkt dat drie van de geplande samenvoegingen gebeuren tussen gemeenten die vandaag behoren tot een verschillende politiezone. Bij de fusies van 2019 was dat het geval voor Deinze-Nevele en Opglabbeek-Meeuwen-Gruitrode. Telkens leidde de gemeentelijke samenvoeging ertoe dat de betrokken politiezones zelf ook fuseerden tot respectievelijk

Deinze-Zulte-Lievegem en Carma. Het is uiteraard te vroeg om te weten wat nu de impact op de politiezones zal zijn.

De fusies blijven evenmin zonder gevolgen voor de hulpverleningszones, met ook al drie zonegrensoverschrijdende allianties. De andere vier blijven binnen de eigen zone. Dat beeld is gelijkaardig met 2019, toen de hulpverleningszones qua werkgebied moesten worden aangepast door de fusies tussen Meeuwen-Gruitrode en Opglabbeek, Deinze en Nevele, en Lovendegem, Waarschoot en Zomergem.

De referentieregio's die in 2021 en 2022 door de Vlaamse regering vastgelegd zijn, ondergaan momenteel door geen enkele van de voorgenomen fusies een impact. Hetzelfde geldt voor de vervoerregio's.

Voor de eerstelijnszones zal in twee van de zeven gevallen een aanpassing van de gebiedsomschrijving nodig zijn, want Antwerpen en Borsbeek, en Borgloon en Tongeren worden door een verschillende eerstelijnszone bediend.

Tot slot kennen we sinds enkele maanden ook het werkingsgebied van de nieu-

we woonmaatschappijen. Die komen in de plaats van de socialehuisvestingsmaatschappijen en socialeverhuurkantoren. Hier zien we alleen een incongruentie voor de fusie Antwerpen-Borsbeek.

Het is ook interessant de tabel over de bestuurlijke homogeniteit horizontaal te lezen. Dan stellen we vast dat de fusies Bilzen-Hoeselt, Lochristi-Wachtebeke en Ruiselede-Wingene vanuit dat oogpunt de meest homogene zijn: geen enkele van de vermelde structuren moet worden aangepast. Voor Ham-Tessenderlo (1), Borgloon-Tongeren en Lokeren-Moerbeke (telkens 2) blijven de noodzakelijke wijzigingen beperkt. De meeste impact is er voor de fusieplannen tussen Antwerpen en Borsbeek (4).

Laten we vooral hopen dat, als een fusie aanleiding geeft tot een gewijzigd territorium van andere, door centrale overheden gecreëerde structuren, die er alles aan doen om dit proces zo vlot mogelijk te doen verlopen. —

JAN LEROY

senior expert data en analyse

MEER
WETEN

Noot voor de lezer: we sloten deze analyse redactioneel af op 11 mei 2022. Fusietrajecten die na die datum werden aangekondigd, zijn er dus niet in vevat. De meest recente gegevens vind je via vvsb.be/fusietrajecten.

HET DECREET LOKAAL BESTUUR IN VRAAG EN ANTWOORD (EDITIE 2022)

Door Karen Alderweireldt en Kujtime Pajazitaj

Het **Decreet Lokaal Bestuur** regelt sinds 2019 de **basiswerking van Vlaamse gemeenten en OCMW's**, en de **verzelfstandigings- en samenwerkingsentiteiten** die ze hebben opgericht of waarin ze participeren, met o.m. de verregaande politieke en ambtelijke integratie van gemeente en OCMW.

In een **handige vraag- en antwoordvorm** kunt u in deze VVSG-publicatie zo kennismaken met alle aspecten van het decreet lokaal bestuur. Waar nodig worden ook linken gelegd met andere wetgeving of met de relevante uitvoeringsbesluiten. Waar het decreet onduidelijk is, aanleiding kan geven tot verwarring of fouten bevat, hebben de auteurs dat ook aangegeven.

VVSG hoopt dat deze publicatie **mandatarissen en medewerkers van lokale besturen** helpt om hun grondwet te leren kennen en ermee te werken.

HET DECREET LOKAAL BESTUUR IN VRAAG EN ANTWOORD (EDITIE 2022)

Auteurs: Karen Alderweireldt en Kujtime Pajazitaj
ISBN (print): 9782509035967

Meer info & bestellen:
www.politeia.be

Gevonden of verloren?

De Leuvense hoofdcommissaris Koen Wouters trekt zich al jaren het lot van de fietsen in zijn stad aan en heeft voor het beheer van de 150 dagelijks gevonden fietsen een goede applicatie laten ontwikkelen. Nu is hij niet alleen op zoek naar partners maar ook naar een instantie die de gemeenten en steden wil helpen bij de nieuwe verantwoordelijkheid die ze sinds 1 september 2021 dragen: het beheer van alle gevonden voorwerpen op hun territorium.

Stel dat ik vanmorgen bij vertrek thuis mijn nieuwe designhoed heb opgezet en snel op de bus in mijn dorp ben gesprongen, in de stad over het stationsplein naar de trein ben gelopen om na die rit door de hoofdstad naar mijn werk te gaan en daar te constateren dat ik mijn dure hoed kwijt ben, bij wie kan ik dan terecht om hem terug te vinden? Ik moet drie gemeenten, de Lijn en de NMBS contacteren om na te gaan of mijn hoed bij hen werd binnengebracht. De melding met de beschrijving wordt al dan niet in hun systeem geregistreerd en dan is het afwachten of hij ergens voor de dag komt. De publicatie van gevonden voorwerpen gebeurt bij de ene op een website, een andere hanteert Facebook, Twitter of Instagram. Dit moet toch handiger kunnen?

Dat vindt ook Koen Wouters, hoofdcommissaris van politie in Leuven, die na een jarenlange zoektocht naar een performant beheersysteem een antwoord heeft gevonden in www.verlorenofgevonden.be.

Eerst alleen fietsen

In 2000 is de politiezone Brasschaat al eens gestart met www.gevondenfietsen.be om gevonden fietsen aan burgers te tonen, zodat ze hun ver-

loren of gestolen fietsen terug kunnen vinden. In 2009 ontwikkelt de provincie Antwerpen samen met de provincie Limburg www.gevondenfietsen.be verder, een paar jaar later doen alle provincies hieraan mee, ze stellen dit gratis ter beschikking aan alle gemeenten.

Op de website staan alle weesfietsen met een foto. Als burger kun je aan de hand van de kenmerken die je in het zoekformulier invult, je fiets herkennen, waarna je contact opneemt met de betrokken politiezone of gemeente. Veel fietsen zijn zo weer bij hun eigenaar terechtgekomen, maar een veelvoud ook niet. En voor een stad als Leuven die dagelijks 150 fietsen moet opruimen, loopt dat aantal al gauw hoog op.

Bovendien is www.gevondenfietsen.be sinds 2017 niet meer performant, er zijn GDPR-problemen en het werkt stug voor de gebruiker. Voor de verdere ontwikkeling van de website haken de provincies op dat moment af. Pas in 2021 lukt het de provincies om een vernieuwde website te lanceren voor gevonden fietsen.

De stad en politiezone Leuven hebben sinds 2015 voor het beheer van de gevonden fietsen een andere webapplicatie met afhandelbeheer-

systeem ontwikkeld dat goed werkt vanaf de eerste registratie op het terrein tot het moment dat de fiets uit het depot vertrekt.

Leuven gaat door met dit systeem dat naadloos aansluit bij een oorspronkelijk Nederlandse website die ook op mobieltjes gebruikt kan worden. Met het budget van de stad Leuven ziet een Belgische variant het licht: www.verlorenofgevonden.be. Hiermee gebeurt het hele beheer en ook alle communicatie per mail of brief, gekoppeld aan de fiets of voorwerp. Haalt de eigenaar zijn voorwerp op, dan is het zoekertje automatisch een kwartier later van de website verdwenen zonder tussenkomst van de medewerkers. Sindsdien weet Koen Wouters precies waar welke fiets of welk voorwerp zich bevindt, nadat het voorwerp werd geregistreerd of de gemeenschapswacht of de fietscentrale de al dan niet kapotte, onbeheerde of fout gestalde fiets voor het eerst heeft gescand. Leuven stalt de fietsen drie maanden in de Fietscentrale in deelgemeente Kessel-Lo. De fietsen die niet worden opgehaald, toch zo'n 45 procent, gaan dan naar het tewerkstellingsproject Velo dat er nieuwe fietsen mee samenstelt die de studenten kunnen huren. Andere voorwerpen gaan na zes maanden bewaring naar Poverello, Maakbaar, Natuurpunt, Kirikou of ze worden door een gerechtsdeurwaarder openbaar verkocht.

Nieuwe gemeentelijke verantwoordelijkheid

Sinds 1 september 2021 is het bewaren van gevonden voorwerpen de verantwoordelijkheid van de gemeente. Elke gemeente moet zelf zien hoe ze dit in goede banen leidt

Sinds 1 september 2021 is het bewaren van de verloren of gevonden voorwerpen de verantwoordelijkheid van de gemeente. Die nieuwe verantwoordelijkheid opnemen en het overzicht bewaren is geen sinecure.

In 2000 is de politiezone Brasschaat al eens gestart met www.gevondenfietsen.be om gevonden fietsen aan burgers te tonen, zodat ze hun verloren of gestolen fietsen terug kunnen vinden.

waardoor de registratie overal op een verschillende manier gebeurt. Hoe kan ik dan mijn hoed terugvinden?

Bovendien moet de gemeente alle gevonden voorwerpen, behalve fietsen en bederfbare waren, zes maanden bewaren; maar ze blijven vijf jaar na de registratie eigendom van de oorspronkelijke eigenaar die dus vijf jaar de kans heeft om het voorwerp terug te vinden. Dit is het retentierecht. Nieuw is ook dat de vinder het voorwerp al die tijd mag bewaren en hiervoor aansprakelijk is. Zes maanden na registratie bij de gemeente mag hij het voorwerp ook gebruiken. De oorspronkelijke eigenaar kan daar wel de kosten voor in rekening brengen. Wanneer de vinder of gemeente kosten heeft moeten maken om het voorwerp in goede staat te houden moet de eigenaar deze aan de vinder of gemeente vergoe-

den voor hij het voorwerp weer in zijn bezit kan nemen (retentierecht).

Hun nieuwe verantwoordelijkheid opnemen en het overzicht bewaren is voor gemeenten geen sinecure.

Koen Wouters is er net zoals de programmamakers van Fact-checkers, die in 2020 een uitzending over gevonden portefeuilles maakten, van overtuigd dat er een nationaal beheerplatform zou moeten komen. Nu moet elke gemeente een eigen lastenboek opstellen, terwijl bij een gemeenschappelijk raamcontract elke gemeente hierop kan inschrijven. Volgens Koen Wouters is dat de uitkomst: 'Het belangrijkste is een goed backoffice voor het beheer van de gevonden voorwerpen en dat je vanuit de applicatie kunt communiceren met vinder en eigenaar zodat je dat als overheid niet in een apart mailsysteem moet

gekoppeld en het liefst ook een controle met de politiedatabank van gestolen voorwerpen en de mogelijkheid voor een internationale uitwisseling van de informatie.'

Andere gebruikers kunnen nu al aansluiten, na het betalen van een eenmalige installatie en een jaarlijkse licentie. De stad Antwerpen gebruikt ondertussen hetzelfde fietsbeheersysteem als Leuven. Oostende, Kortrijk en Lubbeek gebruiken het goedkopere beheersysteem voor gevonden voorwerpen, inclusief de mogelijkheid om ook fietsen te registreren, maar in die plaatsen gaat het om veel minder rijwielen dan in Leuven. —

MARLIES VAN BOUWEL
redacteur Lokaal

MEER
WETEN

HEEFT UW GROENDIENST TE WEINIG TIJD OF MATERIEEL OM HAGEN TE SCHEREN?

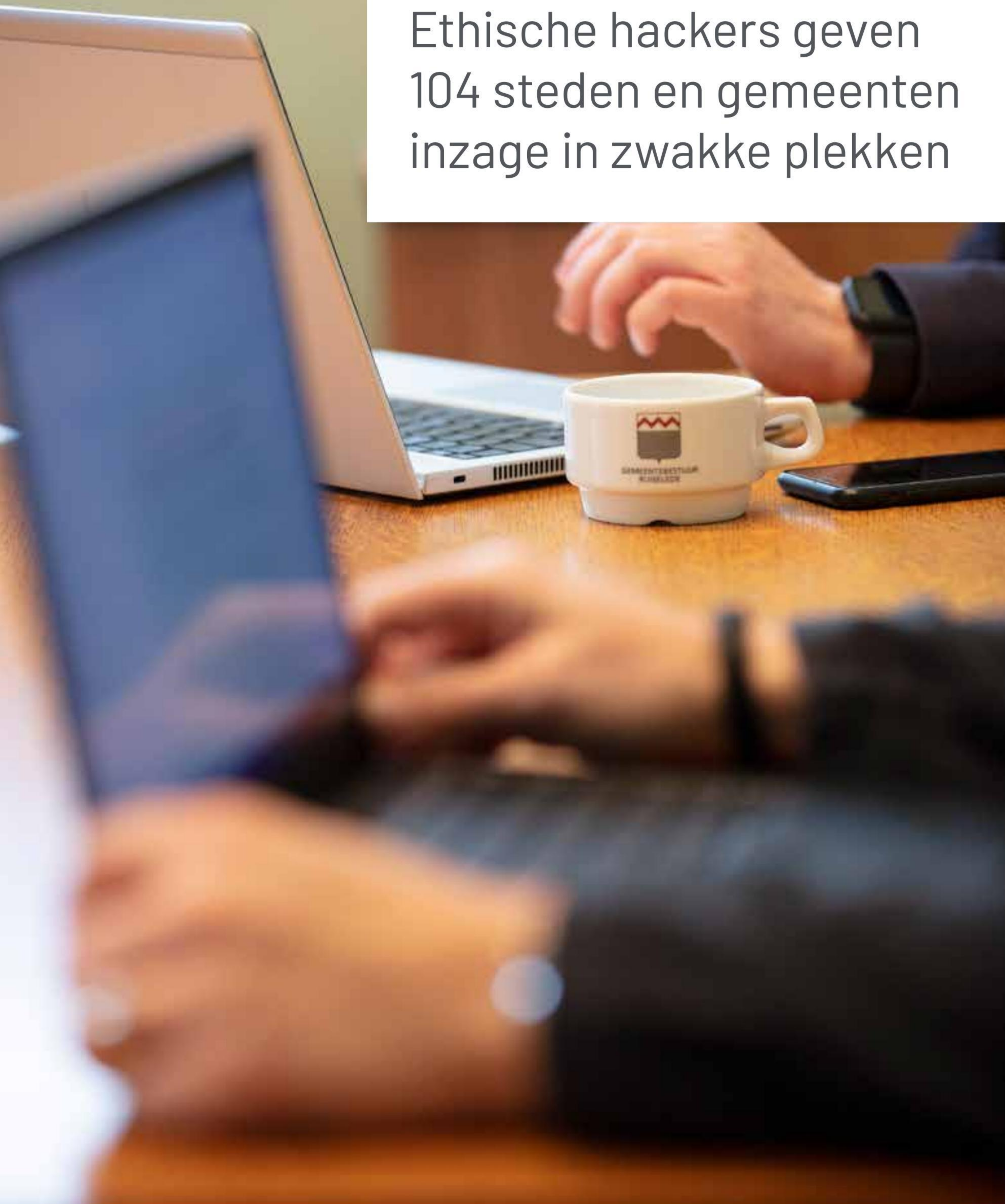
Wij scheren elke haag gelegen in landelijk gebied snel, efficiënt en proper.

WERKERS
IN AANNEMING

Meer info op aanneming.werkers.be/hagendorser

Ethische hackers geven 104 steden en gemeenten inzage in zwakke plekken

Hackers proberen de IT-omgeving van steden en gemeenten binnen te dringen om waardevolle data buit te maken of de dienstverlening stil te leggen in ruil voor losgeld. Gelukkig nemen besturen ook hun voorzorgen. Zo liet Ruiselede zich net als 103 andere steden en gemeenten testen door ethische hackers van de hogeschool Howest: 'Ethisch hackers hebben geen voorkennis van de IT-omgeving en kunnen dus vrij en objectief zoeken naar eventuele zwakke schakels. Dergelijke testen zijn dan ook goud waard.'

In 2020 lanceerden de VVSG en de Vlaamse overheid Cyberveilige Gemeenten, een project om lokale overheden weerbaarder te maken tegen hackers. Daar zit ook een kosteloos aanbod bij waarmee steden en gemeenten hun IT-omgeving, -systemen en -toepassingen kunnen laten doorlichten door studenten Cyber Security Professional van Howest. De gemeente Ruiselede stelde zich meteen kandidaat, want ze wou wel zicht krijgen op eventuele kwetsbaarheden. 'Ondertussen is het glashelder dat cyberveiligheid in de komende jaren aan belang zal blijven winnen. We hebben vorig jaar daarom besloten een ICT-veiligheidsaudit met cofinanciering via Audit Vlaanderen te laten uitvoeren en ons meteen ook aan te melden voor de samenwerking met Howest. Er zijn genoeg voorbeelden van lokale besturen, ook in de regio, die op een gegeven moment het slachtoffer worden van een cyberaanval. Het is dan ook ons doel om op reguliere basis dergelijke testen te laten uitvoeren en zo te blijven inzetten op cyberveiligheid,' vertelt algemeen directeur Florian Van de Sompel.

'Het grote voordeel is dat deze pentesters (*penetration testers of pentesters toetsen computersystemen op kwetsbaarheden; nvdr*) naar de IT-omgeving kunnen kijken vanuit het perspectief van een hacker. Wij weten wel hoe de binnenzijde eruit ziet, maar het is niet altijd eenvoudig om van buitenaf zicht te krijgen op de situatie. Bovendien zijn heel wat lokale besturen in grote mate afhankelijk van externe leveranciers, die al snel zullen zeggen dat ze zich geen zorgen hoeven te maken over de veiligheid van hun hard- en software. Maar testresultaten wijzen uit dat ook leveranciers soms steken laten vallen,' voegt ICT-deskundige Hendrik De Graeve toe.

Studenten en besturen leren van elkaar

Deze samenwerking heeft tastbare voordelen voor lokale besturen, maar ook voor de studenten van Howest vormt ze een interessante kans. Gedurende hun academisch parcours worden ze grondig opgeleid om ICT-veiligheidstesten correct en met de nodige voorzorg uit te voeren, maar een IT-professional moet ook over andere vaardigheden beschikken, en die leer je niet altijd op de schoolbanken. 'Via labs kunnen de studenten technische kennis opbouwen, maar het is toch nog net iets anders om dit in een reële omgeving te doen. Zelfstandig werken, communicatie, risicoschattingen, debriefen..., het zijn stuk voor stuk belangrijke vaardigheden voor een cybersecurityexpert, en de studenten kunnen ze via deze weg oppikken. Daarnaast past het traject ook mooi in de opdracht van onze hogeschool: we doen veel onderzoek over cyberpreventie en beschouwen het dan ook als onze taak om mensen en organisaties bewust te maken van de reële gevaren,' vertelt Howest-coördinator Kurt Schoenmaekers. De ethische hackers van dienst – Bram Ravijts, Edward Bogaerts en Lowie van Hooreweder – bevestigen zelf ook dat dit een waardevolle aanvulling op hun opleiding vormt, dankzij de complexiteit van een echte IT-omgeving en het belang van dialoog met de cliënt. 'De schaal is zonder twijfel een van de grootste uitdagingen waarop we gebotst zijn. Het is verbazingwekkend hoeveel data lokale besturen verwerken en hoe groot het netwerk is. Er komt dan ook veel onderzoek en voorzichtigheid aan te pas om mogelijke kwetsbaarheden te vinden die hackers kunnen misbruiken. Gelukkig konden we steeds rekenen op een constructieve dialoog met de gemeente Ruiselede. Geregeld kwamen ze eens kijken hoe de

STEFAN DEWICKERE

Florian Van de Sompel: 'Het grote voordeel is dat pentesters naar de IT-omgeving kunnen kijken vanuit het perspectief van een hacker. Voor ons is het niet altijd eenvoudig om van buitenaf zicht te krijgen op de situatie.'

STEFAN DEWICKERE

Kurt Schoenmaekers:
'Onze hogeschool doet veel onderzoek over cyberpreventie en we beschouwen het dan ook als onze taak om mensen en organisaties bewust te maken van de reële gevaren.'

Hendrik De Graeve: ‘Heel wat lokale besturen zijn in grote mate afhankelijk van externe leveranciers, die al snel zullen zeggen dat ze zich geen zorgen hoeven te maken over de veiligheid van hun hard- en software.’

STEFAN DE WICKERE

testen verliepen en of we vragen hadden,’ klinkt het bij de studenten.

Tijd voor actie

Een ICT-veiligheidsaudit of pentesten laten uitvoeren is een belangrijke eerste stap, maar natuurlijk moeten de resultaten ook leiden tot verbeteracties. Naar aanleiding van de ICT-veiligheidsaudit met cofinanciering namen ze in Ruiselede al belangrijke maatregelen, zoals de opmaak van een businesscontinuïteitsplan en een geïntegreerd meerjarig informatieveiligheidsplan, en de aanstelling van een externe DPO (*data protection officer*), maar de gemeente engageert zich om ook met de nieuwste resultaten aan de slag te gaan. ‘We zullen de resultaten uit beide audits naast elkaar leggen en punt per punt kijken welke acties we moeten ondernemen. Zo leerde het rapport van de studenten bijvoorbeeld dat werknemers wel op de hoogte zijn van de regels voor informatie- en cyberveiligheid, maar dat ze die in de praktijk niet altijd volgen. Op basis van de resultaten kunnen we dan ook bijkomend gericht sensibiliseren,’ vertelt de algemeen directeur.

Ook hackers worden slimmer

De coronacrisis is nu al een belangrijk scharnierpunt gebleken voor allerlei maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de omslag naar digitale systemen en toepassingen. Van VPN-connecties voor telewerk tot online afspraaksystemen en datagedreven barometers, ook in kleinere besturen is de verandering sterk voelbaar. ‘Honderd jaar geleden werkten onze voorgangers met een uitgekend systeem van sleutelbeheer om

vertrouwelijke gegevens te beschermen tegen misbruik van onbevoegden, nu moeten wij voortdurend hetzelfde nastreven met hedendaagse, innovatieve oplossingen. Of het nu gaat over Gent of Ruiselede, cybercriminaliteit zal niet verdwijnen, integendeel. Dat blijkt ook geregeld op onze vergaderingen met de intergemeentelijke samenwerking Midwest. Inwoners liggen er misschien minder wakker van dan van een nieuwe straat of een extra speelplein, maar wanneer het misloopt zijn de gevolgen immens,’ benadrukt de algemeen directeur. De kans dat de opmars van cybercrime de komende jaren zal afnemen, is ook volgens Howest-coördinator Kurt Schoenmaekers klein. Want terwijl lokale besturen en bedrijven investeren in gerichte maatregelen en oplossingen, kijken hackers hoe ze hun activiteiten effectiever en lucratiever kunnen maken. ‘Mal- en ransomware zullen ook de komende jaren de zwaarste cyberdreiging blijven voor organisaties. Zorgwekkend hier zijn de experimenten met malware die uit containers kan ontsnappen, wat inhoudt dat je er niet langer van kunt uitgaan dat een besmetting zodra ze ingesloten is, ook onschadelijk is. Daarnaast zal artificiële intelligentie ook een toenemende rol spelen: cybercriminelen zullen in staat zijn om via slimme technologieën sneller de juiste slachtoffers te zoeken voor een phishingaanval, en boodschappen te versturen die het taalgebruik van bestaande personen – zoals een burgemeester of financieel directeur – nagenoeg perfect nabootsen. Daarnaast merk je ook dat het speelveld van hackers met een snel tempo evolueert en professionaliseert. Zo is cybercrimi-

naliteit ondertussen ook een dienst, met partners op het darknet die tegen betaling denial-of-serviceaanvallen uitvoeren of gijzelsoftware verspreiden. Het is dus een landschap in snelle verandering, even uitblazen is geen optie voor wie zich wil wapenen tegen cybercriminaliteit,’ merkt de Howest-expert op.

In nogal wat steden en gemeenten leeft het besef dat bijkomende inspanningen nodig zijn, maar in de praktijk is het niet altijd even eenvoudig om een versneling hoger te schakelen in deze strijd. Verouderde technologieën, een versnelde mobiliteit van data en een gebrek aan controle op toeleveranciers zijn maar enkele van de struikelblokken waar lokale besturen op botsen. ‘Je netwerk is maar zo veilig als de zwakste schakel. Dikwijls vind je in organisaties en lokale besturen systemen terug die in de loop van de tijd vergeten zijn geraakt, wat natuurlijk niet zonder risico’s is. Door de komst van mobiele toestellen en telewerk zijn gegevens nu ook een stuk mobieler dan vroeger, wat de controle bemoeilijkt,’ zegt algemeen directeur Florian Van de Sompel. ‘Het is ook niet altijd even eenvoudig om als kleiner bestuur je leveranciers in vraag te stellen of inzage te krijgen in de veiligheid van je systemen en toepassingen,’ haalt ICT-deskundige Hendrik De Graeve aan. Gelukkig is het ook mogelijk om hier de controle wat terug te nemen, door kritisch te blijven gedurende de samenwerking: ‘Verken de markt, blijf zoeken en blijf vooral vragen stellen. Het is gevaarlijk om zonder meer te vertrouwen op de goede wil van leveranciers. Steeds weer moeten de juiste vragen gesteld worden, met betrekking tot GDPR, veiligheidsupdates en opvolging bij incidenten. Ook bij beleidskeuzes en investeringen moet je als lokaal bestuur telkens weer je huiswerk doen. Kies niet voor de zoveelste flitsende, digitale trend, maar maak goed gefundeerde keuzes die geen nieuwe deuren openzetten,’ besluit Howest-coördinator Kurt Schoenmaekers. —

vvsg

Traject Ethisch Hacken

Heeft jouw lokaal bestuur interesse om zelf deel te nemen aan het Traject Ethisch Hacken? In het najaar van 2022 wordt dit traject in samenwerking met Howest opnieuw georganiseerd. Het aantal deelnemers is beperkt, dus lokale besturen die graag willen participeren, kunnen zich alvast aanmelden via cyberveiligheid@vvsg.be. Voor meer informatie en testimonials over het Traject Ethisch Hacken kun je terecht op de website van VVSG.

TOMAS COPPENS

oud-VVSG-stafmedewerker
communicatie en cyberveiligheid

MEER
WETEN

VOOR IEDEREEN DIE MEER WIL WETEN OVER DE WERKING VAN DE POLITIEZONES

↓
VOLLEDIG
VERNIEUWD

BESTUUR EN ORGANISATIE VAN DE LOKALE POLITIEZONE

In *Bestuur en organisatie van de lokale politiezone* maakt u kennis met de werking van de lokale politiezone.

WAT KAN JE VERWACHTEN IN DEZE PUBLICATIE?

- situering van de Lokale Politie in de politiestructuur
- takenpakket van de Lokale Politie (inclusief bestuursorganen, politiesecretaris en bijzondere rekenplichtige)
- fusiemogelijkheden van de politiezones
- financiering, begroting en jaarrekening van de politiezones

OVER DE AUTEURS

Björn Cools is stafmedewerker Lokale Politie en Veiligheid bij de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG).

Ben Gilot is stafmedewerker gemeente- en OCMW-financiën bij de Vereniging van Vlaamse Steden & Gemeenten (VVSG).

Koen Van Heddeghem is diensthoofd en stafmedewerker Lokale Politie binnen het team Veiligheid bij de Vereniging van Vlaamse Steden & Gemeenten (VVSG).

Peter Verheyden is jurist-criminoloog bij de politiezone Leuven.

BESTUUR EN ORGANISATIE VAN DE LOKALE POLITIEZONE

ISBN (print): 9782509040886

Voor bulkkortingen vanaf 5 ex.,
mail naar nathalie.deceukeleer@politeia.be.

Meer info & bestellen:
www.politeia.be

Duurzame ontwikkeling voor en met iedereen

De internationale Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling, die ook België goedkeurde, zit ondertussen al in zijn zevende levensjaar. De agenda omvat 17 doelstellingen, Sustainable Development Goals of SDG's, die van onze wereld tegen 2030 een betere plek moeten maken, waar welvaarts groei rekening houdt met mens en milieu. Uit onderzoek blijkt dat maar liefst 65% van de SDG's niet gerealiseerd kan worden zonder de actieve bijdrage van lokale besturen. Daarom hebben Vlaamse gemeenten zich ontpopt tot wereldwijde SDG-voortrekkers.

Het basisprincipe van de Agenda is 'Leave No One Behind' ofte 'Laat niemand achter'. Dit staat voor het engagement om armoede uit te roeien, een einde te maken aan discriminatie en uitsluiting en te verzekeren dat de meest kwetsbare groepen alle kansen krijgen om mee te genieten van sociale, economische en ecologische vooruitgang. We mogen niemand achterlaten in ons streven naar een duurzamere gemeente en planeet.

Brugse armoedetoets

De stad Brugge zet op verschillende vlakken in op Leave No One Behind. Zo ondersteunt ze de theatergroep Mozaïek die op een creatieve manier oefenkansen Nederlands biedt. Daarnaast heeft de stad een partnerschap met haar Kameroense collega's in Ebolowa. De samenwerking is geba-

seerd op de SDG's met een specifieke focus op verduurzaming van de chocoladeketen met het oog op eerlijke verloning van de cacaoboeren. Maar er wordt dit jaar ook hard gewerkt aan een duurzame voorziening van drinkbaar water in de meest kwetsbare wijken van Ebolowa, zodat iedereen er toegang toe heeft.

De stad introduceerde ook een armoedetoets, een realisatie van Brugge Dialoogstad, de armoeadviesraad. Aan de hand van die toets wil de stad nagaan welke weerslag een beleidsinitiatief heeft op mensen in armoede en mensen met een verhoogd armoederisico. Op die manier kan de beleidsbeslissing, waar nodig en mogelijk, bijgestuurd of herzien worden. Aangezien de armoedetoets bij elk beleidsdossier ingevuld moet worden (behalve dossiers over individuele personen), verhoogt hij het

bewustzijn betreffende armoede bij medewerkers en bestuur van stad en OCMW. Vooral in de grotere dossiers (woonplan, klimaatplan...) waarbij de doelgroep van in het begin betrokken werd, heeft de armoedetoets de kwaliteit van de beleidsmaatregelen al verhoogd.

Toch zijn gedragenheid van de armoedetoets en aandacht voor kwetsbare groepen blijvende bezorgdheden. De SDG's bieden een mogelijkheid en een kader om de armoedetoets blijvend onder de aandacht te brengen. Daarnaast ambiert Brugge een uitbreiding naar een sociale-impacttoets, waarbij de impact van beleid niet enkel geëvalueerd wordt met betrekking tot mensen in armoede, maar ook tot personen met een handicap, senioren, jongeren, mensen met een migratieachtergrond, LGBTQ+ enzovoort.

'We vinden het belangrijk de stem van mensen in armoede expliciet mee te nemen in ons beleid. De armoedetoets sluit daar volledig bij aan.'

Burgemeester Dirk De fauw, Brugge

‘De stad draagt de SDG’s hoog in het vaandel. Dit weerspiegelt zich ook in gendergelijkheid. We willen vrouwen in Harelbeke en in Iknoune alle kansen geven zich te ontplooien, in partnerschap en steeds rekening houdend met de sociale, ecologische en economische aspecten van duurzaamheid.’

Schepen van Welzijn Lynn Callewaert, Harelbeke

Vrouwen verbinden Harelbeke en Marokko

De stad Harelbeke hanteert de SDG’s als sturend kader voor haar lokaal en internationaal beleid. Zo zet ze SDG 5 – gendergelijkheid – in de praktijk via het project ‘Sterke vrouwen, hier én daar’, dat ondersteund wordt door de provin-

cie West-Vlaanderen. Met de bouw van een school waar volwassen vrouwen een vak kunnen leren, zet het project in op alfabetisering en het verhogen van zelfredzaamheid van vrouwen in het Berberdorp Iknoune in Marokko. De stad werkt samen met een lokale vereniging die via F&M Tamazirt ook vertegenwoor-

Hoe omgaan met (langdurige) arbeidsongeschiktheid van personeelsleden (statutair en contractueel)?

GSJ advocaten deelt haar kennis

Reeds meer dan 35 jaar is GSJ de **juridische partner van steden en gemeenten** en is het kantoor bijzonder geplaatst om ook uw bestuur bij complexe aangelegenheden bij te staan.

Achter elk dossier dat GSJ behandelt, staat een team van **65 gespecialiseerde advocaten**.

Neem contact met ons op via **+32 (0)3 232 50 60** of info@gsj.be. Wij helpen u graag verder.

Borsbeeksebrug 36 bus 9, 2600 Antwerpen • T +32 (0)3 232 50 60 • info@gsj.be • www.GSJ.be

PELT - © ALBERT LOOS

Of je nu werkt aan duurzame energievoorziening, mobiliteit of bosbeheer, de duurzaamheid van je project verhoogt als je aandacht hebt voor het bereiken van, de impact op en de inspraak van alle groepen in je gemeente.

diging heeft in Harelbeke. De connectie met Harelbenaars is cruciaal. Er zal uitwisseling worden georganiseerd tussen vrouwen in Iknoune en Harelbeke, initiatiefnemers uit het onderwijs en vrouwenbewegingen worden betrokken bij de uitwerking van het project en worden ook met elkaar in verbinding gebracht, en de stad kan terugvallen op haar ervaring met praattafels en fietslessen voor vrouwen en op haar kennis in het buurtopbouwwerk.

Door het project af te toetsen aan de SDG's let de stad erop dat er geen blinde vlekken ontstaan. Zo wordt er niet alleen ingezet op kwaliteitsonderwijs, maar ook op waardig werk en economische groei en wordt er nagedacht hoe de negatieve

ecologische impact van bouwwerken of vliegtuigreizen gecompenseerd kan worden, bijvoorbeeld via de aanplanting van groen. Harelbeke laat zich voorts inspireren door een goede praktijk uit stedenbandpartner Eenhana in Namibië. De Homestead Skills & Technical Education Academy leidt daar jongeren op tot kleermaker, pottenbaker of horecamedewerker, maar verkoopt tegelijk de productie en ontvangt gasten in een commerciële uitbating om de school draaiende te houden.

Energiek Pelt

Met Energiek Pelt tracht de gemeente Pelt mensen in armoede te helpen om toch energiezuinig(er) te kunnen leven. Dit initiatief is zeker nu de energieprijzen ongekende hoogtes bereiken, een belangrijke en noodzakelijke hulp. Dergelijke initiatieven zijn ook nodig om de Europese 2050 doelstellingen inzake klimaatneutraliteit te kunnen behalen. Energiek Pelt bevat onder meer de herschikking van lokale premies, renteloze leningen en (wijk)begeleidingstrajecten. Ook andere programma's worden hieraan gekoppeld, zoals de Papillon witgoedhuurformule waarbij gezinnen die onder de armoedegrens leven, energie-vriendelijke toestellen kunnen huren. Pelt wil daarnaast ook de verhuurder stimuleren om te investeren wanneer nodig. Dankzij een scan en huurdersbegeleiding kan de verhuurder ook zicht krijgen op wat hij kan realiseren. Dit heeft positieve invloed op de energiefactuur én op de leefkwaliteit zonder dat het stukken van mensen kost. —

HANNE ALBERS

VVSG-stafmedewerker Internationaal

MEER +
WETEN

Doe mee aan de Week van de Duurzame Gemeente en laat niemand achter

Inzetten op Leave No One Behind (Laat niemand achter) veronderstelt dat je kwetsbare groepen via je dienstverlening structureel bereikt en ze actief betreft bij beleidsplanning en -uitvoering. Of je nu werkt aan duurzame energievoorziening, mobiliteit of bosbeheer, de duurzaamheid van je project verhoogt als je aandacht hebt voor het bereiken van, de impact op en de inspraak van alle groepen in je gemeente.

Leave No One Behind is het campagnethema van de vijfde Week van de Duurzame Gemeente die de VVSG van 18 tot en met 25 september organiseert. Deelnemende gemeenten hissen de SDG-vlag en zetten duurzame helden in de bloemetjes. Dit zijn burgers, bedrijven, verenigingen en scholen die via hun werk of dagelijks leven bijdragen aan een duurzame samenleving.

Gratis inschrijven kan nog tot 1 juli via www.duurzamegemeente.be. Vorig jaar namen Brugge, Harelbeke en Pelt deel, samen met 114 andere gemeenten. De VVSG ondersteunt je met tips, goede praktijken en materiaal in je zoektocht naar helden, communicatie tijdens de campagneweek en in de verdere ontwikkeling van je SDG-traject.

Lokale helden voor globale doelen

Week van de duurzame gemeente

18 - 25 september 2022

Bouwen of verbouwen: meer dan alleen een financiering

Een renovatie of nieuwbouw in het vooruitzicht?

Heeft uw bestuur de actuele kennis in huis om uw bouw of renovatie vlot te doen slagen? Of om een overheidsopdracht uit te schrijven? Daarnaast moet uw project voldoen aan tal van normen en vaak ook complexe technieken. Later volgt een heuse opvolging van de werf, budgetten, vorderingsstaten...

Laat u hierbij begeleiden. Van a tot z. Van gebouwenanalyse tot oplevering. Met 1 centraal aanspreekpunt. En zonder administratieve rompslomp. Met **Smart Building & Renovation Solution** haalt u een all-informule in huis, gestoeld op jarenlange ervaring van eigen vastgoedspecialisten en de expertise van gespecialiseerde, innovatieve partners. Met deze unieke formule kiest u voor geïntegreerd, duurzaam en compleet projectmanagement met financiering.

Meer weten?

Mail naar smartimmo@belfius.be of stel uw plannen voor aan uw relatiebeheerder.

Belfius

Ouderen zijn op rust, ze dragen niet meer bij, maar kosten de maatschappij veel centen. We spreken over een vergrijzingstsunami. Professor **Liesbeth De Donder** gaat in tegen dit stereotiepe denken over de rol van ouderen. 'Ook wie niet meer werkt of zich niet formeel als vrijwilliger engageert, kan nog een zeer betekenisvolle bijdrage leveren aan de samenleving. We hebben daar veel te weinig oog en erkenning voor.'

'Ik ben intussen de promotor geweest van een tiental doctoraten. Dezelfde vraag komt altijd terug: hoe baken je voor onderzoek de doelgroep van ouderen af? Ook het beleid moet keuzes maken voor allerlei tegemoetkomingen en regels over wie bijvoorbeeld toegelaten wordt tot een woonzorgcentrum. Is het 60, 65, 70? Toen we vijftien jaar geleden aan de VUB begonnen met de ouderenbehoefteonderzoeken onder leiding van Dominique Verté en Nico De Witte, kwam Gent als een van de eerste steden aan bod. In de voorbereidende gesprekken werd de grens van zestig jaar in vraag gesteld. Zouden we niet beter vanaf 55 beginnen? Tien jaar later was de vraag of we niet beter 65 als grens zouden nemen. Een leeftijdsgrens is random en ze evolueert ook.'

'Ik las onlangs een artikel over een participatief onderzoek met ouderen als co-onderzoekers. Wie zichzelf als een oudere beschouwde, kon deelnemen. Dan ga je niet uit van chronologische maar

In de praktijk is de driedeling school-werk-pensioen helemaal niet zo strikt. Mensen gaan op latere leeftijd nog studeren, werkenden gaan er enkele jaren tussenuit, gepensioneerden werken nog door. Toch hangen aan pensionering allerlei negatieve connotaties vast.

van subjectieve leeftijd. Een studie van de KULeuven toonde aan dat twee derde van de 80-plussers zichzelf niet oud vindt. Een andere benadering is de sociale leeftijd, die gebaseerd wordt op levensfases. Wie op pensioen gaat, komt in een andere levensfase. Die zou je dan kunnen definiëren als een oudere, ongeacht de leeftijd. Of wie grootouder wordt. Je kunt ook kijken naar de fysiologische leeftijd. Sommige tachtigers fietsen nog makkelijk twintig kilometer, sommige vijftigers geraken de trap niet meer op.'

'Het pensioen wordt nog zeer vaak beschouwd als een cesuur. In de praktijk is de driedeling school-werk-pensioen helemaal niet zo strikt. Mensen gaan op latere leeftijd nog studeren, werkenden gaan er enkele jaren tussenuit, gepensioneerden werken nog door. Toch hangen aan pensionering allerlei negatieve connotaties vast. De maatschappij moet zorgen en betalen voor gepensioneerden, ze zijn op rust en niet meer productief, ze worden afhankelijk. De stereotypen zijn hardnekkig. Ook collega-wetenschappers spreken over een vergrijzingstsunami die op ons afkomt. Ze gebruiken woorden zonder erover na te denken. Taal is belangrijk, ik ben daar zeer gevoelig voor. Natuurlijk vergrijst ons land en komen er procentueel meer 60-, 70-, 80-plussers, maar dat is toch een geweldige verwezenlijking van ons zorgsysteem.'

'2012 was het Europees jaar van actief ouder worden en intergenerationele solidariteit. In de eerste voorbereidende nota's ging het vooral over langer werken en de betekenisvolle economische bijdrage van ouderen. Daar kwam toen veel reactie op, je moet dat veel breder zien. Meer dan een kwart van de vrijwilligers in ons land is ouder dan zestig. Veel grootouders zorgen voor hun kleinkinderen. Zonder hen zou de kinderopvang het nog veel moeilijker hebben. Maar ook wie niet meer met tafels en stoelen kan sleuren of zorg voor klein-

Ouderen dragen nog bij aan de maatschappij

69

Liesbeth De Donder

is professor agogische wetenschappen aan de VUB. Middenveldparticipatie en gemeenschapsontwikkeling zijn belangrijke thema's in haar werk. Bij gemeenschapsontwikkeling ligt haar focus op ouderen en gedetineerden. Het lijken op het eerste gezicht twee heel verschillende doelgroepen, maar als het over inclusie en participatie gaat, over hun plek in de samenleving, ziet Liesbeth De Donder veel parallellen. Voor de Universiteit van Vlaanderen hield ze een lezing 'Hebben oude mensen nog nut?', die als podcast te beluisteren is op de website van de Vlaamse Ouderenraad.

kinderen kan opnemen, kan nog een betekenisvolle bijdrage leveren. Veel ouderen spelen een belangrijke, lijmende rol in een buurt, ze zorgen voor meer sociale cohesie. Ze doen boodschappen voor zwaar zorgbehoevende burens zonder dat ze formeel vrijwilligerswerk opnemen. Toen aan de VUB een leerstoel actief ouder worden werd ingericht, bracht de leerstoelhouder en directeur van een woonzorgcentrum een bewoner mee, die meer dan negentig was. Die man las elke dag voor aan een andere bewoner die volledig bedlegerig was. Ook dat is zeer betekenisvol. Active ageing moet je heel ruim zien en, belangrijk, het mag zeker geen verplichting zijn.'

'Het wordt ouderen vaak niet makkelijk gemaakt om deel te nemen aan het maatschappelijk leven. Kijk maar naar de openbare ruimte. Die is ontworpen door en voor mannen van middelbare leeftijd, en niet voor de oudere of de moeder met buggy. Kijk ook naar de communicatie en de digitalisering. Mensen van zeventig die fysiek en mentaal nog in zeer goede gezondheid verkeren, geven aan niet meer mee te kunnen. We doen veel te weinig inspanningen om ouderen kansen en mogelijkheden te geven, omdat we door een stereotiepe bril naar hen kijken. En de taken en functies die ze wel degelijk opnemen, worden veel te weinig opgemerkt en erkend. Door het beleid en door de jongere medeburgers.'

'Een van de redenen waarom we de rol van ouderen niet zien, is de segregatie in onze maatschappij. We denken in vakjes, verschillende leeftijdsgroepen

Het wordt ouderen vaak niet makkelijk gemaakt om deel te nemen aan het maatschappelijk leven. Kijk maar naar de openbare ruimte. Die is ontworpen door en voor mannen van middelbare leeftijd, en niet voor de oudere of de moeder met buggy.

pen hebben verschillende verenigingen, komen op verschillende plaatsen op andere tijdstippen. En als een oudere op een drukke zaterdag naar de supermarkt gaat, vragen de andere bezoekers zich af of hij niet beter in de week kan komen, wanneer zij op school of aan het werk zijn. Er is zeer weinig intergenerationeel contact. Als ik mijn studenten vraag of ze de voorbije week sociale contacten hadden, dan gaan nagenoeg alle handen in de lucht. Vraag ik vervolgens of ze met een 65-plusser hebben gesproken, dan zijn het er al heel wat minder. En het aantal jongeren die met een oudere spraken die niet hun oma of opa was, is verwaarloosbaar klein. Als er al intergenerationeel contact is, is de insteek vaak fout. Het was een tijdje populair dat jongeren ouderen leerden hoe de gsm te gebruiken. Op die manier creëer je een hiërarchische situatie van iemand die het veel beter weet dan de ander. We vergeten dat ouderen ook veel te leren en te geven hebben aan jongeren. De wederkerigheid ontbreekt dikwijls.'

BART VAN MOERKERKE
redacteur van Lokaal

MEER
WETEN

Elia werkt elke dag aan een sterk hoogspanningsnet voor de energietransitie

Interesse in mogelijke werken in uw gemeente?
Scan de QR-code en bezoek de website.

Meer info?

Van stationsbuurt naar parkweg

Het park Belle-View in Leuven bewijst dat goed wonen op een drukke centrale plek in de stad perfect kan samengaan met het integreren van groen en het verlangsamen of terugdringen van autoverkeer.

MICHEL DE CLEENE

CLAAR

MICHEL DE CLEENE

MICHEL DE CLEENE

Het park Belle-Vue leverde de stad Leuven de Prijs Fietsinfrastructuur in Vlaanderen 2021 op, uitgereikt door Stad en Architectuur en Fietsberaad Vlaanderen. Maar dit project is meer dan een fietsinfrastructuurproject: het vormt een nieuwe plek in de stad. Door een intelligent ontwerp onderging de Martelarenlaan, een drukke straat typerend voor de achterkant van een stationsbuurt, een metamorfose. Na een selectie via de Open Oproep van de Vlaams Bouwmeester in 2008 hebben H+N+S Landschapsarchitecten en Artgineering het nieuwe Park Belle-Vue vormgegeven. Het project omvat verschillende aspecten: een grondige herschikking van de verkeersstromen, een nieuw buurtpark, vergroening van de straat en een fietsroute als deel van de F24, de fietssnelweg tussen Leuven en Tienen.

De Martelarenlaan langs de spoorweg is verlegd en half verdiept aangelegd. Dat is wel de belangrijkste verkeerskundige ingreep. Hierdoor ontstaat ruimte voor een langgerekt park met een gemoduleerd groen maaiveld, inclusief speeltuinen en ontmoetingsplaatsen.

Het ontwerp past de fietsroute zorgvuldig in het nieuwe park en langs het spoorwegtalud in. Hierdoor ontstaat een samenhangende en comfortabele fietsroute, die rekening houdt met de beleving van de fietser, de ruimtelijke integratie en de sociale en economische voordelen van fietsen. Vanaf het station loopt de fietsroute tussen het park en de voortuinen in een 'parkweg', die als fietsstraat fungeert en het lokale bewonersverkeer en parkeren organiseert.

Bij de start in 2008 bestond er nog haast geen statuut voor fietssnelwegen of fietsstraten. Het project heeft mee bepaald hoe een fietssnelweg eruit zou kunnen zien.

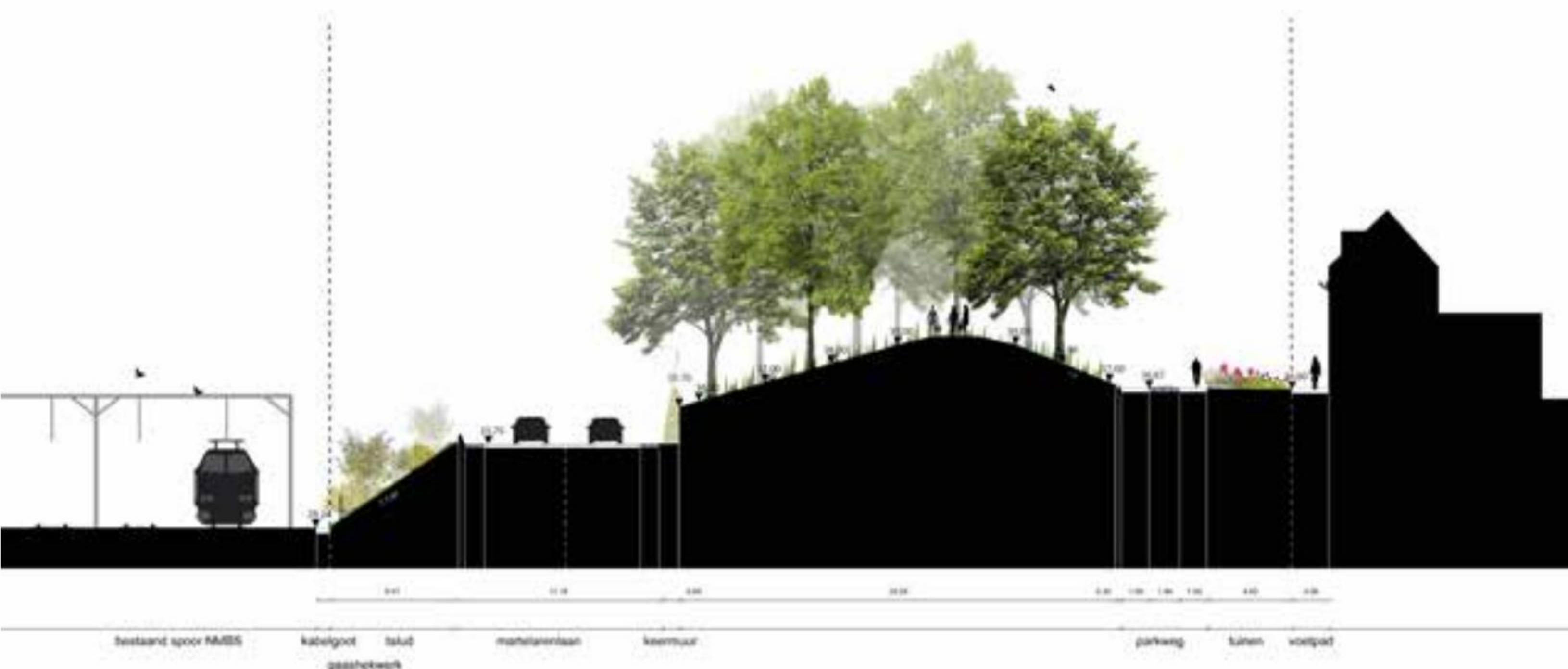
Vormgeving en materiaalkeuze maken duidelijk dat auto's hier 'te gast' zijn.

MICHEL DE CLEENE

MICHEL DE CLEENE

Het dwarsprofiel van rechts naar links: de woningen, het trottoir, de voortuinzone met parkeervakken, de parkweg voor fietsers en bestemmingsverkeer, het park met speeltoestellen en verblijfplaatsen, en ten slotte naast de sporen de verlaagd aangelegde weg voor doorgaand verkeer en een bushalte.

Het profiel van de fietsstraat bestaat uit twee, door een middenstrook van kasseien gescheiden stroken van gewassen beton. De breedte was een punt van groot belang: net breed genoeg voor twee fietsers om elkaar in te halen, maar te smal voor auto's. Auto's rijden steeds met twee wielen op de kasseien. Op de punten waar de fietsstroken zijstraten of oversteekplaatsen kruisen, is het beton ruwer, een subtiele indicatie dat er iets anders staat te gebeuren. De vormgeving en materiaalkeuze maken duidelijk dat auto's hier 'te gast' zijn en zetten ook voetgangers en fietsers aan tot aangepast gedrag.

Verderop duikt het fietspad in een fietstunnel onder de drukke Tiensesteenweg en dan vervolgt het zijn weg ingesneden in het talud tussen spoorweg en achtertuinen tot het aansluit op een bestaande fietsbrug over het spoor. In het spoorweg-talud is het fietspad zo vormgegeven dat het door zijn verzonken ligging de privacy van de aangrenzende woningen respecteert. Door de wisselende hoogteligging en inplanting ontstaat een interessante beleving met uitzicht op het spoorweglandschap en de omgeving. Met dit ontwerp krijgt de stad niet alleen een waardevolle toevoeging op haar mobiliteitsstructuur maar ook op haar groenstructuur. De fietsroute versterkt de positie van de fiets als stedelijk en regionaal vervoermiddel en maakt van fietsen naar of van het station, scholen of bedrijventerreinen een comfortabel en aangenaam moment. —

KATRIEN GORDTS
 redacteur Lokaal
 i.s.m. Stad en Architectuur

TECHNISCHE FICHE

- **Opdrachtgevend bestuur:**
Opdrachtgever: Stad Leuven
- **Ontwerper:**
H+N+S Landschapsarchitecten, ARTGINEERING
- **Andere betrokken ontwerper:**
LAMA landscape architects
- **Studiebureau:**
ARA Atelier Ruimtelijk Advies
- **Aannemers:**
Wegebo NV en BAM Contractors

MICHEL DE CLEENE

Ontwerp ruimte voor de fiets

Op zoek naar meer projecten die ruimte voor de fiets bieden? Bestel het boek 'Ontwerp ruimte voor de fiets' van Stad en Architectuur in samenwerking met Fietsberaad Vlaanderen.

Stuur een mailtje naar info@stadenarchitectuur.be met vermelding van je naam en adres. De 5 euro verzendkosten schrijf je over op rekeningnummer BE60 7343 3308 4770 van Stad en Architectuur vzw.

De zachte stad

'De technologie van de *smart city* is niet voldoende. De zachte stad gaat over connectie, interactie, elkaar in de ogen kijken.' Dat zegt **David Sim**, stedenbouwkundige en auteur van *Soft city*. 'Zachtheid gaat over kleine, eenvoudige, zelfs banale ingrepen: een zitplaats in de publieke ruimte, een trapje waardoor je in de rivier kunt zwemmen, een grote tafel in een café waar mensen samenzitten.'

'Covid heeft ons geleerd dat het lokale zeer belangrijk is. Alles ging trager, we hadden meer tijd. We konden niets doen, maar we beleefden meer. Ik heb de stoep herontdekt, de vierkante meter aan mijn voordeur.'

BART VAN MOERKERKE
redacteur Lokaal

STEFAN DE WICKERE

‘Hoge woonblokken neerzetten, dat moeten we niet meer doen. Ze hebben veel diepere funderingen nodig en verstoren de bodem, het vraagt veel meer energie om ze te verwarmen en af te koelen, er is nauwelijks sociale interactie tussen de bewoners.’

In augustus 2019 stelde David Sim zijn boek *Soft city* voor. Het is een pleidooi voor connectie met andere mensen, voor nabijheid, densiteit, beleving, traagheid, rust, vertrouwen, delen, comfort en gemak. Daarmee treedt hij in de voetsporen van zijn Deense leermeester Jan Gehl die met *Life between buildings: using public space* en *Cities for people* een grote invloed had op het stedenbouwkundig denken van de voorbije decennia. David Sim is een Schot, die al vele decennia in Scandinavië woont en werkt. Hij was gedurende zeventien jaar verbonden aan Gehl Architects en is er nu nog senior expert stedenbouw. Daarnaast heeft hij een eigen consultancybureau. Onlangs werd *Soft city* in het Nederlands vertaald als *Zachte stad*.

Zachttheid gaat over gemeenschapsleven, samenwerken, samenleven. Wat dacht je toen enkele maanden na het verschijnen van het boek de wereld op slot ging door covid?

‘Ik zou liegen als ik zeg dat ik niet een beetje ongerust ben geweest. Maar lang heeft dat niet geduurd. Covid heeft ons geleerd dat het lokale zeer belangrijk is. Plots leerden we onze burens kennen en ontdekten we onze eigen buurt. We waren bijna toeristen in onze eigen leefomgeving. Alles ging trager, we hadden meer tijd. We konden niets doen, maar we beleefden meer. Ik heb de stoep herontdekt, de vierkante meter aan mijn voordeur. Ik ging er zitten met een kop koffie, soms met mijn computer erbij, en spontaan groeiden er gesprekken met mensen uit de buurt. Iemand vroeg me of ik de nieuwe bewoner was. Neen, ik woon al elf jaar op die plek. Ik heb ook een kleine tuin, maar ik verkies de voordeur. Het is leuker naar mensen te kijken dan naar planten. Natuurlijk had niet iedereen hetzelfde gevoel tijdens de covid-periode. Je persoonlijke situatie, je gezinssituatie, je leefomstandigheden speelden een belangrijke rol. En het land waarin je leeft. Ik woon in Zweden, we hadden een zeer softe lockdown met veel aanbevelingen. Voor de Zweden maakt dat niet uit: aanbevelingen zijn regels. De scholen bleven open, wat het makkelijker maakte om thuis te werken. Ik denk dat sommige kinderen goede herinneringen zullen over-

houden aan deze covid-periode, ze hadden meer tijd samen met hun ouders. Voor de tieners zal het de slechtste tijd van hun leven geweest zijn.’

Wat is zachttheid?

‘Mijn vader was een groot bewonderaar van Brueghel. Zijn schilderijen zijn zeer complex en tegelijkertijd zeer inclusief. Ze gaan over sociale interactie van mensen van alle slag. De bekende Nyhavn in Kopenhagen was vroeger een parkeerplaats. Nu is het een plek waar iedereen samenkomt. De toeristen drinken er dure witte wijn onder de witte parasols, de slimme Denen zitten op de boordsteen aan het water met een goedkope fles wijn die ze in de lokale supermarkt hebben gekocht. Ze genieten van dezelfde zon, van hetzelfde water, delen dezelfde publieke ruimte, kijken naar en praten met elkaar. Dat is democratie. Aan de waterkant in Malmö dansen Zweden de tango, op een weekavond eten ze samen pizza. Er is een trapje geplaatst, een ingreep van niets, waardoor mensen makkelijk in én uit het water kunnen. Dan zie je de buurtbewoners over de straat lopen in hun badjas. Dat is nog eens een softe manier om je burens te ontmoeten. En het meest opmerkelijke is dat ze hun deur openlaten wanneer ze gaan zwemmen, want de kat moet in en uit kunnen lopen. Zoals in het dorp of op het platteland. Een buurt is niet alleen een plaats, het is ook een *state of mind*. Onze steden kampen met grote problemen: slechte luchtkwaliteit, congestie, obesitas en – paradoxaal voor een plek waar mensen zeer dicht bij elkaar wonen – veel eenzaamheid. De vraag is of een stad kan bijdragen aan de oplossing van die problemen. Ik ben ervan overtuigd dat het stedelijk leven plezierig kan zijn, dat dichtheid goed kan zijn. Architectuur en stedenbouw kunnen zorgen voor verbondenheid tussen mensen, verbondenheid met de plek waar ze wonen en met de planeet. Dat is wat ik zachttheid noem. Het heeft te maken met vertrouwen, en dat komt in stapjes. Het gaat over de moeder die de wieg met haar kindje buitenzet, over kleuters die veilig buiten kunnen spelen en over je voordeur open laten. Zachttheid gaat over kleine, eenvoudige, zelfs banale dingen: trappen met een geleidingsstrook

voor fietsen, een zitplaats in de publieke ruimte, een grote tafel in een café waar mensen samenzitten. De technologie van de smart city is niet voldoende. De zachte stad gaat over connectie, interactie, elkaar in de ogen kijken.'

Hoe vertaal je die zachtheid stedenbouwkundig en architecturaal?

'Dat speelt op verschillende niveaus. Ik zie drie grote lijnen: de manier waarop we bouwen en wonen, nabijheid en mobiliteit, en leven met het weer.'

Hoe bouwen we het best?

'Wat we in Kopenhagen hebben geleerd, is het enorme belang en potentieel van de binnenruimte van bouwblokken. Dat is de ruimte die aan alle zijden omsloten is door bebouwing. Vroeger werd die gebruikt voor auto's en vuilnisbakken. Als je die er weghaalt en er een groene ruimte van maakt, krijg je een fantastisch en groot binnenplein dat je deelt met de mensen van vier verschillende straten en waar kinderen vrij kunnen spelen. Je kunt er met het raam open slapen, er heerst een microklimaat. Het is een fantastische plek voor families om te wonen. Ik begrijp de tegenkating van sommige mensen dat we op die manier overall *gated communities* creëren. Daarom moeten we ervoor zorgen dat ze toegankelijk zijn als publieke ruimte, maar toch drempels inbouwen zodat buitenstaanders echt aanvoelen dat ze er te gast zijn. Want we willen natuurlijk wel dat kinderen er hun speelgoed kunnen laten slingeren en dat bewoners hun stoelen en tafels buiten kunnen laten staan. Je zou bijvoorbeeld een hek kunnen plaatsen maar dat altijd open laten.'

Hoogbouw lijkt me niet meteen te passen in die visie. Hoe link je zachtheid aan de noodzaak om dichter te bouwen, hoger ook?

'We zullen hoe dan ook moeten leren om dichterbij elkaar te leven om economische, milieu- en sociale redenen. We verbruiken te veel energie. Gebouwen in de stad zijn veel goedkoper dan aan de rand. Winkels moeten voldoende klanten hebben om leefbaar te zijn. Maar dichter bouwen

staat niet gelijk aan hoger bouwen. Een klassieker in de stedenbouw is het beeld van hoe je op eenzelfde grondoppervlakte een hoge toren kunt bouwen met veel groen eromheen of enkele lagere blokken met minder publieke ruimte. Je gebruikt evenveel materialen voor eenzelfde aantal wooneenheden. Vaak wordt voorbijgegaan aan het feit dat een vierkante meter groen aan de voordeur, op je stoep een veel grotere waarde heeft dan duizend vierkante meter een eind verder weg. Hetzelfde geldt voor die woontoren. Wie op de vijftiende verdieping woont, heeft niet veel aan het groen beneden, het is te ver weg. Hoge woonblokken neerzetten, dat moeten we niet meer doen. Ze hebben veel diepere funderingen nodig en verstoren de bodem, het vraagt veel meer energie om ze te verwarmen en af te koelen, er is nauwelijks sociale interactie tussen de bewoners. Als je vier, vijf verdiepingen hoog bouwt, dan kun je praten met je kinderen die buiten spelen, je kunt ze binnen roepen als het etenstijd is, je kunt ze in de gaten houden. In Denemarken is nagenoeg elke nieuwe ontwikkeling *courtyard based*, het principe van het bouwblok met binnenruimte. We moeten ook afstappen van het idee dat alle verdiepingen er hetzelfde moeten uitzien. Misschien kan het gelijkvloers

'Tijd is het meest democratische dat we hebben. Iedereen heeft 24 uur. Als we geluk hebben kunnen we acht uur slapen en hoeven we maar acht uur te werken. Dan zijn er nog acht uur over. Een aanzienlijk deel daarvan spenderen we aan ons verplaatsen, naar het werk. Als we dat kunnen beperken, is dat pure winst.'

STEFAN DE WICKERE

STEFAN DE WICKERE

‘Waarom zou je in een dorp geen coworkingplaats kunnen creëren of een plek waar mensen hun online bestelde spullen afhalen? Kleine ingrepen kunnen een excuus zijn om de benen eens te strekken, anderen te ontmoeten en het dorp weer leven in te blazen.’

wat groter zijn, de hoogste verdieping kan een andere vorm hebben. Vroeger wou niemand een appartement op het gelijkvloers, daar konden we alleen winkels in onderbrengen. Door één of twee meter vrij te maken voor een klein voor- en achtertuintje is dat beeld helemaal veranderd. Appartementen op het gelijkvloers zijn nu zelfs duurder dan op de verdiepingen.’

Ook nabijheid en mobiliteit zijn belangrijke elementen van de zachte stad. In welke zin?

‘Er wordt veel gesproken over de vijftienminutenstad, ik vind vijftien minuten zeer lang. Ik zou het eerder over vijf seconden willen hebben om naar de stoep van je huis te gaan of een halve minuut naar de *courtyard*, twee minuten om van je appartement op de derde verdieping naar de bakker te gaan. Tijd is het meest democratische dat we hebben. Iedereen heeft 24 uur. Als we geluk hebben kunnen we acht uur slapen en hoeven we maar acht uur te werken. Dan zijn er nog acht uur over. Een aanzienlijk deel daarvan spenderen we aan ons verplaatsen, naar het werk. Als we dat kunnen beperken, is dat pure winst. Stadsplanning moet ervoor zorgen dat er zo weinig mogelijk van die kostbare tijd verloren gaat. In Kopenhagen loopt het trottoir langs de hoofdweg door over de zijstraten. Zo eenvoudig, er is geen technologie voor nodig, het vraagt geen energie en toch kan het het leven in de stad veranderen. Je hoeft niet meer aan elke zijstraat te wachten. Kinderen kunnen zelfstandig twaalf blokken ver naar school omdat ze geen enkel kruispunt moeten oversteken, wat de ouders op hun beurt veel tijdswinst oplevert.’

Hoe kijk je naar de tendens om dens te bouwen nabij mobiliteitsknooppunten?

‘Er wordt veel gesproken over *transit oriented development* of TOD, de grote woontoren naast de belangrijke bushalte, waardoor je zeer efficiënt geconnecteerd bent met ergens anders. Ik zou het liever hebben over NOD, *neighbourhood oriented development*, en de connectie met je eigen buurt.’

Elke seconde telt, maar toch is zachtheid ook traagheid.

‘Absoluut, het gaat erom de tijd voor jezelf, je partner, kinderen, familie en vrienden te maximaliseren. Daar ligt de levenskwaliteit. Binnen dat gouden tijdsegment is er dan plaats voor traagheid. Als je tijdens de covid-periode thuis werkte en twee uur reistijd kon schrappen, dan kon je rustig een uur tijd maken om koffie te drinken met een vriend. We kunnen reistijd ook voor een stuk omzetten in kwaliteit. Als je bij het wachten op de bus even in de zon kunt zitten, een kop koffie of een krant kunt kopen in de winkel aan de halte, dan wordt dat kwaliteit. Een manier om tijd te besparen en de verplaatsing op zich de moeite waard te maken is de fiets, makkelijk en democratisch. In Kopenhagen fietsen mensen niet om milieuredenen of omdat het goedkoper is dan de auto, ze vinden het gewoon de makkelijkste manier van verplaatsen. We hebben ook vastgesteld dat de stap van de auto naar de fiets makkelijker is dan die van de auto naar het openbaar vervoer. Automobilisten en fietsers gedragen zich op gelijkaardige manieren.’

Heeft de auto een plaats in de zachte stad?

‘We moeten de auto niet bannen, we moeten er anders mee omgaan. Het is een proces van langzame verandering waarin je niet te dogmatisch mag zijn. Ik heb nog nooit een project ontworpen met een volledig autovrije ruimte. De taxi heeft een plaats in de stad, net als de auto om grootmoeder af te halen of om grote spullen voor je deur te kunnen uitladen. Maar de auto moet niet voor de deur blijven staan. Zelfs de handelaars zijn stilaan mee in het verhaal. In Lund, waar ik woon, wilden politici gratis parkeren invoeren in het centrum tijdens covid. De handelaars waren tegen en stelden voor het busverkeer in het weekend gratis te maken. Ze begrijpen dat een stadscentrum gevuld met auto’s geen plezante ruimte is om te verblijven en te winkelen. Covid was een ramp voor de kleine winkels, iedereen kocht online. We vroegen ons af of de klanten nog zouden terugkomen. Wel, ze komen terug, omdat het over beleving gaat. Het gaat niet over met de auto de parkeergarage inrijden, snel spullen kopen en die in de auto gooien.’

Leven met het weer is de derde pijler van de zachte stad. Wat bedoel je daarmee?

‘Het microklimaat van een binnenruimte van een huizenblok, het muurtje waarachter je beschut tegen de wind in de zon kan zitten, we kunnen ons eigen weer bouwen. Het gaat ook over de vorm van een raam waardoor je de lucht kunt zien of over een terras dat je tijdens de winter op een makkelijke manier kunt afsluiten om er een winterterras van te maken.’

Stadscentra ondergingen de voorbije jaren een grondige vernieuwing, veel kleinere gemeenten volgen. Hoe breng je die vernieuwing ook naar de stadsrand en de wijken iets verder weg van het centrum?

‘Het is logisch dat je begint in het centrum, want daar is de publieke ruimte van en voor iedereen. Covid heeft ons geleerd dat we ook in de stadsrand goede publieke ruimte nodig hebben, een plaats waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. Geef de lokale bar plaats om een terras in te richten. Verbreed het trottoir aan de zonnige zijde van de straat. Zorg voor leven en interactie op straat. De zachte stad is ook op zeer kleine schaal mogelijk, in dorpen en gehuchten. De bakker, de slager, het café zijn misschien verdwenen en wellicht is het niet realistisch om die terug te halen. Maar waarom zou je in een dorp

geen coworkingplaats kunnen creëren of een plek waar mensen hun online bestelde spullen afhalen? Kleine ingrepen kunnen een excuus zijn om de benen eens te strekken, anderen te ontmoeten en het dorp weer leven in te blazen.’

Werkt de zachte stad de gentrificatie niet in de hand? Worden mensen die het niet breed hebben, er niet weggeduwd?

‘In de VS is de toestand veel ernstiger dan in Europa. Daar worden huurders gewoon uit hun huis gezet, in Europa zijn meer drempels ingebouwd. Het neemt niet weg dat de inkomens van veel mensen niet sporen met de prijzen om te huren of te kopen. We hebben meer sociale huisvesting nodig. En we moeten meer kijken naar coöperatieve woonvormen. In Denemarken heb je een systeem waarbij je een woning in een coöperatie moet verkopen aan de prijs waarvoor je ze kocht. Dat is goed voor de kopers, al zijn de verkopers er niet mee opgezet. Zweden heeft een coöperatief systeem, maar aan marktprijzen. Zeer interessant is het model van de *Baugemeinschaft* in verschillende Duitse steden. De lokale overheid ontwikkelt een masterplan voor een stuk grond, deelt dat op in kavels en die worden perceel per perceel te koop aangeboden aan een vaste marktprijs. Toekomstige eigenaars kunnen zelf optreden als projectontwikkelaar en dat kan de kosten sterk reduceren, wel met veertig procent.’

De zachte stad kreeg in een krantenartikel de kritiek een vervelende, boring stad te zijn. Klopt dat?

‘In urbanisme gaat het vaak over architectuur met de grote A, megaprojecten waarvan je mond openvalt. Geweldig... voor vijf minuten. Het leven gaat over de vuilnisbak buitenzetten, de straat oversteken en je kinderen naar school brengen, een goede nachtrust. Dat zijn misschien banale, vervelende dingen, maar die bepalen wel de levenskwaliteit. Je kunt grote projecten ontwikkelen, afbreken en van een wit blad beginnen. Maar je kunt ook kleine stapjes zetten, zonder een nieuwe mega-ontwikkeling maar met een vervallen huis naast een volledig opgeknapt woning. Dat is moeilijker om grote veranderingen teweeg te brengen, maar als je de mensen kunt meenemen en versterken, kan het resultaat veel sterker zijn dan bij grote veranderingen.’ —

‘Onze steden kampen met slechte luchtkwaliteit, congestie, obesitas, en – paradoxaal voor een plek waar mensen zeer dicht bij elkaar wonen – veel eenzaamheid. Ik ben ervan overtuigd dat het stedelijk leven plezant kan zijn, dat dichtheid goed kan zijn.’

sociaal werker

luisteraar?!

Ga aan de slag bij het OCMW!

Doe mee aan de speeddateweek

Word jij mijn nieuwe collega?

#helpendehanden
#socialdienst
#ocmw
#lokaalbestuur
#sterksociaalwerk

vvsg

sociaal werker

doener?!

sociaal werker

fixer?!

sociaal werker

verbinder?!

sociaal werker

strijder?!

Lokale besturen zoeken sociaal werkers

Lokale besturen zijn dringend op zoek naar extra sociaal werkers. De naar schatting 150 openstaande vacatures raken maar moeilijk ingevuld. Daarom start de VVSG met een campagne naar laatstejaars studenten sociaal werk. De campagne moet hen overtuigen van de impact die sociaal werkers lokaal hebben op het leven van hulpvragers.

Meer dan 150 vacatures voor sociaal werkers raken vandaag lokaal niet ingevuld. Die nieuwe mensen zijn nochtans hard nodig. Boven op de gebruikelijke dienstverlening namen de lokale besturen tijdens de coronacrisis allerlei initiatieven en vulden ze de gaten op die andere instanties lieten vallen. Vandaag komt daar de opvang van Oekraïense vluchtelingen bij. Tal van mensen kloppen dan ook nog eens aan met vragen over hun energiefactuur. Dat de arbeidsplaatsen niet ingevuld raken heeft voor een groot stuk te maken met het verkeerde beeld dat sociaal werk bij een lokaal bestuur puur administratief zou zijn en 'de politiek neemt er de beslissingen'. Dat lezen we ook al in het interview met voorzitter Ümit Karanfil van de Federatie van Vlaamse OCMW-maatschappelijk werkers. Maar dat beeld klopt niet. Het werk is gevarieerd, het loon is goed en de politieke context maakt precies dat je problemen kunt signaleren en op het lokale beleid kunt wegen.

Campagne

Omdat de nood lokaal erg hoog is, start de VVSG met een promotiecampagne naar laatstejaarsstudenten sociaal werk. Die wordt eind juni, na de examens, besloten met een speeddateweek. Afgestudeerde studenten sociaal werk gaan die week langs bij één of meerdere OCMW's waar ze kennismaken met de werking. Ze kunnen er zelfs al een sollicitatiegesprek voeren. En is er een match, dan ligt het contract bij wijze van spreken al klaar. De interesse van de lokale besturen in het initiatief is groot, de teller stond in een mum van tijd op 35. De VVSG biedt de nieuwe werknemers ook met-een een basiscursus aan over lokaal sociaal beleid en individuele hulpverlening.

Na de studenten zijn ook andere groepen aan de beurt. Het kan niet zijn dat mensen op basis van foute vooronderstellingen de job van hun leven missen, aldus de VVSG. —

NATHALIE DEBAST

VVSG-directeur belangenbehartiging en communicatie

Het werk is gevarieerd, het loon is goed en de politieke context maakt precies dat je problemen kunt signaleren en op het lokale beleid kunt wegen.

MEER + WETEN

Kom alles te weten over de campagne via vvsg.be/lokale-besturen-zoeken-sociaal-werkers

U helpen om de balans te vinden tussen on-site, publieke of private cloud? **Ook dat is Proximus.**

Uw weg vinden naar de juiste cloud en uw gegevens en toepassingen flexibel en veilig beheren: een echt doolhof? Wij maken u het leven gemakkelijker met advies, expertise en onze nieuwe hybride cloud-oplossingen.

Want u helpen bij het uitbouwen van uw cloud-omgeving, ook dat is Proximus.

**Ontdek onze hybride
cloud-oplossingen**

proximus.be/hybridecloud

proximus
enterprise

20 jaar RMI-wet: ergens onderweg

De Wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie, kortweg de RMI-wet, garandeert vanuit het OCMW ieder die dit nodig heeft het recht om zich te integreren in de maatschappij via werk en/of een leefloon. Met -25-jarigen zou bovendien steeds een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie (GPMI) afgesloten worden. Waar staan we twintig jaar later?

De invoering van de RMI-wet mag je gerust een mijlpaal noemen. Ze kwam in de plaats van de bestaansminimumwet van 7 augustus 1974 die volgens de toenmalige regering niet meer voldeed aan de veranderde socio-economische toestand. Drie belangrijke uitgangspunten kenmerken de wet: ze wil de maatschappelijke integratie versterken om de kloof tussen de actieven en de inactieven te dichten, de financiële toelage voor de rechthebbende verhogen en de categorieën rechthebbenden aanpassen aan de verschillende vormen van samenleven en ten slotte voorzien in een betere financiële ondersteuning van de OCMW's. We overlopen in hoeverre dit allemaal gelukt is.

De maatschappelijke integratie versterken

Op het ogenblik dat de nieuwe wet van kracht werd, was ongeveer een kwart van de bestaansminimumtrekkers beneden de 25 jaar. Wanneer het de bedoeling van de wetgever

was om vooral via activeringsbeleid de maatschappelijke integratie van deze groep te bewerkstelligen, dan is er in zekere zin wel een positieve evolutie waar te nemen, onder meer omdat die leeftijdsgroep met een leefloon kan studeren om later een betere positie op de arbeidsmarkt te verwerven. Anderzijds is het aantal leefloontrekkers in die categorie bijna verdubbeld: van 23.397 gerechtigden in 2007 naar 50.728 eind 2021. Eerdere cijfers zijn niet bekend. Ook het totale aantal leefloongerechtigden steeg tussen 2007 en 2021 van 0,76% naar 1,30% van de totale bevolking. Daar zijn verschillende oorzaken voor te vinden, zoals een grote financiële crisis en de coronacrisis, maar de jaarlijkse stijging van het aantal leefloners lijkt toch een constante.

Dit heeft er zeker mee toe geleid dat het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie (GPMI) eind 2016 zo goed als veralgemeend werd voor alle leefloonaanvragers. De nadruk op activering

werd hiermee nog meer versterkt. Het GPMI moest het begeleidingsinstrument bij uitstek worden waarmee de maatschappelijk werkers de OCMW-cliënten konden meenemen op een traject om samen afgesproken doelen – richting tewerkstelling – te bereiken. Per GPMI krijgen OCMW's een bijkomende subsidiëring van 10% van het uitbetaalde leefloon. Toch beschouwen de OCMW's deze verplichting nog steeds meer als een administratieve belasting dan als een bruikbaar begeleidingsinstrument. Daarom wil de federale overheid nu bekijken hoe het GPMI effectiever kan worden gehanteerd in de begeleiding van OCMW-cliënten. Het is immers geen sanctie, maar een hulpmiddel voor zowel de sociale dienst van het OCMW als de cliënt.

De bedragen verhogen en categorieën gerechtigden opmaken

Sinds 2002 zijn de leefloonbedragen sterk geëvolueerd. Telkens als de gezondheidsindex werd overschreden, stegen de bedragen van de uitkeringen. Tussendoor greep de federale overheid al eens naar de welvaartsenveloppe, waardoor de basisbedragen van de uitkeringen stegen en zodoende ook de uit te keren leefloonbedragen. De huidige federale regering besliste trouwens dat de bedragen tijdens de lopende bestuursperiode telkens op 1 januari stijgen door de welvaartsenveloppe in te zetten. Door dit dubbele mechanisme kan ook iemand die leefloongerechtigd is, de economische evolutie een bé-

De federale overheid wil bekijken hoe het GPMI effectiever kan worden gehanteerd in de begeleiding van OCMW-cliënten. Het is immers geen sanctie, maar een hulpmiddel voor zowel de sociale dienst van het OCMW als de cliënt.

Samen met de verwachtingen tegenover de maatschappelijk werkers van zowel de hogere als de lokale overheden is ook de werkdruk gestegen.

de OCMW's te vergroten.

Onderweg

De wet van 26 mei 2002 heeft natuurlijk een en ander in gang gezet, zaken op scherp gezet, verantwoordelijkheden benoemd. Dat is in de afgelopen twintig jaar wel gebleken. Maar er zijn nog veel factoren waarop noch mensen die in armoede terecht dreigen te komen, noch de OCMW's echt vat hebben. Socio-eco-

tje bijbenen, maar de leefloonbedragen liggen nog steeds ver onder de armoedegrens. Een voorbeeld: een gezin met twee kinderen beneden de veertien jaar heeft vandaag recht op een leefloon van 17.738,59 euro op jaarbasis (1478,22 euro op maandbasis), terwijl de armoedegrens op 32.430 euro ligt (2703 op maandbasis).

Wat de categorieën leefloongerechtigden betreft komen er almaar meer vragen bovendien. Zijn die categorieën na twintig jaar nog in overeenstemming met de maatschappelijke realiteit? Samenwonen wordt toch eerder bestraft dan beloond? Moet er niet meer aandacht gaan naar het recht op maatschappelijke integratie als individueel recht? En één kind of drie kinderen, dat is toch een groot verschil, moet hier niets aan gedaan worden, of vangt het groei-pakket dit toch voldoende op? Waarom wijzigt de categorie wanneer een leefloongerechtigde in co-ouderschap of gedeeltelijk bezoekrecht voor de kinderen terechtkomt, de kosten blijven voor die persoon toch gelijk? Zo kunnen we nog wel even doorgaan.

Betere financiële ondersteuning van de OCMW's

Afhankelijk van het aantal leefloondossiers dat een OCMW beheerde, stelde de RMI-wet een subsidie van 50%, 65% of 70% van het uitbetaalde leefloonbedrag ter beschikking. Het laagste percentage werd in 2014 verhoogd naar 55%. Extra's zijn dan weer vooral te halen uit de 10% bijkomende subsidie voor de GPMI's, maar voor kleine en middelgrote OCMW's is dat niet voldoende om extra personeel te kunnen inschakelen. De VVSG pleit

Door het dubbele mechanisme van gezondheidsindex en welvaartsenveloppe kan ook iemand die leefloongerechtigd is, de economische evolutie een beetje bijbenen, maar de leefloonbedragen liggen nog steeds ver onder de armoedegrens.

dan ook al jaren om het terugbetalingspercentage ongeacht het aantal dossiers op te trekken naar 90% van het uitbetaalde leefloonbedrag. Dit moet de OCMW's ademruimte geven om hun wettelijke opdrachten nog effectiever te kunnen uitoefenen, inbegrepen de begeleiding aan de hand van het GPMI. Dit is immers ook in het belang van de cliënten.

De wet voorziet ook in een ondersteuning in de personeelskosten a rato van momenteel 518 euro per dossier op jaarbasis. Een rekensommetje wijst uit dat maatschappelijk werkers op jaarbasis dan wel een pak leefloondossiers onder hun hoede moeten nemen om hun kosten volledig gesubsidieerd te zien. Samen met de verwachtingen tegenover de maatschappelijk werkers van zowel de hogere als de lokale overheden is ook de werkdruk gestegen, dus ligt ook hier de legitieme vraag op tafel om die personeelssubsidie gevoelig op te trekken.

Voor dit streefdoel kunnen we dus concluderen dat er twintig jaar geleden belangrijke stappen zijn gezet. Maar er zal nog een verhoogde structurele financiering nodig zijn om de slagkracht van

nomische wisselvalligheid, soms nog doorkruist door een gezondheids crisis, een bankencrisis of een door oorlog veroorzaakte energiecrisis, maakt dat maatschappelijk werkers in een OCMW dag in dag uit hun uiterste best moeten doen om mensen te helpen en hun rechten te garanderen. Het recht op maatschappelijke integratie is, ondanks de kritische blik die sommigen erop werpen, nog steeds een basisrecht dat bijdraagt tot ieders menselijke waardigheid.

Moeten we die twintig jaar RMI-wet nu groots vieren? Ach, laten we zeggen dat we onderweg even stoppen om het glas te heffen, maar dan de rit bergop voortzetten. —

PETER HARDY

VVSG-stafmedewerker
OCMW-wetgeving

www.mi-is.be/nl/, zoek op 'barometer maatschappelijke integratie'
<https://statbel.fgov.be/nl/themas>, rubriek 'Huishoudens: Armoede en levensomstandigheden'
Lees de verhalen over OCMW-maatschappelijk werk via vvsg.be/ocmw-verhalen

Een betere start voor moeder en kind

In het Waasland en Mechelen doorlopen zwangere vrouwen met een zekere kwetsbaarheid een groepstraject dat hen versterkt tijdens de maanden van de zwangerschap en de eerste weken na de geboorte van hun kindje. Beide projecten hanteren de methodiek van *centering pregnancy*. Die multidisciplinaire en integrale benadering koppelt psychosociale begeleiding aan versterking van het sociale netwerk van de vrouwen, en in het Waasland ook aan medische opvolging.

Mensen in armoede of mensen die om een andere reden kwetsbaar zijn, hebben vaak meer gezondheidsproblemen en leven minder lang dan anderen. Het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid stelde projectmiddelen ter beschikking van de VVSG om lokale besturen te ondersteunen die nieuwe methodieken van gezondheidspromotie introduceren die ook bij kwetsbare mensen tot betere resultaten leiden. Een van die methodieken is *centering pregnancy*. De eerstelijnszones in het Waasland en de stad Mechelen passen hem toe om kwetsbare zwangere vrouwen te begeleiden tijdens en onmiddellijk na hun zwangerschap.

De Wase Kiem

Centering pregnancy is geen gloednieuwe methodiek. In Sint-Niklaas baseert het zwangerschapscentrum De Kiem (intussen De Wase Kiem) er al sinds 2015 zijn werking op. Hilde De Grave, vroedvrouw en lesgever aan de Artevelde Hogeschool, kent de hele voorgeschiedenis. 'Met onze groepspraktijk van zelfstandige vroedvrouwen begonnen we in 2010 samen te werken met het wijkgezondheidscentrum De Vlier in Sint-Niklaas. Al gauw stelden we vast dat we competenties misten om de kwetsbare zwangere vrouwen die bij het wijkgezondheidscentrum langskomen, goed te begeleiden. Huisvesting, financiële problemen, migratieachtergrond, andere talen, maar

ook partnergeweld of middelengebruik, we waren niet onderlegd om daarmee om te gaan. We hadden een multidisciplinaire werkwijze nodig. Samen met het wijkgezondheidscentrum en het Huis van het Kind schreven we in op een call van de Koning Boudewijnstichting. Bij onze tweede poging ontvingen we een subsidie van 25.000 euro om partners te zoeken en een multidisciplinair traject uit te schrijven voor zwangere vrouwen met een zekere kwetsbaarheid. Ongeveer tegelijkertijd gaf ik les over verloskundige zorgmodellen en maakte ik kennis met *centering pregnancy*. De methodiek berust op drie pijlers. De eerste is zelfmanagement: probeer de zorg voor je zwangerschap zoveel mogelijk zelf in handen te hebben. Stel vragen aan de dokter, de gynaecoloog, de vroedvrouw. Leer zelf je bloeddruk meten, hou zelf je gewicht in de gaten. De tweede pijler is het opbouwen van een sociaal netwerk met andere zwangere vrouwen. De derde is de toegenomen kennis door regelmatig samen te zitten met professionals. Dat leek ons een zeer geschikte methodiek voor de doelgroep. In 2015 gingen we van start met onze werking onder de naam De Kiem, een zwangerschapscentrum dat kwetsbare zwangere vrouwen begeleidt tijdens en na de zwangerschap.' Met de projectmiddelen via de VVSG is de werkwijze in 2020 uitgebreid met een proefproject in alle gemeenten in het Waasland, De Kiem vervelde tot De

Wase Kiem. Door covid werd het helaas een wat sputterend begin, maar intussen is er al een werking in de grotere gemeenten in de regio zoals Lokeren, Beveren, Sint-Gillis-Waas en Stekene.

Psychosociale en medische zorg

Ilse Beaumont is vroedvrouw met coördinerende taken bij De Wase Kiem. Samen met Sofie De Saedelaere, die eind juni de nieuwe coördinator wordt, licht ze de werking toe. 'Een groep van tien tot twaalf zwangere vrouwen die in dezelfde periode zullen bevallen, komt eens per maand samen onder begeleiding van steeds dezelfde vroedvrouw. Het traject bestaat uit zeven workshops vóór de bevalling en een erna. De inhoud van de workshops is wel uitgewerkt maar de deelnemende vrouwen vullen zelf voor een groot deel in waarover ze meer willen weten, met elkaar van gedachten willen wisselen en ervaringen delen. *Centering pregnancy* gaat dus niet alleen over kennis

Centering pregnancy gaat niet alleen over kennis overbrengen en informeren, het gaat ook over een sociaal netwerk bouwen, vriendschapsbanden smeden met andere zwangere vrouwen, met elkaar praten, je hart kunnen luchten.

overbrengen en informeren, het gaat ook over een sociaal netwerk bouwen, vriendschapsbanden smeden met andere zwangere vrouwen, met elkaar praten, je hart kunnen luchten.’ De workshops in het Waasland hebben plaats in de Huizen van het Kind en dat is heel handig, omdat alles voor jonge gezinnen daar onder één dak zit: Kind en Gezin, de speel-o-theek, opvoedingsondersteuning... Tijdens de sessies komen Kind en Gezin, de kanswerker van de stad Sint-Niklaas (in de andere Wase gemeenten de maatschappelijk werker van het OCMW), de kinesist van het wijkgezondheidscentrum, het ruilhuis Bizabijs... hun werking voorstellen. Sofie De Saedelaere: ‘We koppelen ook de medische consultaties bij de huisarts en de gynaecoloog aan de workshops, zodat de dames zich maar één keer hoeven te verplaatsen.’

Kwetsbaarheid

De toeleiding van de deelnemers gebeurt via verschillende kanalen: de huisarts, het wijkgezondheidscentrum,

de Huizen van het Kind, de vluchtelingencentra, de OCMW’s, het agentschap integratie en inburgering of de zwangere vrouw zelf. Wat kwetsbaarheid is of kansarmoede, wordt ruim ingevuld. ‘Het is de toeleidende zorgverlener die de inschatting maakt,’ zegt Sofie De Saedelaere. ‘Het kunnen vrouwen zijn met een inkomen onder de armoedegrens, vrouwen die illegaal in het land verblijven, er kan middelengebruik in het spel zijn, het kan gaan over een tienerzwangerschap. Ook iemand die in sociale isolatie leeft, is voor ons kansarm. Veel van de deelnemers zijn anderstalig. We communiceren tussen de workshops door via Whatsapp, dat is zeer laagdrempelig en de vrouwen kunnen er een vertaalapp op loslaten.’ De Wase Kiem stelt wel wat uitval vast bij de deelnemers. Een medische oorzaak of een verhuizing kan aan de oorsprong liggen, maar evengoed gaat het gewoon over het niet nakomen van de afspraken. Ilse Beaumont: ‘In principe mag een vrouw maximaal drie keer verstek laten gaan voor een groepsessie of een medisch consult, maar we

stellen altijd het belang van het toekomstige kind voorop. Als we voelen dat we iemand niet mogen loslaten, dan blijven we aanklampen.’

OPkomst

In Sint-Niklaas en bij uitbreiding het Waasland ging het initiatief voor het werken met *centering pregnancy* uit van de vroedvrouwen en het wijkgezondheidscentrum. Ze krijgen financiële en logistieke steun van stad of gemeente, OCMW en Huis van het Kind. In Meechelen nam de stad via het Huis van het Kind het voortouw door in te tekenen op de projectoproep van de VVSG. Het traject loopt er nog maar twee jaar, bij wijze van proef. Eind dit jaar bekijkt de stad of ze het opneemt in haar reguliere werking. Nel Van lent, gezinsbegeleider, en Leen Diels, vroedvrouw, zijn de projectcoördinatoren. Ze begeleiden de groepen vrouwen. ‘In de regio was er al een perinataal netwerk, maar voor de vragen en noden van kwetsbare gezinnen die een kindje verwachten, hadden we geen passend antwoord. De stad heeft van de

Het netwerken, de ontstane vriendschappen zijn voor de deelnemers zeer belangrijk, net als de kennisoverdracht door de professionals. De zorgverstrekkers ervaren veel dankbaarheid en vinden de multidisciplinaire aanpak zeer verrijkend.

vensdomeinen. Voor of na elke groepsessie komt iemand van de sociale dienst van de stad langs om vragen en zorgen van de deelnemers te captureren en hen individueel te ondersteunen.'

Aanklappen

Het Mechelse traject bestaat uit acht sessies tijdens de zwangerschap en twee na de geboorte van de

inhaalsessie. 'Vooral het begin is lastig. Naarmate het traject vordert, wordt de groep hechter.'

Zeer tevreden

De deelnemers zijn zeer tevreden over de werkwijze die ze 9,5 op 10 geven, zo blijkt uit een onderzoek. Het netwerken, de ontstane vriendschappen zijn voor hen zeer belangrijk, net als de kennisoverdracht door de professionals. De zorgverstrekkers ervaren veel dankbaarheid van de deelnemers en vinden de multidisciplinaire aanpak zeer verrijkend. Hilde De Grave: 'De deelnemers geven bij de start van het traject de toestemming om hun patiënteninformatie te delen onder de groep van begeleiders. In De Wase Kiem organiseren we elke maand een multidisciplinaire cliëntenbespreking. Vroedvrouw, huisarts, gynaecoloog, sociaal werker en Kind en Gezin bespreken alle deelnemers. Dat werkt prima, het verbetert de werking en dat komt uiteraard ook de zwangere vrouwen ten goede.' Anderzijds is er bij de zorgverstrekkers wel enige frustratie omdat het veel inspanningen vraagt om vrouwen aan boord te houden.—

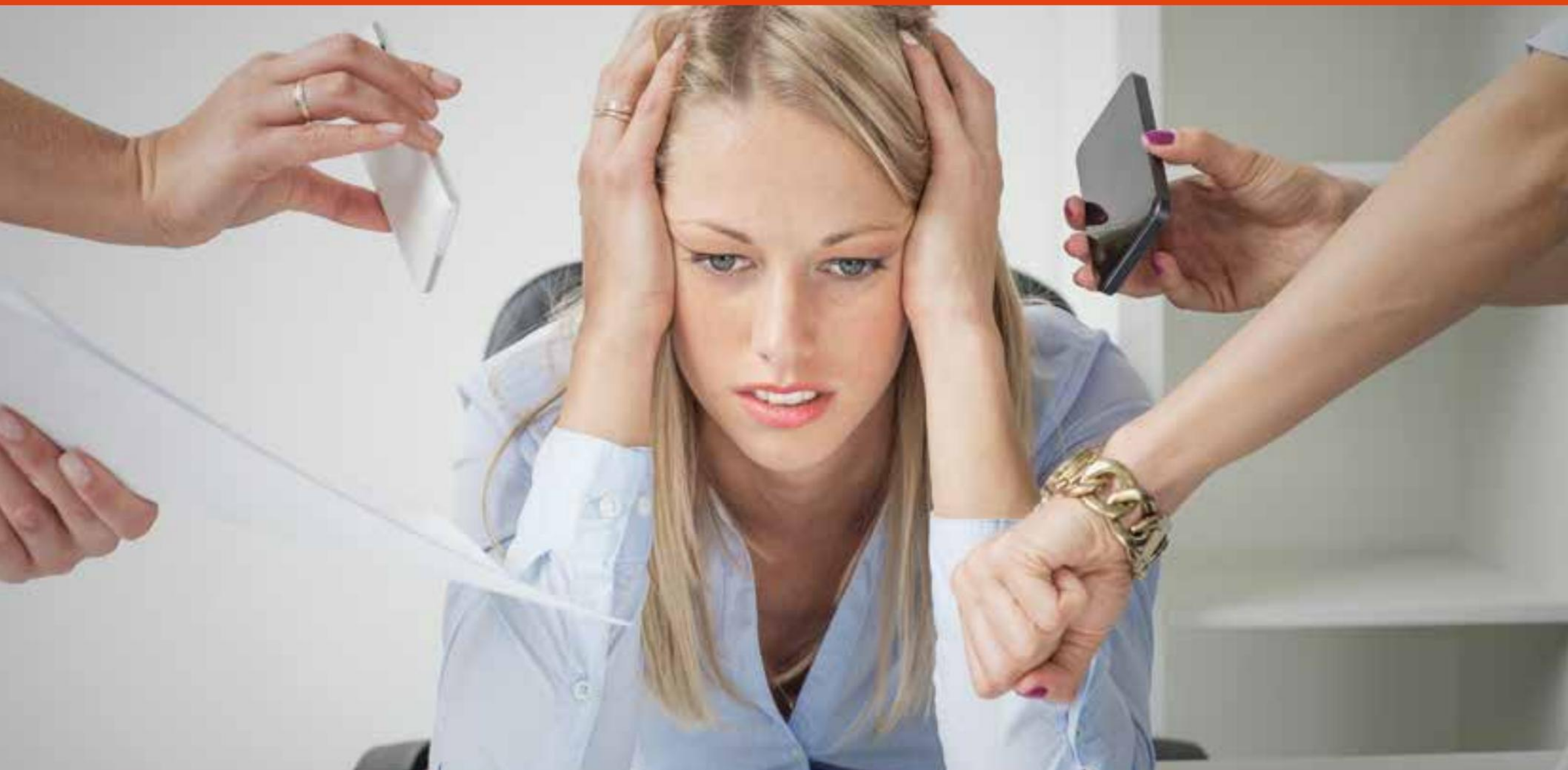
BART VAN MOERKERKE
redacteur Lokaal

Met deze en andere projecten waarin zorg, welzijn en preventie samenkomen, werken lokale besturen en hun partners aan vernieuwende manieren om de sociale gezondheidsongelijkheid tegen te gaan. Lees meer op vvsq.be/gezondheidsongelijkheid

strijd tegen kinderarmoede een absolute prioriteit gemaakt en die begint al tijdens de zwangerschap door toekomstige moeders te begeleiden en te versterken.' Het project kreeg de naam OPkomst. Er is zeer nauwe samenwerking met de sociale dienst van de stad. In tegenstelling tot het Wase project is er in Mechelen geen medisch luik opgenomen in de werking. Het wijkgezondheidscentrum en het AZ Sint-Maarten leiden wel toe, en er is wekelijks overleg met de sociale dienst van het ziekenhuis, maar aan de groepsessies zijn geen consulten bij huisarts en gynaecoloog gekoppeld. Nel Van lent: 'In het begin deden we wel de praktische organisatie van het medische luik, maar we hadden geen medische partner die mee eigenaar was van het aanbod. We hebben dat voorlopig losgelaten en zetten alles op de begeleiding van de vrouwen op alle andere le-

baby. 'Het fijne aan *centering pregnancy* is dat het niet alleen gaat over de voor de hand liggende thema's zoals arbeid en bevalling, borstvoeding of kraamtijd, maar ook over de voorbereiding op het ouderschap, de partnerrelatie, seksualiteit tijdens de zwangerschap, anticonceptie, zelfs intrafamiliaal geweld. Of over de onderzoeken bij de gynaecoloog en waarom die nodig zijn. En dat gebeurt op een zeer interactieve manier,' zegt Leen Diels. Dat er in een groep vaak drie, vier verschillende talen worden gesproken door vrouwen met een zeer verschillend opleidingsniveau en een zeer uiteenlopende culturele achtergrond maakt het niet makkelijk. De twee projectcoördinatoren werken zeer aanklappend. Ze blijven de vrouwen opbellen die niet komen opdagen voor een groepsessie. Als het nodig is, gaan ze aan huis voor een individuele

ABSENTEÏSME, STRESS, BURN-OUT, RE-INTEGRATIE

Psychosociale risico's succesvol voorkomen en beheren. Ethias Services staat aan uw zijde!

Ethias Services biedt u **een volledig gamma aan van diensten**, met een sterke focus op de preventie en het beheer van psychosociale risico's.

Hoe vlugger er wordt opgetreden, hoe beter de resultaten! Wij voeren **preventieve screenings** uit en begeleiden u in het opzetten en uitvoeren van corrigerende maatregelen om uw personeel te beschermen.

Wij organiseren bovendien verschillende **opleidingen** om de competenties van uw medewerkers te laten ontplooiën en om hen te helpen hun mentaal welzijn en hun veerkracht te verbeteren. Enkele voorbeelden van

onze opleidingen: stressbeheersing, omgaan met agressie, mindfulness, coachingtools, change management bij fusies, ethische dilemma's oplossen...

Stress en burn-out kunnen leiden tot een lange afwezigheid. Dankzij onze preventieve aanpak kunnen wij deze situaties **in een vroeg stadium aanpakken** en uw medewerkers gepast begeleiden, opvolgen en re-integreren.

Ons doel: u oplossingen aanreiken die u en uw medewerkers beschermen en ervoor zorgen dat uw blootstelling aan deze risico's tot een minimum wordt herleid.

Ontdek onze dienstencatalogus op solutions.ethias.be

Geert VAN AKEN, Key Account Manager
Prins-Bisschopssingel 73 - 3500 HASSELT
0475 97 64 68 - 011 28 21 00
geert.vanaken@ethias.be - ethiasservices@ethias.be

Waregem: programma voor kinderen met overgewicht

Het ziekenhuis van Waregem, Waregem Sport en de dienst preventie van het welzijnshuis hebben samen een actief programma opgezet voor kinderen en jongeren die kampen met overgewicht. Het multidisciplinaire traject legde de voorbije vijf maanden de nadruk op beweegplezier, gezonde voeding en een gezonde geest. De eerste resultaten zijn zeer positief.

De kinderartsen van het OLV van Lourdes-ziekenhuis in Waregem stellen al enkele jaren vast dat het aantal kinderen en jongeren met obesitas dat bij hen op consultatie komt, toeneemt. De lockdown ten gevolge van COVID-19 en het gedwongen thuisblijven bracht nog een versnelling op gang. De kinderartsen klopten aan bij de Waregemse schepenen Kristof Chanterie, bevoegd voor sport, en Joost Kerkhove, bevoegd voor welzijn, om de mogelijkheden van een gezamenlijke strategie te bekijken. 'We voelden ons onmiddellijk aangesproken,'

zegt Joost Kerkhove. 'De persoonlijke gevolgen van zwaarlijvigheid zijn enorm groot, de maatschappelijke kosten zijn hoog. Als je het probleem op jonge leeftijd onder handen kunt nemen, zijn de gezondheidswinsten des te groter. Ook een lokale overheid moet haar steentje bijdragen. Het mooie van dit project is de transversale werkwijze over beleidsdomeinen en disciplines heen.' Kristof Chanterie vult aan: 'Het speelt niet enkel in op het fysieke aspect, ook het mentale welzijn van de kinderen en jongeren is bijzonder belangrijk. Als ze zich beter in hun vel voelen, meer zelfvertrouwen krijgen, dankzij het project nieuwe vrienden en vriendinnen maken, kan dat een hefboom zijn om in de toekomst meer te blijven bewegen of aan te sluiten bij een club of jeugdbeweging.' Het programma kreeg de naam Samen Gezond Groeien. Samen betekent dat het over een groepsprogramma gaat waarin kinderen en jongeren ook elkaar motiveren en helpen. En dat ook de ouders er nauw bij betrokken worden. Gezond verwijst naar voeding, lichaam en geest. Groeien gaat niet enkel over letterlijk groeien, maar ook over mentaal sterker worden en evolueren naar een gezondere levensstijl. Het programma beoogt niet zozeer gewichtsverlies

bij de kinderen, maar groeien zonder gewichtstoename.

Kinderen én ouders

De voorbije vijf maanden hebben dertien kinderen en jongeren het programma gevolgd, verdeeld over twee groepen: een voor het basis- en een voor het secundair onderwijs. De deelnemers stroomden in via het ziekenhuis en de scholen. Kristof Chanterie: 'De kinderartsen en diëtisten spraken kinderen en hun ouders aan. De stad verdeelde folders in alle scholen, zette haar communicatiekanalen in en organiseerde een persconferentie.' Eerst had er een intakegesprek plaats bij de kinderarts, de psycholoog, de diëtist en de kinesist. De kinderarts deed ook een klinisch onderzoek en nam bloed- en urine-stalen. Na multidisciplinair overleg werd beslist of het programma een antwoord kon bieden op het overgewicht. Het eigenlijke programma bestond uit zestien groepsessies voor de kinderen en jongeren, op woensdagnamiddag in een stedelijke sporthal. 'De sportmonitoren van de stad lieten de kinderen en jongeren spelenderwijs kennismaken met verschillende sporten,' zegt Joost Kerkhove. 'De diëtist en de psycholoog van het ziekenhuis hadden het over gezond leren eten en je goed voelen

BART LASIY

Groeien gaat niet enkel over letterlijk groeien, maar ook over mentaal sterker worden en evolueren naar een gezondere levensstijl. Het programma beoogt niet zozeer gewichtsverlies bij de kinderen, maar groeien zonder gewichtstoename.

in je vel. De stad organiseerde in samenwerking met de diëtist ook enkele lessen gezond koken. De kinderen kregen tips en leuke recepten om thuis mee aan de slag te gaan.' Daarnaast verzorgden diëtist, kinesist en psycholoog groepsessies voor de ouders, omdat zij een belangrijke rol spelen op weg naar een gezondere levensstijl.

Positieve resultaten

Een tussentijdse evaluatie was over de hele lijn positief. De eerste resultaten nu het programma pas is afgelopen, bevestigen dit. Alle kinderen en jongeren bleven aan boord, er waren geen afhakers. Van de acht deelnemers waarvan al een eindevaluatie is gemaakt, is de body mass index significant gedaald, ligt de hartslag bij inspanningen lager, zijn de resultaten van bloedanalyse en levertest gevoelig verbeterd. Daarnaast hebben verschillende kinderen en jongeren in de loop van het traject aangegeven dat ze bewegen en sport voor het eerst plezierig vonden, dat ze gezonder eten en zich beter voelen. Ook veel ouders en broers en

zussen zijn mee: er komen meer groenten en fruit op tafel in het gezin, er wordt regelmatig samen gewandeld. Kristof Chanterie: 'De drempel naar een sportclub of een jeugdvereniging is voor veel kinderen en jongeren met overgewicht hoog. Door op een prettige manier samen te sporten, zonder dat er competitie aan te pas komt, kunnen ze de smaak te pakken krijgen. Deelnemers zijn intussen aangesloten bij voetbal-, fiets-, baseballclubs... Het Waregemse aanbod aan clubs en verenigingen, ook louter recreatieve, is zo groot dat iedereen er wel zijn gading in kan vinden. Onze sportdienst kan kinderen en jongeren wegwijs maken. En ook de vele jeugdbewegingen bieden uiteraard kansen om op een aangename manier actief te zijn.'

Betaalbaar

'Zeer belangrijk is dat we de instapkosten voor deelname tot het absolute minimum beperken,' zegt Joost Kerkhove. 'Het ziekenhuis en alle betrokken medewerkers, de stad en de ziekenfondsen dragen daartoe bij. De intakegesprekken

kosten maximaal 66 euro, voor de zestien groepsessies betalen de deelnemers 65 euro. Als de kostprijs toch nog een probleem is, dan zoeken we samen naar een oplossing.' De komende zes maanden worden de deelnemers en hun ouders verder opgevolgd door kinderarts, diëtist en psycholoog. Intussen hebben alle partners beslist om het programma te hernemen vanaf september, met maximaal twintig nieuwe kinderen en jongeren. Kristof Chanterie: 'De stad heeft, zonder de personeelskosten, opnieuw een werkingsbudget van 5000 euro op jaarbasis vrijgemaakt. Ik hoop dat meer lokale besturen de stap zetten om een soortgelijk programma op te zetten. Ik heb begrepen dat er wel initiatieven zijn in enkele ziekenhuizen in Vlaanderen, maar de samenwerking met een lokaal bestuur is vrij uniek. Terwijl dat net een voordeel is om het probleem van overgewicht op een integrale manier te behandelen.' —

BART VAN MOERKERKE
redacteur Lokaal

MEER +
WETEN

Jewel
www.JewelSoftware.com

Eenvoudig

Samenwerken

Live inzicht

Routebeheer- en navigatie speciaal voor inzameling

Leren reageren op ongewenst gedrag: omstaanderstrainingen in Gent

In het Plan Samenleven moedigt minister Somers besturen met 24 acties aan het lokale samenleven te bevorderen. Een van die acties zijn de zogenaamde omstaanderstrainingen. Lokaal nam poolshoogte bij de stad Gent, pionier van deze trainingen.

Iedereen is wel al eens getuige geweest van ongewenst gedrag. Mensen die onacceptabel gedrag vertonen zoals seksuele intimidatie, racistische of homofobe uitspraken, denken vaak dat hun gedrag normaal is. Door onaanvaardbaar gedrag bespreekbaar te maken en grenzen duidelijk(er) aan te geven kunnen we deze mensen ertoe aanzetten hun gedrag te heroverwegen. Omstaanderstrainingen bieden houvast om ongewenst gedrag te herkennen en drempels te overstijgen die mensen er in normale omstandigheden van weerhouden in te grijpen.

Bij de stad Gent past de omstaanderstraining in het Actieplan Antidiscriminatie en Antiracisme 2020-2025, waarin 32 acties staan om discriminatie en racisme te bestrijden. 'De omstaanderstrainingen zijn een belangrijke actie uit dit actieplan en richten zich op alle vormen van discriminatie. Mensen die het slachtoffer zijn van haatspraak of discriminerend gedrag mogen nooit het gevoel hebben dat ze er alleen voor staan,' verduidelijkt Katrien Staelens, regisseur Antidiscriminatie en Positieve Beeldvorming van de stad Gent. 'De stad werkt samen met The Active Bystander Training

Company en IN-Gent vzw, het lokale agentschap voor inburgering en integratie. We roepen alle Gentenaars op in te grijpen, als ze getuige zijn van haatspraak of discriminerend gedrag. Met de trainingen willen we hen ook leren hoe ze dat kunnen doen, op de manier die voor hen het best aanvoelt. Samen staan we sterker, en Gent moet een stad zijn waar iedereen zich overal op z'n gemak voelt.'

De omstaanderstrainingen haken in op de verschillende contexten en vormen van grensoverschrijdend gedrag. Er wordt gewerkt met praktijkvoorbeelden, zodat de training nauw aansluit bij de realiteit. Je leert reageren in verschillende situaties en krijgt inzicht in hoe je over de drempels kunt stappen die je tegenhouden te reageren. 'Het is belangrijk om een safe space te creëren, zodat mensen hun persoonlijke ervaringen willen delen. We vragen ook vooraf om casussen in te dienen,' vertelt Katrien Staelens. 'In het eerste deel van de training kijken we naar drempels die mensen ervaren om te reageren. Je durft misschien niet. Of je wilt niet de eerste zijn die er iets van zegt. Of je bent bang dat anderen vinden dat je overdrijft. In het tweede deel wor-

den er vier laagdrempelige strategieën aangereikt om te reageren en zo een actieve omstaander te worden. De casussen van de deelnemers bespreken we dan in kleine groepjes.' De deelnemers aan de omstaanderstraining getuigen positief: 'Door de verschillende strategieën te kennen zullen mensen zeker sneller durven reageren als omstaander.'

'In Gent werken we op verschillende sporen om de opleiding zo breed mogelijk aan te bieden. Zo staan deze trainingen ook open voor alle inwoners die willen opkomen tegen ongewenst gedrag. Daarnaast biedt de stad Gent de trainingen aan alle medewerkers aan. Via een "train the trainer" is de kennis van zaken in verschillende diensten verankerd. Ook volgden de volledige gemeenteraad en zestig fractie- en kabinetsmedewerkers de training en staan er al 550 personeelsleden van verschillende diensten van de stad ingepland,' licht Katrien Staelens toe.

Een andere beoogde doelgroep in de stad zijn de verschillende organisaties in de levensdomeinen werk, onderwijs en wonen, discriminatiebestrijding in het uitgaansleven en veiligheid. Gent bereikte al 373 mensen uit organisaties zoals horeca, nachtclubs en bars, eventorganisatoren, middenveldorganisaties, vzw's in sociaal en cultureel werk, jeugdverenigingen en sportverenigingen. In mei volgden 360 leerlingen uit het vijfde en zesde middelbaar van verschillende Gentse scholen het programma.

Katrien Staelens spreekt enthousiast over het succes van de omstaanderstraining: 'De kennis zit binnen de stad, waardoor gepast reageren structureel verankerd is in de strijd tegen racisme en discriminatie,

vvsG

Plan Samenleven

Met het Plan Samenleven wil de Vlaamse overheid vanuit duidelijke doelstellingen en welomlijnde acties lokale besturen efficiënter en effectiever ondersteunen om van samenleven in diversiteit een succes te maken. Het plan, dat kadert binnen het geactualiseerde horizontale integratie- en gelijkheidsbeleidsplan, definieert 7 doelstellingen en bakent 24 acties af waarvoor lokale besturen tot eind 2024 financieel en inhoudelijk ondersteund kunnen worden. De omstaanderstrainingen vormen hier een onderdeel van. Meer weten? www.vvsg.be

Hoe lokaal optreden tegen discriminatie? Sluit aan bij het VVSG **lerend netwerk Antidiscriminatie** of neem een kijkje op de **goede praktijken** op onze website.

maar we zien ook dat de trainingen helpen bij dagelijkse bezigheden en dat tips en tricks ook onderling worden uitgewisseld.'

Ook voor kleine gemeenten

De stad zette ook een impactmeting op. Om het succes van de omstaanderstraining te meten werkt ze samen met de UGent. De deelnemers kregen op verschillende tijdstippen vragenlijsten voorgelegd om na te gaan hoe effectief de opleiding is en wat de weerslag ervan is op het gedrag van de deelnemers. Eind september worden de eerste resultaten verwacht.

Ondertussen startte ook Antwerpen met omstaanderstrainingen voor de inwoners in het kader van de campagne Allemaal Antwerpenaar. Maar zulke trainingen zijn niet enkel iets voor de grote en diverse ste-

den. 'De sterkte van de omstaanders-trainingen is dat ze zich uitstekend lenen voor alle steden en gemeenten, voor iedereen. Voor Gent was het ook belangrijk om het niet enkel te hebben over racisme maar ook over alle vormen van discriminatie, over intersectionaliteit of meerlagige identiteit, zodat elke burger zich aangesproken voelt,' zegt Katrien Staelen.

Het Plan Samenleven van minister Somers biedt steden, gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden deze mogelijkheid.

Verdere plannen

In Gent staan er intussen nog vele andere initiatieven op stapel, allemaal in de verdere uitwerking van het Actieplan Antidiscriminatie en Antiracisme van de stad. Volgend jaar staat er een campagne positieve beeldvorming gepland met onder

andere een project tegen haatspraak. Er worden correspondentietesten uitgevoerd op de huisvestingsmarkt en de arbeidsmarkt. De stad Gent gaat ook in zee met de VUB en de UGent over het professionele handelingskader van de politiezone Gent, dat basisprincipes en houvast biedt bij het uitvoeren van ID-controles. Een universitair team onderzoekt de impact en het effect van dit professionele handelingskader en de bijhorende vorming. Met het project Safer Cities sloegen Plan International en de stad Gent de handen in elkaar om seksuele intimidatie te bestrijden. —

BETTY PAEPS

Stagiair VVSG-Dienst

Samenleven en Beleven

SABINE VAN CAUWENBERGE

VVSG-stafmedewerker

integratie- en inburgeringsbeleid

MEER
WETEN

SULO OPLOSSINGEN

UITGEBREID ASSORTIMENT EN OPLOSSINGEN VOOR AFVALINZAMELING

SULO biedt een uitgebreid assortiment esthetische en innovatieve oplossingen voor afvalinzameling die aan elke behoefte kan worden aangepast. SULO is de drijvende kracht achter innovatie in afvalbeheer. Met SULO-oplossingen bieden wij gemeenten en afvalverwerkende bedrijven een geavanceerd systeem dat alle logistieke processen voor afval aanzienlijk vereenvoudigt en makkelijk met elkaar verbindt.

SULO®

SULO Belgium NV

Ring-Oost 14A

9400 Ninove

☎ 054 31 31 31

www.sulo.be

Hervestiging, wat is dat?

In maart 2021 heeft staatssecretaris voor Asiel en Migratie Sammy Mahdi de OCMW's een brief gestuurd. Daarin vroeg hij extra plaatsen te openen in het kader van het programma voor de hervestiging van vluchtelingen. Deze behoefte is vandaag nog steeds actueel. De LOI's zijn een essentiële opvangpartner in België. Hun verankering in de gemeenschap en de lokale structuren is ontegensprekelijk een troef om de hervestigde persoon in staat te stellen een nieuw leven in ons land op te bouwen.

Hervestiging is een programma onder leiding van het Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (HCR). Het heeft betrekking op mensen die hun land ontvlucht zijn en die worden overgeplaatst van een land waar ze internationale bescherming hebben gevraagd (asieland) naar een derde land (hervestigingsland) dat er op voorhand mee ingestemd heeft hen duurzaam verblijfsrecht toe te kennen. Het hervestigingsprogramma in België krijgt Europese steun via het Asiel-, Migratie- en Integratiefonds (AMIF).

De vluchtelingen komen in aanmerking voor hervestiging, wanneer ze specifieke kwetsbaarheden vertonen in het eerste opvangland en niet naar hun herkomstland kunnen terugkeren.

Een structureel programma

België beschikt sinds 2013 over een structureel hervestigingsprogramma. Elk jaar verbindt de Belgische regering zich ertoe een quotum aan vluchtelingen met specifieke behoeften op te vangen, rekening houdend met de Europese prioriteiten (gebaseerd op de geostrategische belangen) en de nationale prioriteiten (afgestemd op het Belgisch buitenlands beleid) op basis van de aanbevelingen van het HCR. Sindsdien werden 4447 vluchtelingen hervestigd in België, voornamelijk Syrische (3989) en Congolese (315).

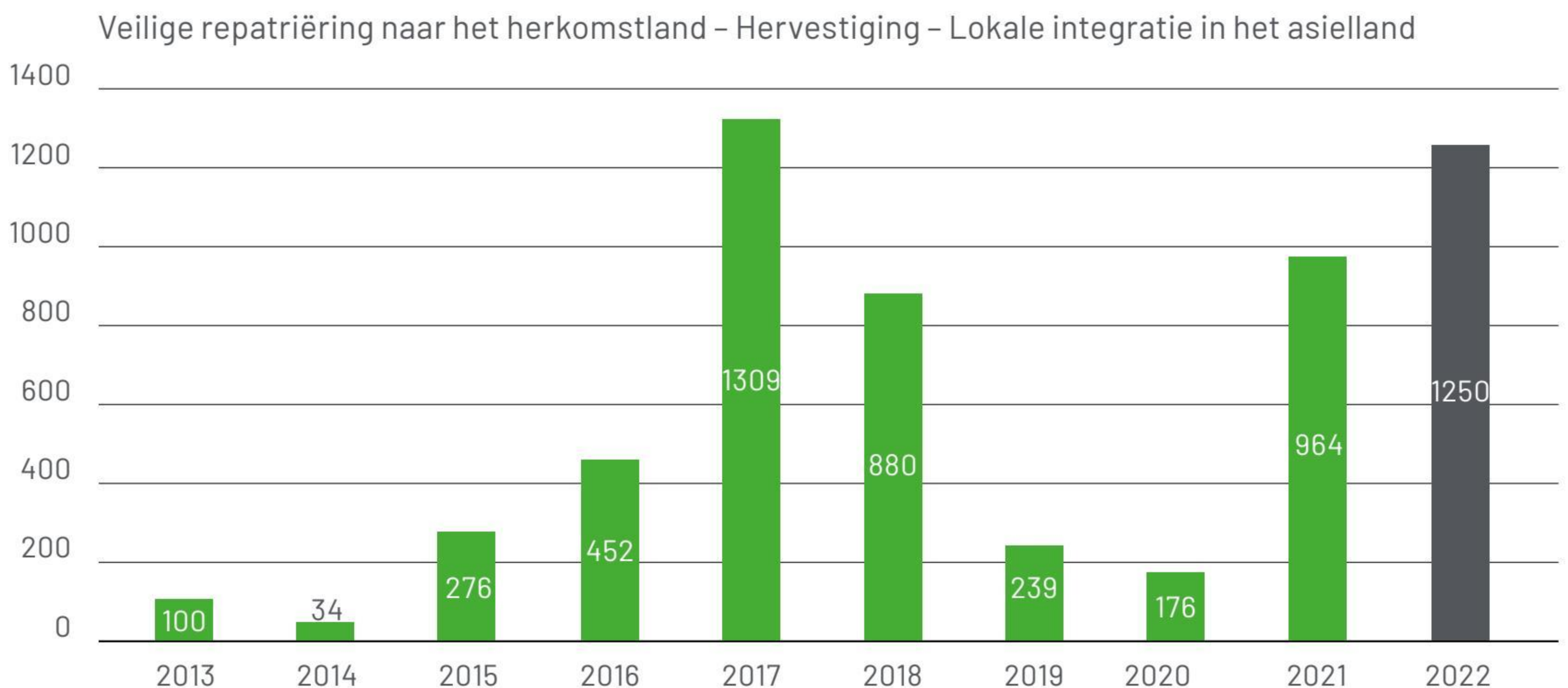
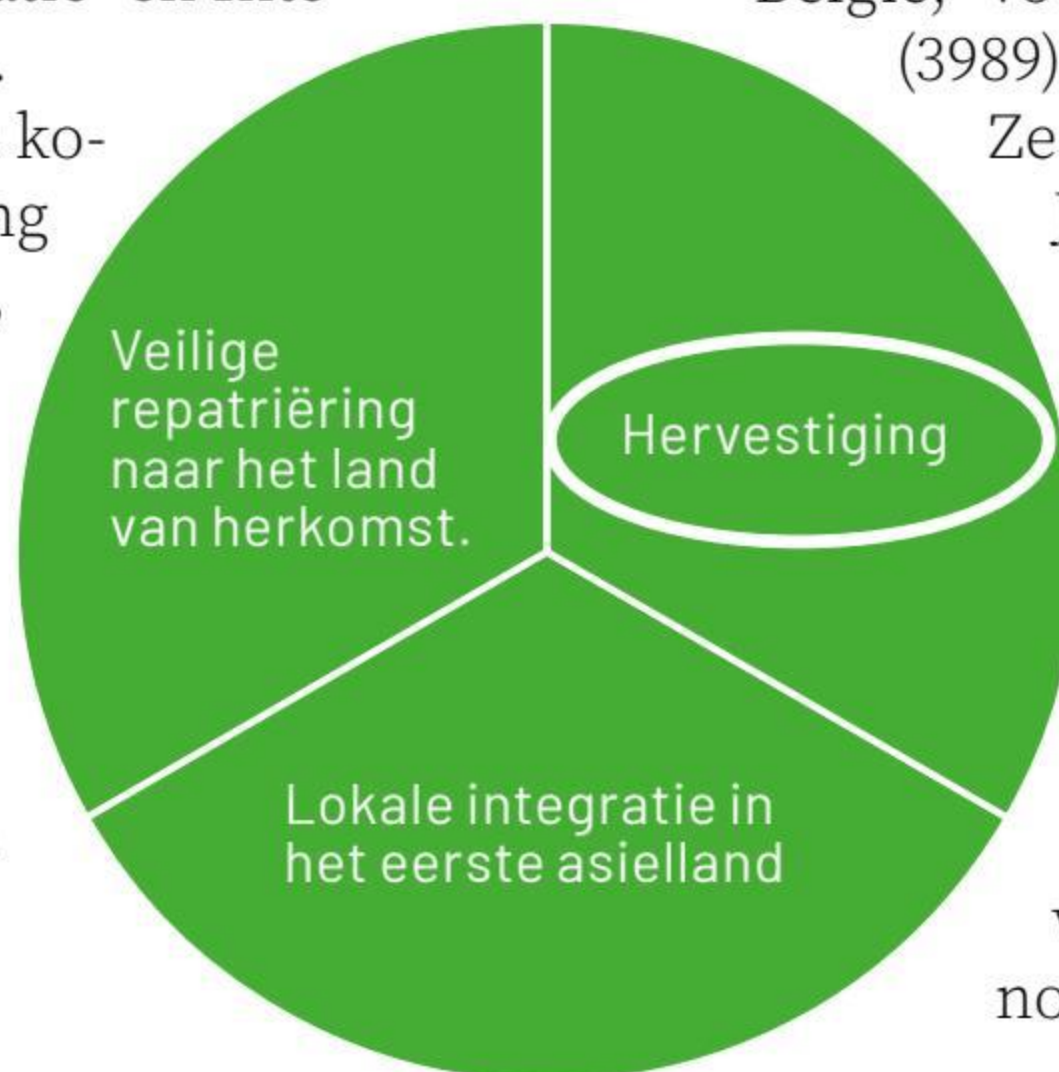
Ze kwamen uit Egypte, Jordanië, Libanon, Niger, Rwanda, Tanzania, Burundi en Turkije.

In 2022 is het de bedoeling om 1250 personen te hervestigen, voornamelijk Syriërs vanuit Turkije, Libanon, Jordanië, Egypte

maar ook Congolezen en personen uit Sub-Saharisch Afrika vanuit Rwanda en Niger. Om dit doel te behalen wenst Fedasil de diversificatie van de opvangtrajecten buiten het eigen interne netwerk te ontwikkelen en te promoten. Hoewel het onmogelijk is om de evolutie van de situatie in Oekraïne en de opvangbehoeften voor deze groep in de komende weken en maanden te voorspellen, zal de situatie zeker een weerslag hebben op het hervestigingsprogramma, maar hoe die er concreet uit zal zien valt nog niet te voorspellen.

De verschillende opvangtrajecten

Zodra ze in België aankomen, bestaan er verschillende opvangmodellen voor de hervestigde vluchtelingen. De klassieke weg bestaat uit een opvangfase van zes à acht weken in een gespecialiseerd collectief centrum beheerd door Fedasil (Sint-Truiden, Kapellen, Florennes, Ponderôme en Morlanwelz), gevolgd door een verblijf van zes maanden in een LOI (individuele woning, be-

Ervaringen van community sponsorship

'Om te starten moet je de steun hebben van een grote groep die verschillende expertises bij elkaar brengt, en het werk moet verdeeld worden, want je moet met enorm veel dingen rekening houden. Probeer ook goede samenwerking te regelen met de officiële diensten: OCMW's, gemeente enzovoort,' vertellen deelnemers aan een community. Op de vraag of ze deze ervaring zouden aanraden, zijn ze unaniem: 'Het is maar een druppel in de oceaan, maar het is toch dat. We worden emotioneel geraakt, het vergt veel tijd. Maar het schenkt toch zo veel voldoening.'

Herman, voormalig voorzitter van het OCMW van Oostkamp, Irene, Bart en Martine hebben geantwoord op de oproep van de deken van de parochie om community sponsorship te starten. Met enkele begeleiders en de steun van bemiddelingsorganisatie Caritas International vangen ze momenteel gedurende een jaar een familie uit Syrië op, die hervestigd werd vanuit Libanon.

FEDASIL

In 2022 is het de bedoeling 1250 personen te hervestigen. Om dat doel te behalen wil Fedasil de diversificatie van de opvangtrajecten buiten het interne netwerk ontwikkelen en promoten.

FEDASIL

FEDASIL

FEDASIL

FEDASIL

heerd door een OCMW) of een TVU (woning voor kwetsbare profielen, beheerd door Caritas International). Na deze fases verhuizen de hervestigde personen naar een privéwoning of sociale woning, die ze moeten zoeken tijdens hun verblijf in het LOI/TVU, wat hun trouwens veel tijd en moeite kost, en vaak een ervaring is met veel vallen en opstaan.

De hervestigde personen kunnen ook onmiddellijk opgevangen worden in een woning buiten het opvangnetwerk van Fedasil, bijvoorbeeld in plaatsen voorgesteld door een OCMW of een groep van community sponsorship. Zo'n community is een groep vrijwilligers die zich kandidaat stelt om een hervestigde persoon of een familie op te vangen en gedurende een jaar te begeleiden. Ze werken onder de vleugels van een bemiddelingsorganisatie. Zo werden er in 2021 dankzij community sponsorship vijftien vluchtelingen opgevangen in lokale structuren in België. Ondanks de crisissituatie kon Fedasil dus bepaalde transfers laten doorgaan via bepaalde parcoursen buiten haar klassieke netwerk.

Zin om deel te nemen?

Fedasil wil de lokale verankering nu graag uitbreiden zodat de hervestigde personen sneller hun nieuwe leven in België kunnen beginnen. Het nodigt de OCMW's daarom uit mee te werken aan de opening van nieuwe opvangplaatsen.

Wil je bijdragen door nieuwe opvangplaatsen te openen buiten het netwerk van Fedasil? Ook dat kan, bijvoorbeeld door het project community sponsorship bij de lokale verenigingen toe te lichten, door een groep van vrijwilligers op te stellen die de familie een jaar lang zal begeleiden, of nog door een woning aan te bieden voor een familie. —

LOUISE DEBLIECK

**communicatieverantwoordelijke
Hervestiging bij Fedasil**

Meer weten over de verschillende opvangtrajecten? Kijk op fedasil.be/nl/hervestiging/opvangmodellen.

Vragen over de mogelijkheden om nieuwe opvangplaatsen te openen of op een andere manier te helpen? Neem dan contact op met Blijke Eeckhaut, experte hervestiging regio Noord bij Fedasil, blijke.eeckhaut@fedasil.be of 0476 86 83 54.

Zwerfvuilkosten doorrekenen binnenkort verplicht

Vanaf 2023 moeten de lidstaten van de EU de kosten voor het opruimen van zwerfvuil doorrekenen aan de producenten van onder andere drankverpakkingen en sigaretten. De Vlaamse lokale besturen geven jaarlijks meer dan 144 miljoen euro uit aan zwerfvuilbeheer. Als ze deze kosten aan de producenten doorrekenen, ligt dat in lijn met de vraag van de VVSG om milieukosten zoveel mogelijk te internaliseren en de producenten volledig verantwoordelijk te stellen voor producten wanneer die afval worden.

Op 5 juni 2019 keurde het Europees Parlement de Europese Richtlijn Single Use Plastics (EU 2019/904) goed. Die heeft tot doel de effecten van kunststofproducten voor eenmalig gebruik op mens en milieu te voorkomen, te verminderen en de overgang naar een circulaire economie te bevorderen. Een van de maatregelen is dat lidstaten de kosten voor het opruimen van zwerfvuil van die wegwerpproducten – officieel ‘kunststofproducten voor eenmalig gebruik’ – verhalen op de oorspronkelijke producent. Het gaat niet alleen om de kosten voor het inzamelen van afval van

deze producten via straatvuilnisbakken en het machinaal en manueel opruimen van het zwerfvuil ervan, ook sensibiliseringscampagnes vallen eronder.

Mede op vraag van de VVSG werd deze richtlijn in 2021 met een potentieel breder toepassingsgebied omgezet in het Vlaamse Materialendecreet. Bedoeling van de Vlaamse regelgeving is dus de kosten niet alleen door te rekenen aan de producenten van kunststofproducten, maar potentieel aan de producenten van alle fracties in het zwerfvuil. Ook aluminium blikjes kom je bijvoorbeeld veel tegen in zwerfvuil,

maar die vallen niet onder de Europese Richtlijn. Het kan niet de bedoeling zijn dat een producent zich aan de kosten kan onttrekken door een ander type verpakkingsmateriaal te gebruiken.

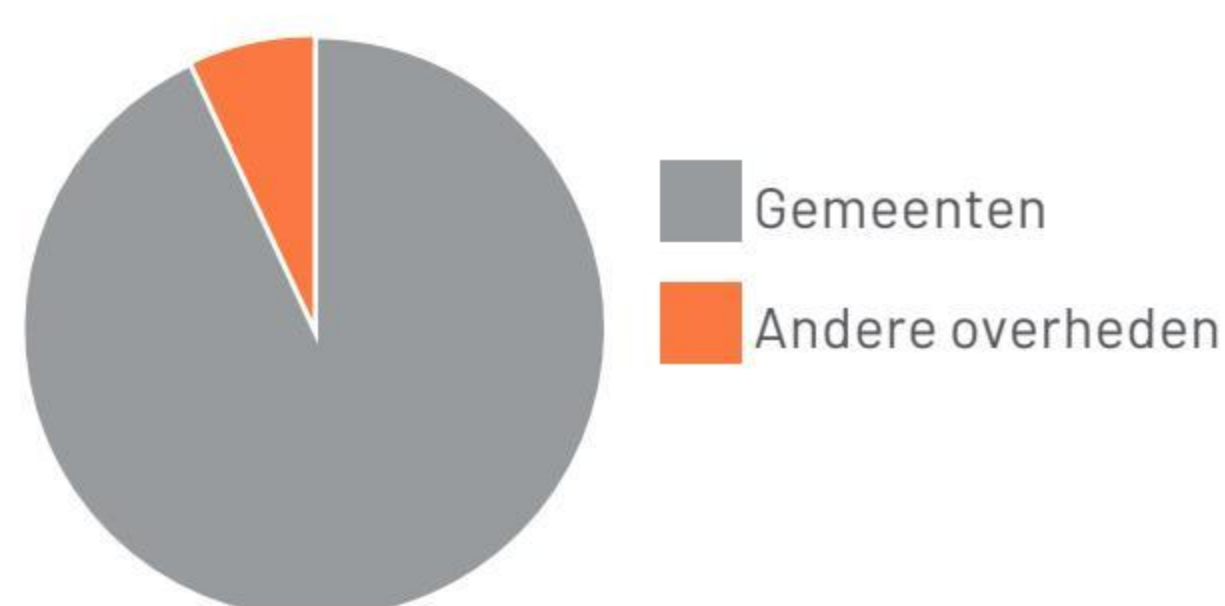
OVAM-onderzoek brengt nodige data in kaart

De doorrekening van de zwerfvuilkosten aan de producenten is complex, de OVAM voerde er de afgelopen maanden en jaren al verschillende onderzoeken voor uit. Een tweejaarlijks onderzoek brengt de hoeveelheid zwerfvuil en de bijhorende beleidskosten in kaart. In 2019 werd 22.641

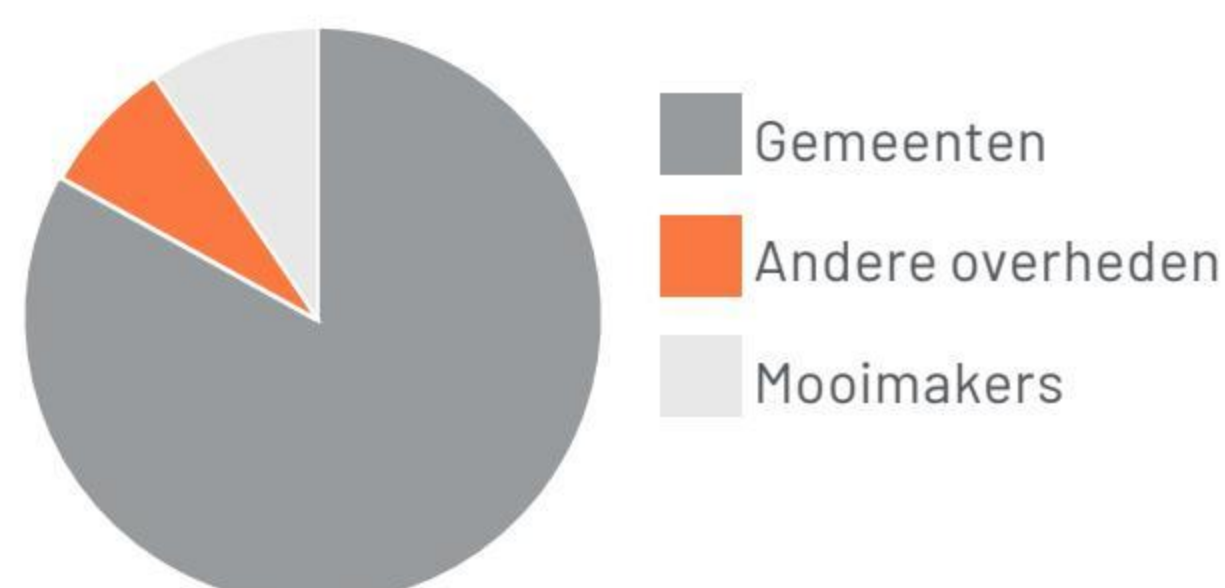
Verhouding soorten zwerfvuil

Fractie	Aantal (%)	Gewicht (%)	Volume (%)
Sigarettenpeuken en -doosjes	42,5	4,9	3,1
Blikjes	4,1	12,6	22,1
Plastic flessen tot 3 liter	1,2	4,7	12,9
Glas	0,5	8,1	3,3
Kauwgom	15,4	1,8	0,2
Voedselverpakkingen	12,1	7,1	20,3
Ander papier en karton (papieren zakdoekjes, kastickets...)	5,6	7,4	9,3
Ballonnen	0,1	< 0,1	< 0,1
Vochtige doekjes	0,7	0,7	0,6
Andere fracties	17,8	52,7	28,2

Hoeveelheid opgeruimd zwerfvuil 2019 (ton)

Kosten 2019 (miljoen euro)

vvsg

Standpunt: gemeenten regisseur van lokaal zwerfgoedbeleid

De Raad van Bestuur van de VVSG nam in maart 2022 een standpunt in over de doorrekening van de zwerfvuilkosten aan de producenten. De VVSG vraagt de timing van de Europese Richtlijn te respecteren en de kosten dus zeker vanaf januari 2023 door te rekenen. Ze steunt daarbij ook de manier waarop de OVAM deze doorrekening heeft voorbereid, meer specifiek op basis van de beschikbare data uit het tweejaarlijks onderzoek naar de beleidskosten en de fractietelling wat betreft de samenstelling. Nog volgens de Raad van Bestuur van de VVSG kan het niet de bedoeling zijn dat de verpakkingsproducenten het lokale zwerfvuilbeleid mee gaan aansturen. Dat zou immers gebeuren, wanneer Fost Plus de regie voor het lokale zwerfvuilbeleid zou opnemen. Het beheer van de openbare ruimte is een kerntaak van lokale besturen. Wanneer verpakkingsproducenten dat beleid mee zouden bepalen, zou de nadruk vooral liggen op meer opruimen, terwijl dat geen structurele oplossing is voor het zwerfvuilprobleem. In die zin zijn de belangen van de verpakkingsproducenten niet in overeenstemming met de manier waarop de lokale besturen de bestrijding van zwerfvuil willen organiseren, namelijk via sterk preventief beleid.

Wanneer verpakkingsproducenten het zwerfvuilbeleid zouden regisseren, zou de nadruk vooral liggen op meer opruimen, terwijl dat geen structurele oplossing is voor het probleem.

ton zwerfvuil opgeruimd, en dat is een stijging met 11% sinds 2015. Het zwerfvuilbeheer kost de gemeenten, en dus ook de belastingbetaler, handenvol geld. In 2019 ging het om meer dan 160 miljoen euro, waarvan de lokale besturen meer dan 144 miljoen euro op zich namen.

Om de kosten te verdelen over de verschillende betrokken producenten bracht de OVAM via metingen op meer dan 6500 locaties in Vlaanderen de samenstelling van zwerfvuil in kaart. Aantallen, gewichten en volumes werden genoteerd. Het volume is een belangrijke parameter voor het vuilnisbakkenbeleid en het transport van het ingezamelde afval, het gewicht is dan weer relevant voor transport en verwerking. Het aantal stuks heeft invloed op de arbeidsintensiviteit van het opruimen en de kwaliteit van het straatbeeld. Uit de resultaten blijkt dat 35% van het volume zwerfvuil bestaat uit flesjes en blikjes; tabaksproducten zoals sigarettenpeuken en -doosjes vormen in aantallen

dan weer 42,5% van het zwerfvuil. Ballonnen en vochtige doekjes, twee fracties waarvoor Europa verplicht de kosten door te rekenen aan de producenten, maken maar een zeer klein deel van het zwerfvuil uit. Het is nu dus aan de Vlaamse regering om aan te duiden voor welke fracties de kosten doorgerekend zullen worden aan de producenten. Aangezien de andere Belgische gewesten een gelijkaardige regeling moeten uitwerken met de producenten, zal dit waarschijnlijk geregeld worden via een Interregionaal Samenwerkingsakkoord (ISA). Zo'n ISA bestaat er al voor de financiering van de inzameling van huishoudelijk verpakkingsafval.

Zodra bekend is welke producenten welk deel van de kosten moeten dragen, moet de totale vergoeding van de producenten ook verdeeld worden over de verschillende Vlaamse gemeenten. De OVAM heeft daar in overleg met de VVSG een verdeelsleutel voor uitgewerkt. Die vertrekt van de oppervlakte van zwerfvuilgevoelige gebieden in een gemeente,

bijvoorbeeld stopplaatsen voor het openbaar vervoer, afvalverzamelplaatsen of winkelstraten. Op basis van de vervuilingssnelheid van al die locaties heeft de OVAM berekend welke inspanning, uitgedrukt in een percentage, elke gemeente in Vlaanderen moet doen om het huidige kwaliteitsniveau van het openbaar domein op het vlak van zwerfvuil te bereiken. Dat percentage zou dan meteen ook het aandeel zijn dat ze ontvangen uit de totale vergoeding van de producenten.

Producenten willen regie over zwerfvuilbeleid

Fost Plus, Comeos en Fevia lanceerden in december 2021 een voorstel om het beheer van zwerfvuil onder te brengen bij Fost Plus. Fost Plus, dat namens de producenten van verpakkingen instaat voor de coördinatie en financiering van de inzameling van huishoudelijk verpakkingsafval, zou dan contracten afsluiten met lokale besturen waarin onderhandeld moet worden over welke vergoeding de producenten betalen voor welke activiteit. Dit voorstel gaat in tegen de manier waarop de OVAM deze doorrekening heeft voorbereid, namelijk door de totale vergoeding voor heel Vlaanderen vast te leggen en deze via een verdeelsleutel over de gemeenten te verdelen. —

PIET COOPMAN
VVSG-stafmedewerker afvalbeleid
Coördinator Interafval

MEER +
WETEN

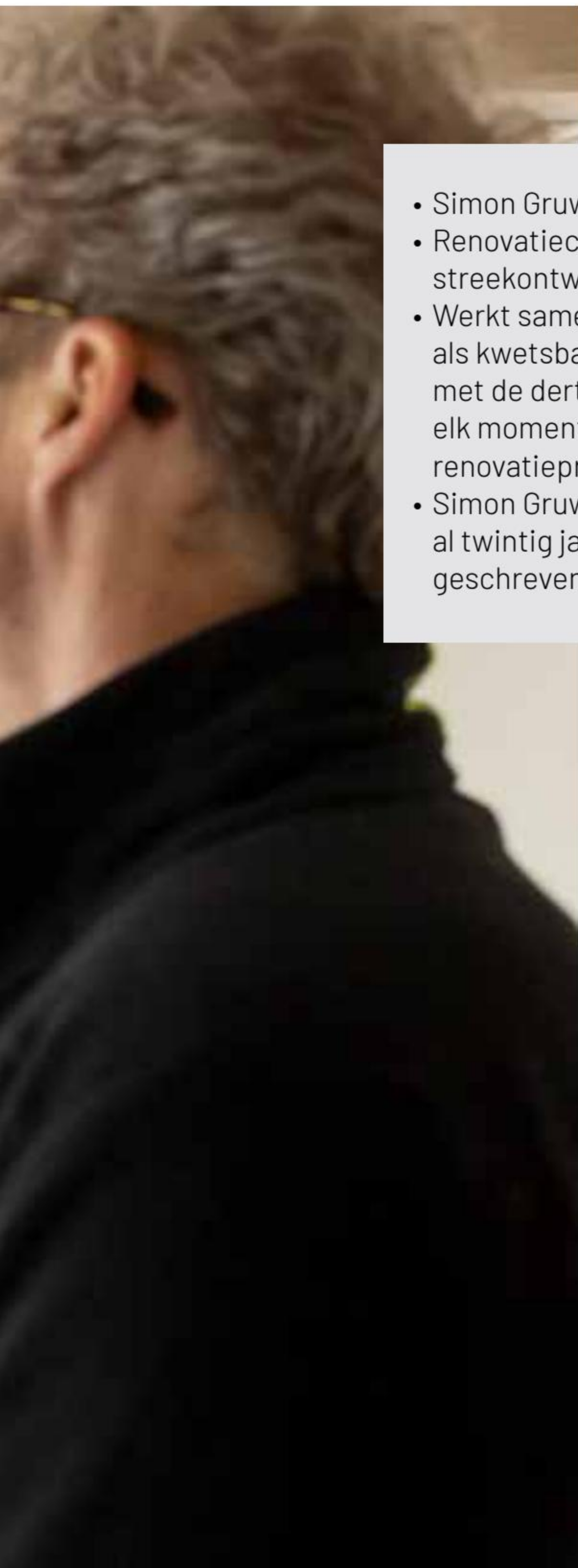
A photograph of Simon Gruwez, a man in a dark blue button-down shirt, standing in a renovation site. He is looking towards the camera with a slight smile. In the background, a construction worker in white overalls is working on a wall. The room has exposed wooden beams and a white wall. A ladder is visible in the background.

Simon Gruwez Bijstand van A tot Z

Begeleiding van start tot finish bij renovatie, dat is de even simpele als alomvattende opdracht van de renovatiecoaches van Leiedal. **Simon Gruwez** is een van hen, en spreekt met flink wat ervaring.

‘Elk renovatietraject begint met een huisbezoek waarbij je luistert naar wat huiseigenaars nodig hebben en wensen,’ legt Simon Gruwez uit. ‘Op basis van dat eerste gesprek maken we een verslag op met een advies over de manier waarop wij de renovatie zouden doen. In een tweede fase begeleiden we de mensen bij de renovatie, te beginnen bij de opmaak van een bestek en een meetstaat.’ De renovatiecoach dient bij het omgevingsloket ook de plannen in die eventueel nodig zijn voor een omgevingsvergunning. Met die nuance dat voor echt structurele werken

een architect wordt ingeschakeld. ‘We beschikken over een pool van architecten waar we dikwijls mee samenwerken en die direct aanspreekbaar zijn,’ zegt Simon Gruwez. ‘Die doen dan het nodige voor de vergunningsaanvraag en voegen daar nog een à twee verplichte werfbezoeken aan toe. Maar na dat punt nemen wij het renovatieproject weer over.’ Nog in die tweede fase worden offertes opgevraagd voor alle werken. Betreft het een totale renovatie, dan zijn daar al gauw tien tot twintig verschillende aannemers bij betrokken, die ook weer worden aangesproken door de renovatiecoach. ‘Ook voor aannemers werken we met een pool,’ vervolgt Simon Gruwez. ‘Maar de klant mag ook eigen aannemers aanbrengen, dan maken we daar een overeenkomst voor op. Zodra de offertes binnen zijn, gunnen we de werken in overleg met de bouwheer, we maken een raming en leggen vast welk budget er nodig is om de werken tot een

STEFAN DE WICKERE

- Simon Gruwez
- Renovatiecoach bij Leiedal, de interlokale organisatie voor streekontwikkeling in Zuid-West-Vlaanderen.
- Werkt samen met vijf collega's voor zowel particuliere klanten als kwetsbare doelgroepen, dit laatste in nauw partnerschap met de dertien lokale besturen van hun werkingsgebied. Op elk moment van het jaar houdt het team vijftien à twintig renovatieprojecten draaiende.
- Simon Gruwez is vier jaar renovatiecoach, maar was daarvoor al twintig jaar actief in de bouwsector. Zijn job is hem op het lijf geschreven.

goed einde te brengen. We stellen een strakke planning op waarbij de werken van verschillende aannemers mooi op elkaar aansluiten, zodat het renovatietraject geen twee jaar aansleept maar op zes à acht maanden kan worden afgevoerd.' Na de uitvoering van de werken volgt de controle van de facturen en de oplevering: is alles correct uitgevoerd? En tijdens de werken volgen Simon en zijn collega's hun werven natuurlijk voortdurend op. Ruim de helft van hun werktijd brengen ze op het terrein door. 'We gaan zowat dagelijks langs. Bij een renovatieproject duiken er altijd wel wat probleempjes op, daarop anticiperen we. We praten dan met de bouwheer en de aannemers om de planning actueel te houden en het nodige te doen.'

Naast particulieren die voor het begeleide renovatietraject betalen, werkt Simon Gruwez ook vaak met klanten uit kwetsbare doelgroepen. 'Die worden

meestal naar ons toegeleid door sociale diensten. We werken daarom ook nauw en goed samen met de dertien lokale besturen van de Zuid-West-Vlaamse regio waar we actief zijn, van Waregem over Anzegem en Avelgem tot Wervik, Kortrijk inclusief. Elk bestuur maakt een budget vrij om kwetsbare doelgroepen te ondersteunen bij renovaties. Die mensen hoeven onze begeleiding niet te betalen, wij kunnen onze prestaties factureren aan de gemeente waar ze wonen. Sociaal werkers zijn blij dat ze bij ons terecht kunnen, het is voor hen immers niet evident om cliënten goed te adviseren in de renovatiematerie die dikwijls vrij technisch is.' De renovatiecoach werkt in zulke gevallen in tandem met het lokale bestuur. De maatschappelijk werker die het kwetsbare gezin begeleidt, doet de aanvraag voor een renovatietraject en brengt de renovatiecoach in contact met zijn of haar cliënten. Soms is hij of zij ook aanwezig bij het eerste plaatsbezoek, waar de renovatiecoach een advies en een kostenraming opmaakt, rekening houdend met het beschikbare budget. 'Kwetsbare klanten komen dikwijls in aanmerking voor een renteloze Vlaamse energielening als het gaat over de werken die wij begeleiden,' aldus Simon Gruwez. 'De sociaal werker regelt dan met de cliënt het papierwerk om die lening aan te vragen, terwijl wij ons toelagen op de technische kant van het renovatieproject.'

Vandaag volgen Simon en zijn vijf collega-coaches een vijftiental grote renovatieprojecten op. Daar komen nog kleinere projecten bij, zoals de installatie van centrale verwarming of de plaatsing van dakisolatie in een bestaande woning. Dit is de normale gang van zaken, maar ze hebben wel hun handen vol en zijn regelmatig op zoek naar nieuwe collega's om het team te versterken. De energetische

renovatie van appartementen, inclusief de installatie van ecologisch verantwoorde verwarmingssystemen, vormt een nieuwe uitdaging voor het team, ook en vooral om dat zulke renovatieprojecten actief moeten worden gepromoot bij verenigingen van mede-eigenaars voor het hele appartementsgebouw. 'Wekelijks overlopen we per twee of met het hele team de projectdossiers om ervoor te zorgen dat de technische informatie goed zit en we niets over het hoofd zien,' zegt Simon Gruwez. 'Ieder van ons heeft zijn specialiteit.'

Gevraagd naar hindernissen die hij bij de job ervaart, fronsst Simon Gruwez lichtjes de wenkbrauwen. 'Alle aannemers zijn momenteel overbevraagd,' zegt hij. 'De Vlaming renoveerde nooit zoveel als de voorbije twee jaar. Het is telkens weer een uitdaging om ook de aannemers waar we dikwijls mee samenwerken, op tijd op de werf te krijgen, om offertes tijdig te ontvangen enzovoort. Kortom, de coördinatie zelf staat onder constante druk. Maar die druk weegt niet op tegen de voldoening die je voelt bij de afronding van een project, wanneer de klant laat weten dat hij heel tevreden is dat hij met ons heeft kunnen werken. Heel dikwijls is het trouwens zo dat de kosten van onze begeleiding in de loop van een project ruim worden terugverdiend: omdat onze begeleiding het project efficiënter maakt, en ook doordat we vanuit onze technische achtergrond eventuele onduidelijkheden in kostenberekeningen of facturen vaak in het voordeel van de klant kunnen beslechten. Daarbovenop zorgen we dat onze klanten geen premies mislopen, waardoor ze ook weer winst boeken.' —

PIETER PLAS
hoofredacteur Lokaal

MEER
WETEN

agenda

ontdek meer
opleidingen op
www.vvsg.be/opleidingen

juni

Webinar en koffiebar: een wolkje HR

Online 8 juni

Zelfzorg – modern timemanagement

Online 13 juni *

Aantrekkelijk werkgeverschap

Samen met HR-experte Ann Moreels hebben we interactieve boostwebinars uitgewerkt om samen met jou een impactrijk en actueel thema te exploreren. Omgaan met veranderingen in je organisatie, zelfzorg, modern timemanagement, aantrekkelijk werkgeverschap en coachen van peers komen onder andere aan bod in deze inspirerende webinars.

vvsg.be/opleidingen

Vorming BelRAI Screener

Hasselt 10 en 17 juni

Sinds een jaar moeten alle diensten gezinszorg en indicatiestellers voor de toekenning van het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden de zorgbehoefte bepalen aan de hand van de BelRAI Screener. Die vervangt de BEL-profielschaal. Alle indicatiestellers zijn verplicht een opleiding te volgen. We stippelden er een uit.

vvsg.be/opleidingen

Infosessie duaal leren – technische diensten

Gent 10 juni

Antwerpen 17 juni

De technische diensten van lokale besturen vormen vanuit hun veelzijdigheid interessante leerwerkplaatsen voor leerlingen uit verscheidene duale opleidingen. Deze infosessies richten zich naar technische diensten die graag een leerwerkplaats willen worden voor één of meerdere duale studierichtingen en op zoek zijn naar concrete informatie.

vvsg.be/opleidingen

Leidinggeven voor ploegbazen

Leuven 13 juni *

Als leidinggevende een ploeg aansturen is een hele uitdaging. Elke medewerker is verschillend, met eigen sterktes en werkpunten. In deze opleiding bekijken we hoe je als ploegbaas van je medewerkers een gemotiveerd team kunt maken dat degelijk werk aflevert.

vvsg.be/opleidingen

Lerend netwerk afvalbeleid:

persona's in de afvalwereld

Brussel 13 juni

Interafval liet onderzoeken welke groepen burgers je kunt onderscheiden volgens hun gedrag en houding ten opzichte van afval.

Op basis van de grootste subgroepen werden vier persona's ontwikkeld. Hoe gebruik je die nu in de praktijk? Dat onderzoeken we aan de hand van een kaartspel en concrete cases.

vvsg.be/opleidingen

Regionale overlegmomenten lokaal mondiaal beleid

Leuven 14 juni

Hasselt 16 juni *

Ben je benieuwd naar hoe andere mondiaal ambtenaren en mandatarissen in je regio omgaan met bepaalde aspecten en uitdagingen van hun mondiale werking? Wil je hun initiatieven leren kennen, zodat je het warm water niet opnieuw moet uitvinden? Of wil je het aanbod leren kennen omtrent lokaal mondiaal beleid van je provincie, 11.11.11, Fairtradegemeenten en de VVSG? Kom dan naar het regionaal overlegmoment lokaal mondiaal beleid in jouw provincie!

vvsg.be/opleidingen

Projectmanagement

Gent 13 en 27 juni 2022

Project- en programmamanagement zijn belangrijke elementen in het instrumentarium van organisatieontwikkeling. Deze pragmatische en laagdrempelige opleiding garandeert concrete

resultaten. Er is ruimte voor uitwisseling en oefeningen, en ook de mogelijkheid om op vraag van de deelnemers specifieke accenten te leggen of aspecten toe te voegen.

vvsg.be/opleidingen

Traject Kwaliteit - oprispen kwaliteitshandboek en kwaliteitsdocumenten Gezinszorg

Herent 17 juni

We bekijken samen wat er al in je kwaliteitshandboek zit, passen indien nodig de structuur aan en bepalen welke zaken je op korte of langere termijn wenst uit te werken. Welke procedures zijn aanwezig, ontbreken nog of hebben een update nodig? Je krijgt inspiratie om dit materiaal inhoudelijk en methodisch uit te werken.

vvsg.be/opleidingen

Basisopleiding - Aan de slag met het decreet BOA

Antwerpen 21 juni

Brugge 23 juni

Deze basisopleiding informeert en inspireert lokale besturen over hoe ze aan de slag kunnen gaan met het decreet BOA aan de hand van een stappenplan dat de VVSG hiervoor opstelde. Met de informatie uit deze opleiding

Lokaal Afvalbeleid

Inspiratiedag

do 15 september

vvsg | ia.

Op 15 september 2022 duiken we met een lokale bril in de wereld van huishoudelijk afval en circulaire economie. De Inspiratiedag biedt een inspirerend en gevarieerd programma aan op maat van lokale besturen. Kennissessies en workshops over actuele uitdagingen en met concrete voorbeelden over hoe gemeenten werk maken van hun afvalbeleid.

maak je een eigen 'plan van aanpak' op om lokaal beleid te ontwikkelen en het decreet uit te rollen in jouw stad of gemeente.

vvsg.be/opleidingen

Financiering van het woonzorgcentrum

Brussel 21 juni

In deze basisvorming behandelen we de belangrijkste financieringsbronnen van een wzc. Na deze vorming weet je welke kosten de Vlaamse sociale bescherming ten laste neemt en onder welke voorwaarden. Welke je kunt aanrekenen aan de bewoner en onder welke omstandigheden deze bijdrage verhoogd kan worden. Er is ook ruimte om de gegevens van je eigen wzc met collega's te bekijken en te interpreteren.

vvsg.be/opleidingen

Campus Interafval: Chemische recyclage

Online, 21 juni & 27 oktober

Chemische recyclage is erg actueel, maar er zijn nog veel open vragen over technologie en milieuwinst. We gaan op een interactieve manier na hoe de verschillende processen van chemische recyclage werken en welke plaats dit kan hebben in het afvalbeleid.

vvsg.be/opleidingen

* [meer datums/locaties/ thema's online](#)

Op zoek naar nieuwe collega's?

De VVSG biedt verschillende tariefformules aan voor de plaatsing van vacatures, zoals een gezamenlijke formule met Poolstok.

02 juni 2022

POOLSTOK

- Wetenschappelijk medewerker
- HR-manager

03 juni 2022

STAD LEUVEN

Maatschappelijk werker

05 juni 2022

STAD ROESELARE

Maatschappelijk werker

GEMEENTE ZANDHOVEN

Ambtenaar mobiliteit

SOCIAAL HUIS LICHTERVELDE

Teamleider sociale dienst

AP HOGESCHOOL ANTWERPEN

Stafmedewerker digitaal leren en ontwikkelen

06 juni 2022

OCMW'S IN VLAANDEREN

Sterke sociaal werker

STAD KORTRIJK

Teamverantwoordelijke wijkgerichte sociale werking

LOKAAL BESTUUR LAAKDAL

- Halftijds deskundige cultuur en toerisme
- Halftijds deskundige internationale samenwerking, evenementen en feestelijkheden

STAD HERENTALS

Adviseur subsidiewerving en -beleid

07 juni 2022

GROEP DILBEEK

- Projectleider openbare ruimte A1-A3
- Partner financieel beleid
- Jurist omgeving
- Deskundige woonbeleid
- Deskundige omgeving

07 juni 2022

VENECO

- Stafmedewerker handhaving
- Jurist overheidsopdrachten
- Partime stafmedewerker onroerend erfgoed

11 juni 2022

LEEFMILIEU BRUSSEL

Projectmanager - instrumenten voor de financiering van renovatie

12 juni 2022

AP HOGESCHOOL

Diensthoud payroll en personeelsadministratie

17 juni 2022

FARYS

Expert hemelwater- en droogteplannen

09 juli 2022

C-SMART

Consultant gegevensbescherming (DPO) voor regio Antwerpen en Limburg

13 augustus 2022

C-SMART

Consultant gegevensbescherming (DPO) voor regio West-Vlaanderen

www.vvsg.be/vacatures en/of

www.vvsg.be/kennisitem/vvsg/jouw-vacature-in-de-vvsg-media

INLEVERING VACATURES

Lokaal 7&8 (juli-augustus) - 10 juni

Lokaal 9 (september) - 12 augustus

Lokaal 10 (oktober) - 9 september

Uw vacatures in Lokaal en onze online media:

INFORMATIE

vacatures@vvsg.be

Thema's die aan bod komen: afval en klimaatopwarming, de transitie naar de circulaire economie, textiel, minder restafval en bioafval. Tussen de sessies is er ruimte voor ontmoeting en netwerken.

in
Brussel &
via
livestream

Afspraak op 15 september?

Schrijf je in op

opleidingen.vvsg.be/afvalbeleid

In zijn maandelijkse column geeft prof. dr. Filip De Rynck zijn persoonlijke mening.

Lapohosta

Het was iets tussen een grap en een proefballonnetje: de burgemeesters van Langemark-Poelkapelle, Houthulst en Staden kondigden aan misschien en eventueel een fusie te overwegen. Als ze in het zoeken naar een nieuwe naam even creatief zijn als het gemiddelde Vlaamse familiebedrijf, dan zal de nieuwe gemeente LaPoHoSta heten. Veertien lokale besturen hebben ondertussen formeel het traject voor nieuwe fusies ingezet (p. 22-24). Op nog meer plaatsen zijn gesprekken in de coulissen aan de gang, zelfs dus in West-Vlaanderen, dat zich tot nu toe Asterixgewijs had verzet tegen de oprukkende fusies. Wij West-Vlamingen zijn het gewend om eenzellig in de loopgraven te zitten en er alleen uit te komen als het eigen (financieel) belang onder hoogspanning staat. Het effect van de bespreekbaarheid van fusies door de zeven pioniers woog voor mij zwaarder dan de maatschappelijke zinvolheid van elke fusie. Kruisem is nu alweer in gesprek met Oudenaarde en ook in Aalter is te horen dat de schaal groter had moeten zijn. De chaotische evolutie van het fusiedebat baart mij nu wel steeds meer zorgen. Het dreigt te ontsporen. Er zullen altijd emoties aan te pas komen, dat is ook niet slecht. De balans tussen emotie en ratio dreigt echter helemaal zoek te raken, door de perverse effecten van de regelgeving, het gebrek aan objectieve voorbereiding, het gebrek aan tijd voor grondig debat en de afwezigheid van aansturing door de Vlaamse overheid.

De fusie met enkele huizenblokken (genaamd Borsbeek) laat Antwerpen toe nog maar eens de afbouw van de schuldenlast door alle Vlamingen te laten dragen. De (afgesprongen) fusie met Boortmeerbeek zou ook Mechelen dat ticket hebben gegeven. Dit is onbehoorlijk bestuur en het ondermijnt de geloofwaardigheid van het fusiedebat. Voor deze goedkope truc van zelfbediening van de grotere steden was de financiële bonus van de fusie nooit bedoeld. Minister Somers en de echte burgemeester van Mechelen zitten elkaar hier behoorlijk in de weg. De overhaaste regeling voor de vorming van districten bij nieuwe fusies werpt een slagschaduw over de operatie. Verkiezingen voor districten, weer overal partijpolitiek gedoe en andere coalities binnen de nieuwe gemeente: met die politieke pasmunt bezwaren we de bestuurskracht van fusies.

Als alleen de emoties uit de Vlaamse onderbuik overheersen, dan is primitieve ranzigheid troef, zeker als fusie en stad in dezelfde zin voorkomen. Boortmeerbeek = 'Makakkenbeek'. 'De Stemming' zat er meteen goed in. Als emotie domineert, krijgen nietszeggende maar goed klinkende stereotypes vrij baan. In LaPoHoSta klinkt

het manhaftig dat ze willen vermijden deel te zijn van 'de stadstaten' in Vlaanderen: dus liever geen fusie met Ieper, Diksmuide of Roeselare. De stadstaat Diksmuide, die titel hadden ze zichzelf daar nog niet toegedicht. En de moedige oppositie roert zich overal door alleen maar emotioneel tegen fusie te fulmineren. Goedkoop succes in het dorpscafé. Fusies maken we voor de volgende veertig jaar en we doen dat in het belang van het lokale bestuur, niet voor het kortetermijnbelang van labiele coalities en van tijdelijke politici die tegen dan al lang vergeten zullen zijn. Wat overigens voor de jonge inwoners van LaPoHoSta tot opluchting moet leiden.

De kwaliteit van de onderbouwing van het debat is ondermaats, waardoor emoties ongekaderd spelen. Waar zou een fusie toe kunnen leiden, wat kunnen we als gemeente zelf niet meer of niet goed genoeg meer? Welke meerwaarde zou fusie kunnen hebben voor ruimtelijke ordening, wonen, zorg, cultuur, publieke ruimte...? En, zeker ook: welke risico's zijn er en hoe kunnen we die vanaf het moment van voorbereiding opvangen? Wat laten we dan finaal aan voor- en nadelen doorwegen? De emoties laaien nu hoog op, maar die zijn beperkt tot de besloten kringen van de lokale politiek en die toeteren luid in de media. Ondertussen beseft 95% van de burgers niet eens wat er aan de orde was. Misschien zijn die 95% rationeler, verstandiger en meer op de lange termijn gericht dan politici? Om dat kansen te geven is tijd en goede voorbereiding nodig. Meer meerstemmigheid, minder stemmingmakerij.

De afwezigheid van sturing door de Vlaamse overheid geeft vrij baan aan de emoties en lokale toevalligheden. De Vlaamse overheid heeft zelf voor al haar ambities minder maar veel sterkere lokale besturen nodig. Dat overstijgt het belang van de individuele lokale besturen. Misschien is een fusie rond Mechelen zeer zinvol, maar dan niet (alleen) met Boortmeerbeek? En zou een fusie tussen Staden en Roeselare zo vreemd zijn? Er is nu behoefte aan Vlaamse sturing voor dossiervorming en voor het tekenen van wenskaarten: eerst informeel en inspirerend, geleidelijk meer dwingend. Met de referentieregio's en de eerstelijnszones tekenen zich de geografische contouren van zinvolle fusies af (p. 14-20). De Vlaamse overheid heeft het terrein klaargemaakt en het startschot gegeven, ze kan niet langer vanaf de zijlijn passief toekijken. Bij deze dus: een oproep tot de Vlaamse regering. Een emotionele oproep. —

FILIP DE RYNCK
columnist van Lokaal

MEER
WETEN

**99% van de inwoners
van uw gemeente
heeft geen probleem**

van bodemverontreiniging
door een mazoutlek.

**1% heeft ook
geen probleem.**

Want Promaz helpt!

Goed nieuws voor het milieu én voor de inwoners van uw gemeente. Als ze vermoeden dat ze een lek hebben in hun mazouttank, kunnen ze vanaf nu beroep doen op Promaz, het fonds dat hen helpt en financieel tussenkomt bij de bodemsanering. Wat een opluchting!

We rekenen ook op u om uw inwoners dit goede nieuws te brengen:

ga naar promaz.be/toolkit, om gratis affiches en folders te bestellen

in de hoeveelheden die u nodig heeft. Samen kunnen we bijdragen aan de sanering van de bodem.

De tussenkomst van Promaz gebeurt onder de bepalingen van het Samenwerkingsakkoord, zoals dat van kracht is a) op de datum van de aanvraag, b) op basis van de prioriteitenlijst van Promaz en c) in functie en tot het beloop van de beschikbare financiële middelen van Promaz (art 16 van het Samenwerkingsakkoord).

 promaz
Wat een opluchting